

Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi työntekijän eläkelain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi työntekijän eläkelakia, työntekijän eläkelain voimaanpanolakia, merimieseläkelakia, yrittäjän eläkelakia, yrittäjän eläkelain voimaanpanolakia, maatalousyrittäjän eläkelakia ja maatalousyrittäjän eläkelain voimaanpanolakia.

Esityksen tarkoituksena on parantaa nuorena työkyvyttömäksi tulevien työkyvyttömyyseläkkeen tasoa sekä estää eläkkeen pieneneminen työkyvyttömyyseläkkeen muuttuessa vanhuuseläkkeeksi.

Työkyvyttömyyseläkkeen tasoa parannettaisiin korottamalla sairastumisesta eläkeiän täyttämiseen jäljellä olevalta ajalta eli tulevalta ajalta laskettavan eläkkeen karttumisprosenttia ikävuosien 50 ja 63 välillä ja korottamalla työkyvyttömyyseläkkeisiin tehtävän kertakorotuksen määrää. Lisäksi tulevan ajan ansiotasoa korottavasti otettaisiin huomioon tutkimus johtava opiskelu ja alle kolmivuotiaan lapsen hoitaminen kotihoidotuella.

Elinaikakertoimen soveltaminen muuttuisi työkyvyttömyyseläkkeissä siten, että ennen vuotta 2010 alkaneisiin työkyvyttömyyseläkkeisiin kerrointa ei sovellettaisi lainkaan ja vuodesta 2010 alkaen elinaikakerrointa sovellettaisiin lievennettynä työkyvyttömyyseläkkeen alkaessa.

Lisäksi ehdotetaan, että osa-aikaeläkkeen alaikäraja korotettaisiin 60 vuoteen ja eläkkeen karttuminen osa-aikaeläkkeen ansion alenemasta poistettaisiin. Osa-aikaeläkkeen muutokset koskisivat vuonna 1953 tai sen jälkeen syntyneitä. Työeläkkeen ansaintaa vuorotteluvapaan ajalta ehdotetaan muutettavaksi siten, että 55 prosenttia vuorottelukorvauksen perusteena olevasta ansiosta kartuttaisi eläkettä.

Ehdotetut lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2010. Osa-aikaeläkettä koskevat muutokset ovat kuitenkin tarkoitettut tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2011.

SISÄLLYSLUETTELO

ESITYKSEN PÄÄASIAALLINEN SISÄLTÖ	1
SISÄLLYSLUETTELO	2
YLEISPERUSTELUT	4
1. Nykytila.....	4
1.1. Lainsäädäntö ja käytäntö.....	4
Elinaikakerroin.....	4
Työkyvyttömyyseläkkeen tulevan ajan karttuma ja kertakorotus.....	4
Perhe-eläkkeet.....	5
Osa-aikaeläke ja eläkekarttuma vuorotteluvapaan ajalta.....	5
1.2. Nykytilan arviointi.....	5
2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset.....	6
2.1. Tavoitteet	6
2.2. Toteuttamisvaihtoehdot.....	7
2.3. Keskeiset ehdotukset.....	7
Elinaikakerroin.....	7
Tulevan ajan osuus työkyvyttömyyseläkkeessä	8
Kertakorotus	8
Perhe-eläkkeet.....	8
Osa-aikaeläke.....	9
Eläkekarttuma vuorotteluvapaan ajalta	9
3. Esityksen vaikutukset.....	10
3.1. Taloudelliset vaikutukset	10
3.2. Vaikutukset eläkkeensaajien asemaan.....	11
3.3. Vaikutukset eri sukupuolten asemaan	13
4. Asian valmistelu	14
5. Riippuvuus muista esityksistä.....	14
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	15
1. Lakiehdotusten perustelut	15
1.1. Työntekijän eläkelaki	15
1.2. Työntekijän eläkelain voimaanpanolaki.....	19
1.3. Merimieseläkelaki.....	19
1.4. Yrittäjän eläkelaki	22
1.5. Laki yrittäjän eläkelain voimaanpanosta	24
1.6. Maatalousyrittäjän eläkelaki.....	24
1.7. Laki maatalousyrittäjän eläkelain voimaanpanosta.....	25
2. Voimaantulo	25
3. Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys.....	25
LAKIEHDOTUKSET	27

1. Laki työntekijän eläkelain muuttamisesta	27
2. Laki työntekijän eläkelain voimaanpanolain 30 §:n muuttamisesta	31
3. Laki merimieseläkelain muuttamisesta	32
4. Laki yrittäjän eläkelain muuttamisesta.....	36
5. Laki yrittäjän eläkelain voimaanpanosta annetun lain 14 §:n muuttamisesta .	39
6. Laki maatalousyrittäjän eläkelain muuttamisesta	40
7. Laki maatalousyrittäjän eläkelain voimaanpanosta annetun lain 13 §:n muuttamisesta	42
LIITE	43
RINNAKKAISTEKSTIT	43
1. Laki työntekijän eläkelain muuttamisesta	43
2. Laki työntekijän eläkelain voimaanpanolain 30 §:n muuttamisesta	51
3. Laki merimieseläkelain muuttamisesta	52
4. Laki yrittäjän eläkelain muuttamisesta.....	61
5. Laki yrittäjän eläkelain voimaanpanosta annetun lain 14 §:n muuttamisesta .	68
6. Laki maatalousyrittäjän eläkelain muuttamisesta	69
7. Laki maatalousyrittäjän eläkelain voimaanpanosta annetun lain 13 §:n muuttamisesta	73

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila

1.1. Lainsäädäntö ja käytäntö

Lakisääteisen työeläkejärjestelmän tarkoitus on turvata ansiotyössä toimineen henkilön toimeentulo työkyvyttömyyden, vanhuuden tai perheenhuoltajan kuoleman johdosta. Pääministeri Vanhasen II hallituksen ohjelman mukaan kestävä eläkepolitiikan perustana ja tavoitteina ovat talouden kasvu, yleinen luottamus järjestelmän kestävyys, sukupolvien välinen oikeudenmukaisuus ja nykyistä pidempi jaksaminen työelämässä.

Vuoden 2005 alusta tuli voimaan laaja työeläkeuudistus. Vanhuuseläkeikä muuttui joustavaksi 63—68 ikävuoden välillä ja eläkepalkan laskemisen perusteita muutettiin. Työeläke lasketaan nykyisin koko työuran aikaisten ansioiden perusteella eikä jokaisesta työsuhteesta erikseen kuten aiemmin. Eläkettä karttuu jokaisesta työsuhteesta saadun ansion mukaan 18—68 ikävuoden välillä. Eläkettä karttuu nykyisin vuosiansiosta 1,5 prosenttia 53 vuoden täyttämiseen saakka ja siitä 63 vuoden ikään 1,9 prosenttia sekä 63—68 ikävuoden välillä 4,5 prosenttia. Länmukaisten karttumien tarkoituksena on kannustaa työssä jatkamiseen. Eläkettä kartuttavat tietyin ehdoin myös sosiaalietuuksien perusteena olevat ansiot sekä tutkintoon johdannut opiskeluaika.

Elinaikakerroin

Vuoden 2005 uudistuksen tärkeimpiä tavoitteita oli nostaa eläkkeelle siirtymisikää 2—3 vuodella pitkällä aikavälillä, mikä varmistaa työeläketurvan kestävyttä. Lisäksi tarkoituksena oli sopeuttaa eläkejärjestelmä keskimääräisen elinajan kasvuun. Tästä syystä otettiin käyttöön elinaikakerroin, jonka tarkoituksena on säädellä eläkemenoa ja alkavien eläkkeiden tasoa sen mukaan, miten odotettavissa oleva elinikä muuttuu. Tarkoituksena on, että työntekijä voi korvata elinai-

kakertoimen eläkettä vähentävän vaikutuksen työskentelemällä pidempään.

Työntekijän eläkelain (395/2006; TYEL) 82 §:n mukaan eläketurva sopeutetaan vuodesta 2009 alkaen eliniän odotteen muutokseen siten, että eläke muunnetaan työntekijän 62 vuoden iän täyttämivuodelle vahvistetulla elinaikakerroimella vanhuuseläkkeen alkajessa. Työkyvyttömyyseläkkeisiin elinaikakerrointa sovelletaan työkyvyttömyyseläkkeen muuttuessa vanhuuseläkkeeksi 63 vuoden iässä. Elinaikakerrointa sovelletaan myös leskeneläkkeeseen, kun sitä vähennetään lesken omien tulojen perusteella.

Sosiaali- ja terveysministeriö antaa elinaikakerroimen asetuksella vuosittain viimeistään kuukautta ennen sen kalenterivuoden alkua, josta kerrointa sovelletaan. TYEL:n 83 §:ssä säädetään elinaikakerroimen määrittämisestä. Elinaikakerroin määrätään siten, että sillä muunnetun eläkkeen pääoma-arvo on sama kuin muuntamattoman eläkkeen pääoma-arvo perusvuonna 2009. Pääoma-arvo lasketaan käyttäen kahden prosentin korkokantaa sekä Tilastokeskuksen käytävissä olevien viiden viimeisen vuoden kuolevuostilastojen kuolemanvaaralukuja.

Elinaikakerroin määrätään jokaiselle syntymävuosiluokalle erikseen sille vuodelle, jona kukin syntymävuosiluokka täyttää 62 vuotta. Ensimmäisen kerran kerroin on määrätty perusvuodelle 2009, jolloin vuonna 1947 syntyneet täyttävät 62 vuotta. Ensimmäisen kerran perusarvosta poikkeava elinaikakerroin määrätään vuonna 2009 vuodelle 2010. Ensimmäinen syntymävuosiluokka, jonka eläkkeeseen elinaikakerroin käytännössä vaikuttaa, ovat vuonna 1948 syntyneet.

Työkyvyttömyyseläkkeen tulevan ajan kartuma ja kertakorotus

Työkyvyttömyyseläkettä laskettaessa tulevan ajan karttumisprosentti on 50 vuoden ikään asti 1,5 ja ikävälillä 50—63 karttumisprosentti on 1,3. Kotihoidontuen ja tutkin-

toon johtavan opiskelun aikaa ei oteta mukaan tulevan ajan laskentaan. Näistä ajoista karttuu kuitenkin eläkkeeseen rinnastettavaa etuutta valtion rahoittamana, joka myönnetään muun työeläketurvan yhteydessä (laki valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta 644/2003, VEKL). Tulevan ajan eläkkeen saamisen edellytyksenä on, että työntekijällä on työeläkelakien mukaisia työansioita yhteensä vähintään 14 979,51 euroa vuoden 2009 tasossa työkyvyttömyyden alkamisvuotta edeltäneiden kymmenen kalenterivuoden aikana.

Työkyvyttömyyseläkettä ja siihen perustuvaa perhe-eläkettä korotetaan kertakorotuksella, kun eläkkeen alkamisesta on kulunut viisi kalenterivuotta. Kertakorotus otettiin käyttöön vuoden 2005 uudistuksessa ja sen tarkoituksena on kompensoida eläkkeisiin tehtyjen indeksimuutosten vaikutusta. Kertakorotus on 21 prosenttia, jos henkilö on korotusvuoden alussa korkeintaan 26 vuotta ja korotus alenee 0,7 prosenttiyksikköä jokaista ikävuotta kohti, joten korotusta ei tehdä enää yli 50-vuotiaana alkaneeseen eläkkeeseen. Ensimmäisen kerran korotus tehdään vuonna 2010 ja se koskee myös ennen vuotta 2005 alkaneita työkyvyttömyyseläkkeitä.

Perhe-eläkkeet

Työntekijän edunsaajilla on oikeus edunjättäjän kuoleman jälkeen perhe-eläkkeeseen. Perhe-eläke määräytyy edunjättäjän saaman vanhuuseläkkeen perusteella tai sen täyden työkyvyttömyyseläkkeen perusteella, jota edunjättäjä olisi saanut, mikäli olisi kuolinhetkellä tullut työkyvyttömäksi. Edunjättäjän vanhuuseläkkeestä poistetaan elinaikakertoimen vaikutus ennen perhe-eläkkeen laskentaa.

Leskeneläkkeen määrä on enintään puolet edunjättäjän eläkkeestä. Leskeneläkettä vähennetään lesken oman eläkkeen perusteella yleensä joko laskennallisen oman eläkkeen mukaan tai oman maksussa olevan eläkkeen mukaan. Vähentäminen tehdään eläkkeensaajalle heti, työelämässä oleville kuuden kuukauden alkueläkkeen jälkeen tai nuorimman lapsen täyttäessä 18 vuotta.

Elinaikakerroin ei vaikuta perhe-eläkkeeseen lainkaan silloin, kun leskellä on vielä elätettävänä alaikäisiä lapsia. Elinaikakerrointa sovelletaan vasta leskeneläkkeeseen sitä vähennettäessä. Vähentämisen peruste on edunjättäjän eläke, mutta kuitenkin enintään 774,43 tai vähintään 387,13 euroa vuoden 2009 tasossa. Laskettaessa perhe-eläkettä, edunjättäjän vanhuuseläkkeestä poistetaan ensin elinaikakertoimen vaikutus, jotta elinaikakerrointa ei sovelletaisi kahteen kertaan.

Osa-aikaeläke ja eläkekarttuma vuorotteluvapaan ajalta

Työntekijällä on oikeus osa-aikaeläkkeeseen 58—67-vuotiaana. Siirtymäsäännösten mukaan vuonna 1946 ja sitä ennen syntyneillä osa-aikaeläkkeen yläikärajana on 65 vuotta. Osa-aikaeläkkeen saamisen edellytyksenä on lisäksi siirtyminen kokoaikatyöstä osa-aikatyöhön, pitkä työhistoria ja ansioiden aleneminen.

Osa-aikaeläkkeen ajalta eläkettä karttuu sekä osa-aikatyön ansiosta että osa-aikaeläkkeen alkaessa lasketusta ansionalemasta, joka on vakiintuneen ansion ja osa-aikatyön ansion erotus. Vanhuuseläkkeelle siirryttäessä eläkettä karttuu ansionalenemasta 0,75 prosenttia ja työkyvyttömyyseläkkeelle siirryttäessä 1,5 prosenttia. Osa-aikaeläkkeellä tehdystä työstä karttuu eläkettä iän mukaisten karttumisprosenttien mukaan.

Eläke karttuu myös vuorotteluvapaan ajalta. Vuorotteluvapaan ajalta eläkettä laskettaessa ansiona käytetään vuorottelukorvauksen perusteena ollutta ansiota. Siitä eläkkeeseen oikeuttavaksi ansioksi luetaan 75 prosenttia ja siitä karttuu eläkettä 1,5 prosenttia vuodessa iästä riippumatta.

1.2. Nykytilan arviointi

Sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunta on todennut mietinnössään (StVM 58/2002 vp) eläkelainsäädännön muuttamista koskevan hallituksen esityksen (HE 242/2002 vp) käsittelyn yhteydessä: ”Valiokunta pitää välttämättömänä, että ennen elinaikakertoimen soveltamisen alkamista erikseen tarkastellaan, ovatko ne

tekijät, jotka nyt puoltavat kertoimen käyttöönottoa, oletusten mukaisesti toteutuneet ja onko kertoimen käytölle siten riittävät perusteet”. Arvio tulevasta eliniän odotteesta on kasvanut viimeisten ennusteiden mukaan jopa nopeammin kuin eläkeuudistusta suunniteltaessa ajateltiin, joten perusteet kertoimen käyttöön otolle ovat edelleen olemassa. Tilastojen mukaan kuolevuuden pienentyminen näyttäisi painottuneen vanhempiin ikäluokkiin.

Elinaikakerrointa sovelletaan työkyvyttömyyseläkkeellä olevien eläkkeisiin siinä vaiheessa, kun eläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi 63-vuotiaana. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että henkilön eläketaso laskee työkyvyttömyyseläkkeen muuttuessa vanhuuseläkkeeksi. Vähennyksen suuruuteen vaikuttaa henkilön syntymävuosi ja sen mukaan sovellettava elinaikakerroin. Kertoimen käyttöönoton alkuvaiheessa vähennys on pienempi ja kasvaa kertoimen muuttuessa. Eläketason muuttuminen kesken eläkkeellä olon hankaloittaa eläkkeensaajan talouden suunnittelua, kun totuttu tulotaso eläkemuodon muuttuessa laskee.

Työkyvyttömyyseläkkeelle joutuneet eivät voi pidentää omaa työuraansa muiden tavoin. Kuitenkin eliniän odotteen kasvaminen koskee myös heitä. Kokonaan elinaikakerroimen soveltamisen ulkopuolelle työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyvien eläkkeitä ei voida määrittellä siitäkään syystä, että se tekisi lähellä vanhuuseläkeikää alkavasta työkyvyttömyyseläkkeestä vanhuuseläkettä edullisemmän. Tämä synnyttäisi eläkejärjestelmään työkyvyttömyyseläkettä suosivan ohjausvaikutuksen.

Perhe-eläkkeen tarkoituksena on korvata edunjättäjän kuoleman seurauksena poisjäänyttä ansiotuloa ja perhe-eläke lasketaan lähikohtaisesti edunjättäjän eläkkeen perusteella. Elinaikakerrointa sovelletaan nykyisen lainsäädännön mukaan leskeneläkkeisiin siinä vaiheessa, kun leskeneläkettä vähennetään lesken oman työeläkkeen perusteella. Ennen leskeneläkkeen vähentämistä perhe-eläke voi olla elinaikakerroimen vaikutuksen verran suurempi kuin edunjättäjän eläke olisi ollut, koska elinaikakerroimen vaikutus on poistettu perhe-eläkkeen pohjana olevasta eläkkeestä, eikä leskeneläkkeen elinaikakerrointa ole

vielä sovellettu. Lisäksi kerroin määräytyy leskeneläkkeen vähentämivuoden mukaisesti ja leskeneläkkeen vähentäminen saattaa tapahtua useita vuosia edunjättäjän kuoleman jälkeen. Tällöin leskeneläkkeeseen sovellettavan elinaikakerroimen vaikutus on suurempi kuin edunjättäjän eläkkeelle jäämisiän mukainen elinaikakerroimen vaikutus tai lesken omassa eläkkeessä sovellettava kerroin.

Työkyvyttömyyseläkkeille siirtyneiden työeläke on selvitysten mukaan kehittynyt hitaammin kuin muut eläkkeet (Alkaneiden työkyvyttömyyseläkkeiden taso, Eläketurvakeskuksen katsauksia 2008:5). Tärkein syy keskieläkkeen laskuun 1990-luvun puolivälissä on se, että täysitehoiselle eli tulevan ajan eläkkeenosan sisältävälle eläkkeelle siirtyneiden määrä laskee lamavuosien jälkeen. Huomattavalla osalla työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyneistä viimeiset työsuhteet ajoituivat 1990-luvun alkuvuosiin. Lainsäädäntömuutokset, joilla työkyvyttömyyseläkkeiden määräytymistä on 1990-luvun puolivälissä lähtien muutettu, ovat osaksi myös laskeet erityisesti nuorten työkyvyttömyyseläkeläisten eläketasoa, mutta näiden muutosten keskimääräinen paino on toistaiseksi kuitenkin vähäinen, koska suurin osa työkyvyttömyyseläkkeensaajista kuuluu vanhimpiin ikäluokkiin.

2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

2.1. Tavoitteet

Ehdotettavien muutosten tavoitteena on parantaa nuorena työkyvyttömäksi tulevien työkyvyttömyyseläkkeen tasoa sekä estää eläkkeen pieneneminen työkyvyttömyyseläkkeen muuttuessa vanhuuseläkkeeksi. Lisäksi tavoitteena on, ettei lähellä vanhuuseläkeikää alkavien työkyvyttömyyseläketaso merkittävästi eroa siitä tasosta, minkä henkilö olisi saanut, jos hän olisi jatkanut työskentelyä vanhuuseläkeikään saakka. Tarkoituksena on myös osa-aika-eläkkeen ja vuorotteluvapaan eläkekattuman muutoksilla hallita eläkemenojen nousua.

Elinaikakerroimen eläketasoa alentavan vaikutuksen lieventäminen voidaan teknisesti tehdä useammalla tavalla. Keino on valittava

siten, että voidaan soveltaa yhteen useita tavoitteita. Ensinnäkin nuorena työkyvyttömyyseläkkeelle joutuvien työeläketurva tulee olla kohtuullisella tasolla. Toisaalta lähellä vanhuuseläkeikää alkavien työkyvyttömyyseläkkeiden taso ei voi olla korkeampi kuin vanhuuseläkeikään asti työssä jatkaneiden eläketaso.

2.2. Toteuttamisvaihtoehdot

Eliniän pidentyessä ja sitä kautta elinaikakertoimen vaikutuksen korostuessa muodostuu haasteelliseksi toteuttaa työkyvyttömyyseläkesäännöstöä, joka yhtä aikaa antaa nuorille riittävän eläketason, joka ei eläkeiän kynnyksellä ylittäisi 63 iässä alkavaa nyky säännösten mukaisen vanhuuseläkkeen tasoa ja joka sisältäisi samalla riittävästi työssä jatkamisen kannusteita. Esitetty malli asian ratkaisemiseksi toteuttaisi kohtuullisesti ja paremmin kuin muut tarkastellut vaihtoehdot yllä mainittuja tavoitteita.

Esityksen mukaan elinaikakerrointa sovellettaisiin aina jo työkyvyttömyyseläkkeen alkaessa. Sitä sovellettaisiin vain eläkkeen ansaittuun osaan, eikä lainkaan tulevan ajan eläkkeen osaan. Näin ollen elinaikakertoimen vaikutus eläkkeeseen on sitä pienempi mitä nuorempina eläkkeelle siirtyy. Työkyvyttömyyseläkkeen tasoa parannettaisiin samalla korottamalla tulevan ajan karttumisprosenttia ja -ansiota sekä kertakorotusta.

Vaihtoehto, jossa elinaikakerrointa sovellettaisiin lievennettyinä työkyvyttömyyseläkkeen jälkeen vasta vanhuuseläkkeen alkaessa, johtaisi siihen, että työkyvyttömyyseläkkeen määrä muuttuisi vanhuuseläkkeen alkaessa. Tämä taas tarkoittaisi vakiintuneen tulotason laskua. Se, että pitkäaikainen etuuden määrä olisi ennustettavissa oleva ja muuttumaton, on tärkeää etuuden saajan kannalta.

Toisaalta työkyvyttömyyseläkkeiden ja niiden jälkeen myönnettävien vanhuuseläkkeiden vapauttaminen kokonaan elinaikakerroimesta ei ole mahdollista, sillä työnteon jatkamisen pitää antaa parempi eläketurva. Vaikka elinaikakertoimen yksi tavoite on työuran pidentäminen, on sen tarkoituksena myös hillitä eläkemenojen kasvua pidentyvän eliniän vuoksi. Myös työkyvyttömyyseläkkeelle jääneiden elinikä on viimevuosina

kasvanut yleisen eliniän kasvun mukana, jolloin myös työkyvyttömyyseläkkeisiin ja niiden jälkeen myönnettäviin vanhuuseläkkeisiin eliniän kasvulla on oltava vaikutusta.

Työkyvyttömyyseläkkeen tulee nivoutua muuhun työeläketurvaan, eikä sen laskentatapa voi olennaisesti erota muusta eläketurvasta. Työeläkejärjestelmästä maksettavan työkyvyttömyyseläkkeen tason parantaminen muilla keinoin kuin esityksessä kuvatuilla on epätarkoituksenmukaista. Työeläketurvan tasoon vaikuttavat tulevan ajan karttumisprosentit, ansiot joista tulevan ajan eläke lasetaan, sekä ikä, johon asti tulevan ajan eläke lasetaan. Karttumisprosenttia ehdotetaan korotettavaksi siten, että se ei kuitenkaan ylitä missään tilanteessa työnteosta karttuvaa eläkettä. Ansioihin ehdotetaan parannusta opiskelu- ja lastenhoitoaikojen osalta, joita ei vielä nykyisin mukaan oteta huomioon tulevan ajan ansiossa. Tulevan ajan pääteikä voi korkeintaan olla vanhuuseläkkeen saamisikä, muuten lähellä vanhuuseläkeikää alkava työkyvyttömyyseläke muodostuisi korkeammaksi kuin täyden työuran jälkeen maksettava eläke.

2.3. Keskeiset ehdotukset

Elinaikakerroin

Elinaikakertoimen soveltaminen ei saisi johtaa siihen, että maksussa olevan eläkkeen määrä pienenee kesken eläkkeellä oloajan. Tästä syystä elinaikakerrointa ehdotetaan sovellettavaksi nykyisestä lievennettyssä muodossa työkyvyttömyyseläkkeeseen jo sen alkaessa.

Työkyvyttömyyseläke koostuu lähtökohtaisesti kahdesta osasta: sairastumiseen mennessä karttuneesta eläkkeen osasta ja eläkeikään jäljellä olevan ajan eli tulevan ajan perusteella laskettavasta eläkkeen osasta. Elinaikakerrointa ehdotetaan sovellettavaksi vain työkyvyttömyyseläkkeen ansaittuun eläkkeen osaan, mutta ei tulevan ajan eläkkeen osaan. Elinaikakertoimen vaikutus eläkkeensaajan työeläkkeeseen on näin sitä pienempi, mitä nuoremasta eläkkeensaajasta on kysymys, koska karttuneen eläkkeen osuus on nuoremmilla eläkkeensaajilla yleensä pieni.

Esityksen mukaan elinaikakerroin otettaisiin huomioon työkyvyttömyyseläkkeen alkumäärää laskettaessa soveltamalla ansaittuun eläkkeenosaan työkyvyttömyyden alkamisvuodelle vahvistettua 62-vuotiaiden kerrointa. Sovellettava kertoimen vaikutus on silloin pienempi kuin mitä henkilön syntymävuoden perusteella määräytyvän elinaikakerroimen vaikutus tulisi olemaan. Lisäksi elinaikakerroin vaikuttaisi työeläkkeessä sitä suuremmalla painolla, mitä suurempi osuus on ansaittua eläkkeenosaa suhteessa koko eläkkeeseen. Koska nuorilla henkilöillä eläkkeen karttunut osa on yleensä pieni, vaikutus nuorena työkyvyttömäksi tulleelle olisi pieni. Lähellä vanhuuseläkeikää työkyvyttömäksi tulleella henkilöllä olisi lähes sama kerroin kuin vanhuuseläkkeelle suoraan siirtyvällä.

Eläkkeen määrää ei tarkistettaisi enää elinaikakerroimella työkyvyttömyyseläkkeen muuttuessa vanhuuseläkkeeksi. Tämä tarkoittaisi sitä, että työkyvyttömyyseläkkeiden ja samalla kaikkien työkyvyttömyyseläkkeen tapaan laskettavien etuuskien laskentatapa muuttuisi paremmin vanhuuseläkkeisiin kytkeytyväksi.

Lisäksi ehdotetaan, että elinaikakerroin alkaisi vaikuttaa vasta sellaisiin työkyvyttömyyseläkkeisiin, joissa eläketapahtuma on vuonna 2010 tai sen jälkeen. Nykylain mukaan elinaikakerrointa ei sovelleta, jos työkyvyttömyyseläkkeen eläketapahtuma on sattunut ennen vuotta 2006. Tätä suojausta jatkettaisiin vielä vuoteen 2010 saakka, koska samasta ajankohdasta tulisivat voimaan myös työkyvyttömyyseläkkeen tasoa nostavat lainmuutokset.

Tulevan ajan osuus työkyvyttömyyseläkkeessä

Työkyvyttömyyseläkkeen tason nostamiseksi tulevan ajan karttumisprosenttia ehdotetaan muutettavaksi 1,5 prosentiksi 63 vuoden ikään saakka. Muutos nostaisi kaikkien tulevan ajan osaa sisältävien työkyvyttömyyseläkkeiden tasoa, mutta suurin vaikutus olisi alle 50-vuotiaana työkyvyttömäksi tulevien eläkkeisiin. Ehdotus myös yksinkertaistaisi tulevan ajan laskentaa. Työnteosta karttuisi edelleen tätä enemmän eläkettä 53 ikävuoden täyttämisen jälkeiseltä ajalta.

Työkyvyttömyyseläkkeen tulevan ajan eläkkeenosa lasketaan pääsääntöisesti viiden sairastumista edeltäneen vuoden ansioiden perusteella. Nuorena työkyvyttömäksi tulleilla tähän viiden vuoden aikaan sisältyy usein opiskelu- tai lastenhoitoaikaa, jolloin ne heikentävät nuoren työkyvyttömyyseläketurvaa. Tulevan ajan tarkoituksena on korvata sitä eläkekertymää, jonka henkilö olisi saanut, jos hän ei olisi tullut työkyvyttömäksi. Siksi tutkintoon johtavan opiskelun ja alle kolmivuotiaan lapsen kotihoidontuen aika otettaisiin myös huomioon tulevan ajan ansiota laskettaessa vastaavasti kuin työttömyysturvan peruspäiväraha-aika. Näiden aikojen huomioon ottaminen nostaisi tulevan ajan ansiotasoa lähemmäksi sitä, mitä se olisi voinut olla ilman työkyvyttömyyttä.

Kertakorotus

Työkyvyttömyyseläkkeiden tason parantamiseksi ehdotetaan työkyvyttömyyseläkkeisiin sovellettavaa kertakorotusta nostettavaksi. Jos työntekijä on korotusvuoden alussa korkeintaan 31-vuotias, olisi korotusprosentti 25. Korotus alenisi yhden prosenttiyksikön jokaista ikävuotta kohti päättyen samassa iässä kuin nykyisin. Tällä muutoksella olisi erityisesti nuorena työkyvyttömäksi tulevien eläketurvaa parantava vaikutus.

Perhe-eläkkeet

Ehdotettava elinaikakerroinmalli johtaa siihen, että perhe-eläkkeisiin tehtävää elinaikakerrointa on muutettava. Vaikka merkittävä tekijä esityksessä kuvatussa perhe-eläkkeen elinaikakerroimen muutostavassa on mallin teknisen toteuttamisen yksinkertaisuus ja selkeys, toteuttaa ehdotettava perhe-eläkkeen elinaikakerroinmalli myös oikeudenmukaisemmin elinaikakerroimen vaikutusta valtaosaan etuuden saajista. Erityisesti vanhemmilla leskillä elinaikakerroimen leskeneläkettä alentava vaikutus lieventyisi tai poistuisi kokonaan. Nuoremmilla leskillä ja lapsilla elinaikakerroimen muutos kompensoituisi työkyvyttömyyseläkkeen tason parannuksilla. Nykyisen mallin säilyttäminen entisellään, kun muutoksia tehdään muihin eläkkeisiin, vaikeuttaisi huomattavasti järjestelmän toi-

mintaa ja johtaisi eläkejärjestelmää mutkistaaviin epäjohdonmukaisuuksiin.

Esityksen mukaan elinaikakerrointa ei poistettaisi nykyiseen tapaan perhe-eläkettä laskettaessa, vaan perhe-eläke laskettaisiin suoraan siitä edunjättäjän työeläkelakien mukaisesta eläkkeestä, jota edunjättäjä tosiasiallisesti sai kuolinhetkellä. Siten perhe-eläkettä laskettaessa edunjättäjän eläkkeessä olisi huomioituna elinaikakerroin, eikä perhe-eläkettä tarkistettaisi tämän jälkeen millään muulla elinaikakertoimella. Tämä korottaisi erityisesti ikääntyneiden leskien leskeneläkkeen tasoa nyky lakiin verrattuna.

Edunjättäjän elinaikakerroin vähentäisi perhe-eläkettä edunjättäjän eläköitymisiän tai enintään 62 vuoden iän mukaisella kertoimella eikä sen ajankohdan mukaisella elinaikakertoimella, jolloin leskeneläkkeen vähentäminen tapahtuu. Tämä merkitsisi leskeneläkkeen korottamista.

Koska avioparit useimmiten ovat melko samanikäisiä, olisi edunjättäjän elinaikakerroimen käyttäminen lesken eläkkeen määrän kannalta kohtuullisempaa ja lievempää. Jos perhe-eläkkeen pohjana käytettäisiin vanhemmalle henkilölle laskettua elinaikakerrointa kuin nyky lain mukaan, perhe-eläkkeen määrä olisi nyky lain mukaista suurempi. Koska perhe-eläkkeen pohjana on edunjättäjän saama eläke, ulottuisi elinaikakerroimen vaikutus myös lapseneläkkeeseen. Lapseneläkkeen määrä kuitenkin nousisi työkyvyttömyyseläkkeeseen samalla tehtävien parannusten johdosta. Näin perhe-eläkkeen määräytyminen myös selkeytyisi, koska sen pohjana olisi aina edunjättäjälle maksettava eläke.

Elinaikakerrointa koskevat muutokset tulisivat voimaan vuoden 2010 alusta. Elinaikakerrointa ei sovellettaisi perhe-eläkkeisiin, jotka ovat jo tällä hetkellä maksussa. Elinaikakerroin tulisi sovellettavaksi sellaisiin perhe-eläkkeisiin, joissa eläketapahtuma sattuu vuonna 2010 tai sen jälkeen ja joissa edunjättäjän omaan eläkkeeseen on sovellettu tai tulee sovellettavaksi elinaikakerroin.

Lisäksi ehdotetaan yksinkertaistettavaksi perhe-eläkkeen kertakorotukseen liittyvää toimeenpanoa siten, että kertakorotus liitetäisiin suoraan maksussa olevaan perhe-eläkkeeseen ilman, että maksussa oleva per-

he-eläke jouduttaisiin laskemaan kertakorotushetkellä kokonaan uudestaan. Muutos myös toteuttaisi nykyistä paremmin sitä periaatetta, että kertakorotus kompensoi indeksin heikennystä, joka realisoituu vain maksussa olevaan eläkkeeseen.

Elinaikakerroimen vaikutuksen lieventämisen johdosta perhe-eläkkeen kustannukset kasvaisivat hieman nykyiseen lakiin verrattuna. Vastaava kustannussäästö saavutettaisiin muuttamalla leskeneläkkeen vähentämisessä käytettäväksi rajamääräksi 596 euroa vuoden 2009 indeksitasossa. Leskeneläkettä vähennettäisiin, jos lesken oma työeläke ylittäisi tämän rajan. Tätä rajaa pienempi lesken oma työeläke ei vähentäisi leskeneläkettä lainkaan.

Yksi rajamäärä nykyisen kahden sijaan, selkeyttäisi samalla lainsäädäntöä tehden eläkkeen määräytymisen ymmärrettävämmäksi ja yksinkertaistaisi työeläkelakien toimeenpanoa. Yhden rajan käyttöönotto parantaisi pienituloisten leskien leskeneläke vähentämisen nykyisen lain mukaiseen eläketasoon verrattuna.

Osa-aikaeläke

Yhtenä keinona eläkemenojen hallitsemiseksi ehdotetaan, että osa-aikaeläkkeen ikäraja nostettaisiin 60 ikävuoteen. Tämä koskisi vuonna 1953 ja sen jälkeen syntyneitä henkilöitä. Lisäksi poistettaisiin säännökset eläkkeen karttumisen ansionaleneman perusteella. Tämän jälkeen vanhuuseläke koostuisi osa-aikaeläkkeen alkamiseen mennessä ansaitusta eläkkeestä sekä osa-aikatyöstä ansaitusta eläkkeestä.

Eläkekarttuma vuorotteluvapaan ajalta

Työ- ja elinkeinoministeriössä on valmis teillä hallituksen esitys vuorotteluvapaata koskevan lain vakinaistamiseksi ja tarkoitus on, että lakimuutos tulisi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2010. Samasta ajankohdasta lukien muutettaisiin eläkkeen karttumisen määrää vuorottelukorvauksen perusteena olevista ansioista, jotta vuorotteluvapaalla olosta ei kertyisi parempaa eläkettä kuin esimerkiksi

työkyvyn menetyksen johdosta sairauslomalla olevalle.

Esityksessä ehdotetaan, että vuorottelukorvauksen perusteena olleesta palkasta 55 prosenttia kartuttaisi eläkettä nykyisen 75 prosentin sijasta. Ehdotettu muutos pienentäisi huomioon otettavien ansioiden määrää, ja siten myös vuorotteluvapaan ajalta karttuvaa eläkettä. Käytännössä pienennys ei kuitenkaan heikentäisi merkittävästi henkilön eläkkeen määrää, koska vuorotteluvapaan kesto on enintään vuosi.

3. Esityksen vaikutukset

3.1. Taloudelliset vaikutukset

Muutokset tulisivat voimaan siten, että elinaikakertoimeen, työkyvyttömyyseläkkeeseen ja perhe-eläkkeeseen liittyviä ehdotuksia sovelletaan eläketapahtuman sattuuessa vuonna 2010 alkaen ja osa-aikaeläkkeen osalta vuodesta 2011 alkaen. Laskelmia laa-

dittaessa muutoksilla ei ole ajateltu olevan vaikutusta työkyvyttömyyseläkkeiden alkaevuksiin tai työllisyysasteeseen. Menovaikutusta arvioitaessa on otettu huomioon, että työkyvyttömiä kuolevuus ylittää väestön keskimääräisen kuolevuuden ja että työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyvien karttunut eläke ja tulevan ajan ansio ovat matalampia kuin työssä jatkavien. Nämä piirteet korostuvat nuorena työkyvyttömäksi tulevilla.

Osa-aikaeläkkeitä koskevan ehdotuksen mukaan osa-aikaeläkkeen ikäraajaksi tulisi nykyisen 58 sijaan 60 vuotta ja eläkkeen karttuminen ansion alenemasta lakkaisi. Nämä muutokset tulisivat voimaan siten, että uusia sääntöjä sovellettaisiin vuonna 1953 ja myöhemmin syntyneisiin. Sillä, että eläkkeen karttuminen ansion alenemasta loppuu, ei ole oletettu olevan vaikutusta osa-aikaeläkkeen suosioon. Toisaalta osa-aikaeläkkeen poistuminen alle 60-vuotiailta ei laskelmassa vaikuta työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyvien määrään.

Taulukko 1. Ehdotuksen vaikutukset eläkemenoihin, TYEL

TyEL	2015	2020	2025	2035	2055
Vaikutus työeläkemenoon (milj. €)*	-19	-1	25	82	149
Työkyvyttömyys- ja perhe-eläke	15	39	71	141	242
Osa-aikaeläke	-34	-40	-46	-59	-93
Vaikutus palkkasummaan (milj. €)*	65	70	76	83	125
Vaikutus %:na palkoista	-0.06	-0.04	0.00	0.08	0.11

*2008 hinnoin

Taulukko 2. Ehdotuksen vaikutukset eläkemenoihin, yksityisen sektorin eläkelait

Yksityinen sektori	2015	2020	2025	2035	2055
Vaikutus työeläkemenoon (milj. €)*	-23	-2	27	94	170
Työkyvyttömyys- ja perhe-eläke	16	44	81	164	280
Osa-aikaeläke	-39	-46	-54	-70	-110
Vaikutus palkkasummaan (milj. €)*	77	82	89	97	144
Vaikutus %:na palkoista	-0.07	-0.04	0.00	0.07	0.11

*2008 hinnoin

Muutosten vaikutus työkyvyttömyyseläkkeinä alkavien eläkkeiden pääoma-arvoon on keskimäärin 6—7 prosenttia tulevan vuosikymmenen aikana. Muutoksilla on suurempi

vaikutus lähitulevaisuudessa alkaviin eläkkeisiin kuin myöhemmin alkaviin eläkkeisiin.

Ehdotetut muutokset vaikuttaisivat yrittä-

jän eläkelain ja maatalousyrittäjän eläkelain mukaisten etuuksien rahoituksen valtionosuuksiin alkuvaiheessa menoja vähentävästi ja pitkällä aikavälillä hieman lisäävästi.

Osa-aikaeläkkeitä koskevat muutokset alentaisivat hieman YEL:n valtionosuutta, sen sijaan työkyvyttömyys- ja perhe-eläkettä

koskevat muutokset eivät vaikuttaisi YEL:n valtionosuuteen. Osa-aikaeläkkeitä koskevat muutokset puolestaan eivät vaikuttaisi MYEL:n valtionosuuteen, mutta työkyvyttömyys- ja perhe-eläkettä koskevat muutokset kasvattaisivat MYEL:n valtionosuutta.

Taulukko 3. Ehdotuksen vaikutus YEL:n ja MYEL:n valtionosuuksiin

		2015	2020	2025	2035	2055
MYEL	Milj. €	-0.1	0.9	3.1	7.9	11.9
	Prosenttia työtulosta	0.0	0.1	0.2	0.5	0.5
YEL	Milj. €	-3.8	-4.1	-5.2	-6.7	-10.0
	Prosenttia työtulosta	-0.1	-0.1	-0.1	-0.1	-0.1
Yhteensä	Milj. €	-3.9	-3.2	-2.0	1.2	2.0
	Prosenttia työtulosta	-0.1	-0.1	0.0	0.0	0.0

3.2. Vaikutukset eläkkeensaajien asemaan

Elinaikakertoimeen ja työkyvyttömyyseläkkeen tasoon liittyvät lainmuutosehdotusten etuusvaikutukset riippuvat muun muassa henkilön syntymävuodesta, eläkkeen alkamisestä ja siitä tarkastellaanko eläkkeen alkua, vanhuuseläkkeen alkua vai koko eläkkeen elinkaaren aikaisia tuloja. Lopullinen vaikutus henkilön elinkaaren aikaisiin eläketuloihin riippuu myös toteutuvasta elinajan pituudesta.

Elinaikakerrointa ei sovellettaisi työkyvyttömyyseläkkeisiin, joissa eläketapahtuma on ennen vuotta 2010. Elinaikakerrointa ei siis sovellettaisi lainkaan jo nyt työkyvyttömyyseläkkeellä olevien eläkkeisiin. Sen sijaan työkyvyttömyyseläkkeen kertakorotuksen parantaminen koskee myös jo eläkkeellä olevia, jos kertakorotus muutoin tulee sovellettavaksi.

Elinaikakertoimen soveltamismuutosta lukuun ottamatta työkyvyttömyyseläkkeeseen ehdotetut muutokset nostavat etuustasoa. Etuustasoa nostavat työkyvyttömyyseläkkeiden kertakorotusprosentin nostaminen, tulevan ajan karttuman korottaminen, elinaikakertoimen soveltaminen vain eläkkeen katureeseen osaan sekä opiskelu- ja lastenhoitoajan sisällyttäminen tulevan ajan ansion laskentaan. Vaikka elinaikakertoimen sovel-

tamisajankohdan muutos alentaakin työkyvyttömyyseläkkeen tasoa, nostaa se kuitenkin vanhuuseläkkeen tasoa verrattuna nykyiseen lakiin, koska sovellettavaksi tulee vanhemman kohortin elinaikakerroin. Lähitulevaisuudessa alkavissa eläkkeissä myös työkyvyttömyyseläkkeen taso on nykyistä suurempi, sillä tulevan ajan karttuman nousu tulee voimaan heti täysipainoisesti, mutta elinaikakertoimen työkyvyttömyyseläkettä alentava vaikutus tulee etuuksiin vasta ajan kuluessa.

Koska muutokset kasvattavat tulevan ajan merkitystä, etuustaso tyypillisesti nousisi nuorilla henkilöillä, jotka ovat jo ehtineet vakiinnuttaa asemansa työelämässä. Nuoria tiiviisti työelämässä olevia ja sittemmin työkyvyttömäksi tulevia henkilöitä on kuitenkin vähän. Tämä vähentää muutosten vaikutusta keskimääräiseen etuustasoon tai eläkemenuun. Kertakorotuksen muutos nostaa sekä karttuneen että tulevan ajan eläkkeen tasoa, jos eläke alkaa 50-vuotiaana tai sitä nuorempaan.

Lähellä eläkeikää olevien henkilöiden osalta työkyvyttömyyseläkkeeseen sovellettava elinaikakerroin on lähes samansuuruinen kuin vanhuuseläkkeelle siirtyville. Elinaikakerrointa kuitenkin sovelletaan vain ansaittuun eläkkeen osaan, mikä vähentää elinaikakertoimen merkitystä nykyisestä. Lisäksi elinaikakerroin on vanhuuseläkkeelle työhön

asti jatkaneeseen nähden hieman lievempi, jos henkilö jää työkyvyttömäksi ennen 62 vuoden iän täyttämistä. Mutta myös vanhempien henkilöiden työkyvyttömyyseläketaso paranee tulevan ajan karttumisprosenttia muutettaessa siten, että karttumisprosentti on entisen 1,3:n sijaan 1,5. Kokonaisvaikutus työkyvyttömyyseläkkeen tasoon on lähivuosina joko positiivinen tai neutraali, mutta ajan myötä elinaikakerroimen arvon pienentyessä eläketaso voi olla pienempi kuin nykyisin. Toisaalta vanhuuseläkkeen taso on korkeampi kuin nykyisissä, joten vaikutukset elinkaaren aikaisiin eläketuloihin ovat pääasiassa positiiviset.

Vaikka uudistus nostaa keskimääräistä etuustasoa, joissakin tapauksissa etuustaso verrattuna nykyisen lain mukaan laskettavaan etuuteen voi myös laskea. Esimerkiksi sellaisen yli 50-vuotiaana eläkkeelle siirtyvän henkilön, jonka eläkkeessä ei ole tulevan ajan osuutta, eläketaso olisi pienempi kuin nykyisen lain mukaan laskettu eläke. Tässäkin tilanteessa vanhuuseläke nousisi nykyisin mukaisesta, koska nuoremman kohortin elinaikakerroin tulee sovellettavaksi, mutta työkyvyttömyyseläke pienenee siten, että kokonaisvaikutus olisi nykyisen lain mukaan laskettuun eläketasoon verrattuna negatiivinen.

Opiskelu- ja kotihoidontuki otettaisiin tulevan ajan ansiossa huomioon tietyn kiinteän palkkaperusteen mukaisesti. Nuorina työkyvyttömäksi tulevien koulutustaso alittaa väestön keskimääräisen koulutustason, mikä vähentää opiskelujaksojen huomioon ottamisen merkitystä keskimääräisessä etuustasossa. Kuitenkin joillekin yksilöille opiskelu- ja lastenhoitoajoilla on oleellinen merkitys eläkkeen tasoon. Yksilötasolla opiskelu- ja lastenhoitojaksojen sisällyttäminen tulevan ajan ansioon nostaa etuustasoa, mutta ei ole eläkemenon kannalta olennainen.

Nykylain mukaan laskien työuran pidentyminen kasvattaa eläkkeen alkumäärää enemmän kuin ehdotettu malli. Ero johtuu siitä, että ehdotetussa mallissa elinaikakerroimen vaikutus kasvaa työuran pidentyessä. Lisävuosien myötä elinaikakerroin vaikuttaa eläkkeen alkumäärään kasvavalla painolla ja leikkaavammalla numeroarvolla. Nykylain mukaan elinaikakerroin ei vaikuta työkyvyttömyyseläkkeen alkumäärään lainkaan ja sen

vaikutus vanhuuseläkkeen määrään on riippumaton eläkkeen alkamisistä. Tämä riippumattomuus tekee nykyisistä alla esitettävien tarkastelujen näkökulmasta hieman kannustavamman, mutta toisaalta sen ongelma on eläkkeen määrän aleneminen vanhuuseläkeikäessä.

Ehdotettu malli korottaa erityisesti nuorena työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyvien elinkaaren aikana saatavien eläketulojen määrää. Ehdotettu malli antaa useimmille työkyvyttömille korkeamman etuustason kuin nykyinen laki. Verrattuna nykyisiin ehdotus on anteliaampi tulevan ajan karttuman ja vanhuuseläkkeen osalta. Toisaalta työkyvyttömyyseläke erityisesti siltä osin kuin se perustuu karttuneeseen eläkkeeseen voi jäädä nykyisen lain mukaista eläkettä matalammaksi. Tämän vuoksi ne työkyvyttömät, jotka eivät elä vanhuuseläkeikäen asti ja joiden eläkkeessä tulevan ajan paino on vähäinen, saattavat saada ehdotuksen mukaan vähemmän eläkettä kuin nykyisen lain mukaan. Pienituloisilla eläkkeensaajilla kansaneläke korvasi osittain työeläketulojen vähenemistä.

Ehdotuksen mukaan perhe-eläkkeissä vaikuttaisi edunjättäjälle sovellettu elinaikakerroin. Nykylakiin verrattuna ehdotettu elinaikakerroin kohdistuisi oikeudenmukaisemmin vanhempiin leskiin, joita valtaosa leskeytyvistä on. Nuorempiin etuudensaajiin, kuten aktiivi-ikäisiin leskiin ja lapsiin ehdotetulla elinaikakerroinratkaisulla olisi eläketasoa lievästi pienentävä vaikutus, mutta toisaalta yhdistettynä työkyvyttömyyseläkkeen parantamiseen yhteisvaikutus olisi tyypillisesti positiivinen.

Ehdotettu leskeneläkkeen vähentämisen muutos ei vaikuttaisi leskiin, joilla on lapsia. Muutos parantaisi pienempituloisten lapsettomien leskien leskeneläketasoa ja alentaisi hieman suurempituloisten lapsettomien leskien eläketasoa.

Osa-aikaeläkkeen ikäraja ehdotetaan nostettavaksi ja eläkkeen karttumisen ansion alenemasta poistettavaksi. Ikärajan nosto vaikuttaa pidentyneen työnteon kautta osa-aikaeläkkeen jälkeisen vanhuuseläkkeen tasoa nostavasti, mutta karttuman poisto ansion alenemasta alentaa sitä. Lopullinen vaikutus eläketasoon riippuu siitä, millaisia valintoja vakuutetut tekevät uuden lainsäädännön val-

litessa. Alustavan arvion mukaan muutosten yhteisvaikutus on lievästi vanhuuseläkkeiden tasoa alentava.

3.3. Vaikutukset eri sukupuolten asemaan

Työkyvyttömyyseläkkeiden alkavuudessa ei ole sukupuolten välillä mainittavia eroja. Elinaikakertoimen soveltaminen karttuneeseen eläkkeeseen koskee samalla tavalla molempia sukupuolia. Muutoksesta hyötyvät eniten ne, joilla ansaittu eläke suhteessa tulevaan aikaan on pieni.

Elinaikakertoimen soveltamisajankohdan muutos alentaa työkyvyttömyyseläkkeen tasoa, mutta nostaa vanhuuseläkkeen tasoa verrattuna nykyiseen lakiin, koska sovellettavaksi tulee vanhemman kohortin elinaikakerroin. Muutos hyödyttää eniten niitä, jotka ovat pitkään vanhuuseläkkeellä, eli pidemmän elinajan vuoksi naisia hieman enemmän kuin miehiä.

Tulevan ajan karttumisprosentin paraneminen nostaa työkyvyttömyyseläkkeen tasoa ja kertakorotuksen tason nostaminen erityisesti nuorena työkyvyttömäksi tulneiden eläketasoa. Kun eläkkeiden alkavuudessa ei ole sukupuolten välillä mainittavia eroja iän suhteen, karttumisprosentin ja kertakorotuksen paraneminen nostaa molempien sukupuolten eläketasoa yhtä yleisesti.

Tulevan ajan palkkaan sisällytettävä opiskelun ja lapsenhoitoajan mukainen laskennallinen ansio kaksinkertaisena nostaa niiden työkyvyttömyyseläkeläisten eläketasoa, joilla eläketapahtumaa edeltävään aikaan ajoittuu opiskelua ja alle 3-vuotiaan lapsen hoitoa kotona. Vaikka työkyvyttömyyseläketapahtumia on alle 35-vuotiailla naisilla ja miehillä jokseenkin yhtä paljon, muutos parantaa hieman useammin työkyvyttömäksi tulevien naisten kuin miesten eläketasoa, sillä hoitovapaat ovat yleisempiä naisilla kuin miehillä. Myös opiskelua ajoittunee työkyvyttömyyttä edeltävään aikaan naisille miehiä useammin. Tutkintojen suorittaminen on naisilla miehiä yleisempää. Opiskelu ja lapsenhoitoaikojen huomioon ottaminen tulevan ajan palkassa parantaa eniten nuorimpien naisten työkyvyttömyyseläkkeen tasoa ja kaventaa siten sukupuolten eläke-eroa.

Leskeneläkkeen määräytyminen edunjättäjän eläkkeestä, johon elinaikakerrointa on sovellettu, on edunsaajalle pääsääntöisesti nykyistä mallia edullisempaa. Säännös on sama molemmille sukupuolille. Sukupuolten kuolleisuuseroista johtuen edunjättäjä on useammin mies kuin nainen. Muutos parantaa siten useammin nais- kuin miesleskien perhe-eläkettä.

Toinen merkittävä leskeneläkkeen määräytymistä koskeva muutos liittyy laissa määriteltyn vähennysperusteeseen. Ehdotuksen mukaan käytössä olisi yksi 596 euron vähennysraja. Kun vähennysperusteen alaraja poistuisi, lesken pienet työeläkkeet eivät leikkaisi leskeneläkettä lainkaan. Pientä omaa työeläkettä saavat lesket saisivat leskeneläkkeen täytenä. Toisaalta rajan madaltuminen merkitsi sitä, että suurempaa omaa työeläkettä saavien leskien leskeneläke pienenesi aikaisempaa enemmän. Leskeneläke pienenesi aina, kun lesken oma työeläke ylittää 596 euron rajan.

Leskeneläkkeen vähennyksessä käytettäväksi ehdotetun 596 euron rajan alle olisi jäänyt vuonna 2008 leskeksi jääneiden naisten omista työeläkkeistä 45 prosenttia ja leskeksi jääneiden miesten eläkkeistä 27 prosenttia. Vastaavasti 596 euron rajan ylitti naisleskien omista työeläkkeistä 55 prosenttia ja miesten eläkkeistä 73 prosenttia. Kun sukupuolten ansioeroista ja työuran eroista johtuen miesten työeläkkeet ovat naisten eläkkeitä suuremmat, alarajan poisto parantaa useammin nais- kuin miesleskien leskeneläkettä.

Vuonna 2008 alkaneissa leskeneläkkeissä niiden leskien osuus, joilla leskeneläke jäi nollan suuruiseksi, oli miehillä 30 prosenttia ja naisilla 4 prosenttia. Rajan madaltuminen voi nostaa näiden leskien osuutta, ja miehillä suuremman omaeläkkeen vuoksi enemmän kuin naisilla.

Ehdotuksen mukaan osa-aikaeläkkeen alaikäraja nousee 60 vuoteen ja ansion alenemasta kertyvä karttuma poistuu. Potentiaalisten osa-aikaeläkkeelle siirtyneiden osuus supistuu, kun ikäraja nostetaan kahdella vuodella. Miesten ja naisten työhön osallistumisessa ei juuri ole eroa 58–60 vuoden iässä. 60-vuotiaista naisista on työssä 55 prosenttia ja miehistä 56 prosenttia.

Vuosina 2005—2008 miesten osa-aikaeläkealkavuus on ollut hieman naisten alkavuutta matalampi. Keskimäärin osa-aikaeläkealkavuus on 2,3 prosenttia, naisten 2,6 prosenttia ja miesten 2,1 prosenttia. Molemmilla sukupuolilla alkavuus on suurimmillaan alaikärajan kohdalla ja alenee ikävuosi ikävuodelta. Ehdotettujen säännösten mukaan ansion alenemasta ei enää kartu eläkettä. Tämä muuttaa tuntuvimmin niiden vanhuuseläkettä, jotka vähentävät työaikaan eniten. Osa-aikaeläkettä koskevien tutkimusten mukaan palkansaajamiehet ja -naiset lyhentävät työaikaansa yhtä paljon.

4. Asian valmistelu

Esitys perustuu työmarkkinoiden keskusjärjestöjen tammikuussa 2009 tekemiin työmarkkinajärjestöjen eläkepolitiikkaa ja työtömyysturvaa koskeviin esityksiin vuosille 2009—2014.

Hallituksen esitys on valmisteltu sosiaali- ja terveystieteiden yhteistyössä Eläke-

turvakeskuksen, valtiovarainministeriön ja asian kannalta keskeisten työmarkkinajärjestöjen kanssa. Valmistelun yhteydessä on kuultu myös yrittäjäjärjestöjä, eläkelaitoksia, eläkeläisjärjestöjä, nuorisojärjestöjä sekä sosiaali- ja terveystieteiden järjestöjä.

5. Riippuvuus muista esityksistä

Tämä esitys koskee yksityisen alan työeläkejärjestelmään ehdotettavia lainmuutoksia. Vuoden 2005 voimaan tulleen työeläkejärjestelmän kokonaisuudistuksen jälkeen yksityisen ja julkisen alan eläkejärjestelmien sisällöt ovat vastanneet pitkälti toisiaan. Tämän johdosta on perusteltua myös julkisen alan työeläkelakeja muuttaa vastaavilta osin. Kunnallisen eläkejärjestelmän ja valtion eläkejärjestelmän osalta muutosehdotukset ovat valmis-teilla valtiovarainministeriössä ja asiaa koskeva hallituksen esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle kevätistunto-kauden 2009 loppupuolella.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Työntekijän eläkelaki

2 §. Keskeiset määritelmät. Pykälän 1 momentin 5 kohdassa mainittua ansaitun eläkkeen määritelmää täsmennettäisiin. Ansaitulla eläkkeellä tarkoitettaisiin myös työntekijälle päätyneeltä eläkeajalta karttunutta eläkettä, kuten hänen päätyneeltä työkyvyttömyyseläkeajaltaan tai osa-aikaeläkkeensä ajalta karttunutta uutta eläkettä.

12 §. Vanhuuseläkkeen määrä. Pykälän 3 momentin sanamuotoa ehdotetaan täsmennettäväksi, koska se ei vastaa tarkoitettua sisältöä. Vuoden 2005 työeläkelainsäädösten muutosten yhteydessä työttömyyseläkeoikeus poistettiin vuonna 1950 tai sen jälkeen syntyneiltä työntekijöiltä. Työttömyyseläke korvattiin oikeudella työttömyyspäivärahaan 65 vuoden iän täyttämiseen saakka (lisäpäiväraha). Samassa yhteydessä työttömyyseläkkeen lakkaaminen korvattiin eläkejärjestelmässä niin, että työntekijällä, joka saa työttömyyspäivärahaa edellä mainitun lisäpäiväoikeuden perusteella, on oikeus saada vanhuuseläke vähentämättömänä 62 vuoden iässä. Voimassa olevan pykälän sanamuoto ei selkeästi edellytä, että työntekijällä on oikeus työttömyyspäivärahaan lisäpäiväoikeuden perusteella vanhuuseläkehakemuksen tehdesään, vaan säännöksen mukaan riittää, että työntekijä on saanut työttömyyspäivärahaa lisäpäiviltä. Tämä ei vastaa pykälän tarkoitettua sisältöä. Säännöksen sanamuoto ehdotetaan tarkistettavaksi vastaamaan sen tarkoitettua sisältöä.

16 §. Oikeus osa-aikaeläkkeeseen. Pykälän 1 momentin johdantokappaleessa oleva osa-aikaeläkkeen saamisen ikäraja ehdotetaan muutettavaksi nykyisen 58 vuoden sijasta 60 vuodeksi. Ikärajamuutos koskisi työntekijöitä, jotka ovat syntyneet vuonna 1953 tai sen jälkeen. Ennen vuotta 1947 syntyneen työntekijän osa-aikaeläkkeeseen ja sen jälkeen myönnettävään vanhuuseläkkeeseen sovelletaan, mitä työntekijän eläkelain voimaantulon (396/2006) 27 §:ssä säädetään.

63 §. Eläkkeen karttuman perusteet. Lain

69 §:ään ehdotetaan muutosta, jonka mukaan osa-aikaeläkkeen ansion alenemasta ei karttuisi uutta eläkettä. Tämän vuoksi myös 63 §:n 1 momentin 3 kohdasta ehdotetaan poistettavaksi viittaus eläkkeen karttumiseen osa-aikaeläkkeen ajalta.

66 §. Eläkkeen määräytyminen tulevalta ajalta. Työkyvyttömyyseläke määräytyy työntekijän työkyvyttömyyden alkamisvuotta edeltävän vuoden loppuun mennessä karttuneesta eläkkeestä sekä, jos tulevan ajan eläkkeen saamisedellytykset täyttyvät, tulevan ajan eläkkeestä. Tuleva aika tarkoittaa aikaa eläketapahtumavuoden alusta 63 vuoden ikään. Tältä ajalta työntekijälle lasketaan tulevan ajan eläke. Voimassa olevan säännöksen mukaan tulevan ajan eläkettä karttuu tulevan ajan eläkkeen perusteena olevista ansiosta 1,5 prosenttia vuotta kohden siltä osin kuin eläkkeeseen luetaan tuleva aika 50 vuoden iän täyttämiskauden loppuun ja 1,3 prosenttia vuotta kohden siltä osin kuin tuleva aika luetaan 50 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alun ja 63 vuoden iän täyttämiskauden lopun väliseltä ajalta.

Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi niin, että kahdesta eri tulevan ajan karttumisprosentista luovutaan. Tulevan ajan eläkettä karttuisi iästä riippumatta 1,5 prosenttia vuotta kohden 63 vuoden iän täyttämiskauden loppuun.

68 §. Eläkkeen karttuminen päätyneeltä työkyvyttömyyseläkeajalta. Työkyvyttömyyseläke-aika kartuttaa työntekijälle uutta eläkettä niissä tilanteissa, joissa uusi eläke tulee aikanaan määrättäväksi uusien perustein. Voimassa olevan säännöksen mukaan uutta eläkettä karttuu päätyneen työkyvyttömyyseläkkeen tulevan ajan ansiosta 1,5 prosenttia vuodessa siltä osin kuin eläkkeeseen luetaan työkyvyttömyyseläkeaikaa 50 vuoden iän täyttämiskauden loppuun. Siltä osin kuin eläkkeeseen luetaan työkyvyttömyyseläkeaikaa 50 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alun ja 63 vuoden iän täyttämiskauden lopun väliseltä ajalta, päättyneestä työkyvyttömyyseläkkeestä karttuu uutta eläkettä 1,3 prosenttia vuodessa.

Eläkkeen karttumisprosentit päättyneeltä työkyvyttömyyseläkejältä ehdotetaan muutettavaksi vastaavalla tavalla kuin tulevan ajan karttumisprosentit. Siten eläkettä karttuisi päättyneen työkyvyttömyyseläkkeen ajalta 1,5 prosenttia vuotta kohden riippumatta siitä, minkä ikäinen työntekijä on ollut työkyvyttömyyseläkettä saadessaan. Ehdotettu muutos selkeyttää eläkkeen määräytymistä koskevia säännöksiä.

69 §. *Eläkkeen karttuminen osa-aikaeläkkeen aikana.* Pykälän otsikkoa ehdotetaan tarkistettavaksi pykälän sisältöön ehdotettujen muutosten takia.

Voimassa olevan säännöksen mukaan osa-aikaeläkejältä karttuu ansion aleneman perusteella vanhuuseläkettä 0,75 prosenttia vuodessa ja työkyvyttömyyseläkettä 1,5 prosenttia vuodessa, kun työkyvyttömyyseläke lasketaan osa-aikaeläkkeen aikana alkaneen työkyvyttömyyden perusteella.

Vanhuuseläkkeen karttuminen ansion alenemasta ehdotetaan poistettavaksi, joten pykälän 2 momentti ehdotetaan kumottavaksi tarpeettomana.

Myös pykälän 3 momentti kumottaisiin tarpeettomana, sillä ansion alenemasta ei karttuisi uutta eläkettä myöskään työkyvyttömyyseläkettä laskettaessa. Ansion alenemaa ei otettaisi mukaan myöskään työkyvyttömyyseläkkeen tulevan ajan ansioon. Jos tulevan ajan eläkettä karttuisi osa-aikaeläkkeen ansion alenemasta, työntekijä saisi paremman eläkkeen silloin, kun jää vanhuuseläkkeelle työkyvyttömyyseläkkeeltä kuin silloin, kun hän jää vanhuuseläkkeelle osa-aikaeläkkeeltä.

74 §. *Eläkkeeseen oikeuttavat palkattomat ajat.* Pykälän 3 momentin 2 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi niin, että vuorottelupaalain (1305/2002) mukaisen vuorottelukorvauksen perusteena olevasta ansiosta työeläkettä kartuttaisi 55 prosenttia aikaisemman 75 prosentin sijasta.

76 §. *Tulevan ajan eläkkeen perusteena olevat ansiot.* Tulevan ajan eläkkeen perusteena olevat ansiot (tulevan ajan ansio) määräytyvät työntekijän tulevan ajan tarkasteluajana saamien työeläkelakien mukaisten työansioden ja palkattomilta ajoilta saatujen etuuksien perusteena olevien tulojen perusteella. Työttömyysturvalain (290/2002) mu-

kaisen peruspäivärahan, työmarkkinatuen ja peruspäivärahan suuruisen koulutuspäivärahan sekä julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain (1295/2002) mukaisen koulutustuen ansioperusteena otetaan tulevan ajan ansiota määrättäessä huomioon 1047,22 euroa (vuoden 2004 taso) kuukaudessa. Tästä säädetään pykälän 4 momentissa. Saman ansioperusteena otetaan huomioon myös sairausvakuutuslain (1224/2004) mukainen päiväraha niissä tilanteissa, joissa päiväraha on myönnetty työttömyysturvalain mukaisen peruspäivärahan suuruisena. Tästä säädetään pykälän 5 momentissa. Lisäksi tulevan ajan ansioihin luetaan voimassa olevan säännöksen mukaan tarkasteluajana maksetun työkyvyttömyyseläkkeen tulevan ajan ansio ja osa-aikaeläkkeen ansion alenema.

Pykälän 1 momentissa on säännös siitä, miten tulevan ajan ansio lasketaan kuukautta kohden. Tässä yhteydessä 1 momentissa viitataan 4 momentin mukaisesti palkattoman ajan etuuksiin. Laskettaessa tulevan ajan ansiota kuukautta kohden tulee kuitenkin ottaa huomioon myös pykälän 5 momentissa tarkoitettu sairausvakuutuslain mukainen päiväraha ja 6 momentissa tarkoitettut VEKL:n mukaiset etuudet. Tämän vuoksi pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi viittaus pykälän 5 ja 6 momenttiin.

Edellä 69 §:ään ehdotetaan muutosta, jonka mukaan osa-aikaeläkkeen ansion alenemasta ei kartu uutta eläkettä, joka tulisi ottaa huomioon vanhuuseläkettä tai työkyvyttömyyseläkettä osa-aikaeläkkeen jälkeen määrättäessä. Vastaavasti ansion alenemaa ei otettaisi mukaan myöskään työkyvyttömyyseläkkeen tulevan ajan ansioon. Tämän vuoksi 76 §:n 1 momentista ehdotetaan poistettavaksi viittaukset ansion alenemaan.

Pykälän 6 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi säännös, jonka mukaan tulevan ajan ansioita määrättäessä otettaisiin huomioon myös työntekijälle tarkasteluajana karttuneet VEKL:n mukaiset etuudet. VEKL:n mukaista etuutta kartuttaa alle kolmivuotiaan lapsen hoitoaika, jolta on maksettu lasten kotihoitoa ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain (1128/1996) mukaista tukea tai vastaavaa Ahvenanmaalla maksettavaa tukea. Lisäksi VEKL:n mukaista etuutta kartuttavat enintään viideltä vuodelta opinnot, joiden tu-

loksena henkilö on suorittanut ammatillisen perustutkinnon, ammattikorkeakoulututkinnon taikka alemman tai ylemmän korkeakoulututkinnon. VEKL:n mukaiset etuusajat otettaisiin huomioon tulevan ajan ansiossa 1047,22 euron ansioperusteen mukaan, ja etuusajat huomioitaisiin lain voimaantultua koko tulevan ajantarkasteluajalta. Huomioon otettava ansioperuste on samansuuruinen kuin silloin, kun tulevan ajan ansiota määrätessä otetaan huomioon työttömyysturvain mukainen peruspäiväraha, työmarkkinatuki, peruspäivärahan suuruinen koulutuspäiväraha tai julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain mukainen koulutustuki perustuksena. Ehdotettu muutos parantaa erityisesti nuorten henkilöiden työkyvyttömyyseläkkeen tasoa.

Voimassa olevan lain 6 momentti siirtyy uudeksi 7 momentiksi. Pykälän 7 momentissa todetaan, ettei työntekijällä ole oikeutta tulevan ajan etuuteen palkattomien aikojen etuuksien perusteella, ellei työntekijällä ole tarkasteluajana eläkkeeseen oikeuttavia työansioita. Näillä palkattoman ajan etuuksilla tarkoitetaan myös pykälän 5 momentissa tarkoitettua sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa ja 6 momentissa tarkoitettua VEKL:n mukaista etuusaikaa. Tämän vuoksi 7 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi viittaus myös pykälän 5 ja 6 momenttiin.

81 §. *Työkyvyttömyyseläkkeen kertakorotus.* Pykälän 2 momentissa säädettyä kertakorotusprosenttia sekä ikärajaa, jonka sisällä ylintä kertakorotusprosenttia käytetään, ehdotetaan muutettavaksi. Kertakorotusprosentti olisi 25. Tätä korotusprosenttia käytettäisiin, jos työntekijä olisi korotusvuoden alussa 24—31-vuotias. Korotuksen alentavaa prosenttiyksikköä suurennettaisiin niin, että korotus alenisi yhden prosenttiyksikön vuosittain jokaista ikävuotta kohden. Kertakorotus lakkaisi siten samassa iässä kuin nykyisinkin. Muutos nostaisi sekä karttuneen että tulevan ajan eläkkeen tasoa, jos eläke alkaa 50-vuotiaana tai sitä nuorempana. Lisäksi momentin sanamuotoa täsmennettäisiin niin, että kertakorotus laskettaisiin työntekijän maksussa olevien eläkkeiden yhteismäärästä. Voimassa olevan lain mukaan kertakorotus lasketaan työntekijälle myönnettyjen eläkkeiden yhteismäärästä. Muutoksen jälkeen sanamuoto olisi yhteneväinen eläkkeiden in-

deksitarkistusta koskevan 98 §:n sanamuodon kanssa.

82 §. *Eläketurvan sopeuttaminen yleiseen eliniän muutokseen.* Pykälän 1 momentissa säädettäisiin siitä, että vanhuuseläkkeen alkamiseen tai työkyvyttömyyden alkamiseen mennessä ansaittu eläke sopeutetaan eliniän odotteen muutokseen elinaikakertoimen avulla.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin elinaikakertoimen vaikutuksesta vanhuuseläkkeeseen. Momentin mukaan vanhuuseläkkeen alkamiseen mennessä ansaittu vanhuuseläke tarkistettaisiin kokonaisuudessaan 62 iän täyttämivuodelle vahvistetulla elinaikakerroimella. Tämä koskisi työntekijöitä, jotka ovat 62 vuotta täyttäneitä tai vanhempia. Mikäli vanhuuseläke alkaisi ennen työntekijän 62 vuoden iän täyttämistä, vanhuuseläke tarkistettaisiin vanhuuseläkkeen alkamisvuodelle vahvistetulla elinaikakerroimella.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin elinaikakertoimen vaikutuksesta työkyvyttömyyseläkkeeseen. Elinaikakerrointa sovellettaisiin täyteen, toistaiseksi myönnettyyn työkyvyttömyyseläkkeeseen sekä osatyökyvyttömyyseläkkeeseen. Lisäksi elinaikakerrointa sovellettaisiin myös määräaikaisiin työkyvyttömyyseläkkeisiin eli kuntoutustukiin. Työntekijälle työkyvyttömyyden alkamiseen mennessä karttunut eläkkeen osa muunnettaisiin työkyvyttömyyden alkamisvuodelle vahvistetulla elinaikakerroimella. Eläke tarkistettaisiin 62 vuoden iän täyttämivuodelle vahvistetulla elinaikakerroimella, jos työntekijä on työkyvyttömyyden alkaessa 62 vuotta täyttänyt. Jos työntekijän työkyvyttömyys alkaisi ennen kuin henkilö on täyttänyt 62 vuotta, työkyvyttömyyseläke tarkistettaisiin työkyvyttömyyden alkamisvuoden elinaikakerroimella.

Elinaikakerrointa ei sovellettaisi työkyvyttömyyseläkkeeseen kokonaisuudessaan, ainoastaan sen ansaittuun osaan. Eli työkyvyttömyyseläkkeessä tulevan ajan eläkeosuutta ei muunnettaisi elinaikakerroimella. Muutos parantaisi työkyvyttömyyseläkkeen jälkeisen vanhuuseläkkeen tasoa, sillä eläkettä ei enää muunnettaisi elinaikakerroimella vanhuuseläkkeen alkaessa. Työkyvyttömyyseläke jatkuisi siten samansuuruisena vanhuuseläkkeenä henkilön täyttäessä 63 vuoden van-

huuseläkeiän. Tämä todettaisiin selvyiden vuoksi 3 momentin viimeisessä virkkeessä. Momentissa säädettävällä ansaitulla eläkkeellä tarkoitettaisiin 2 §:n 1 momentin 5 kohdassa määriteltyä ansaittua eläkettä. Sen mukaan ansaitulla eläkkeellä tarkoitetaan tämän lain mukaisten työansioden, palkattomien aikojen sekä VEKL:n perusteella karttunutta eläkettä.

84 §. *Perhe-eläkkeen peruste.* Perhe-eläke määrätään edunjättäjän kuollessaan saaman vanhuuseläkkeen tai täyden työkyvyttömyyseläkkeen perusteella. Esityksen 82 §:ään ehdotetaan muutosta, jonka mukaan elinaikakerrointa sovellettaisiin työkyvyttömyyseläkkeeseen. Tämän mukaisesti 84 §:n 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että jatkossa perhe-eläkkeen perusteena olevasta vanhuuseläkkeestä ei poistettaisi elinaikakerroimen vaikutusta, vaan perhe-eläke laskettaisiin suoraan edunjättäjän maksussa olleesta elinkertoimella vähennetystä vanhuuseläkkeestä tai työkyvyttömyyseläkkeestä.

Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan perhe-eläkkeen kertakorotukseen liittyvän toimeenpanon selkeyttämistä ja yksinkertaistamista koskevaa säännöstä. Voimassa olevan säännöksen mukaan, jos edunjättäjän kuollessaan saamaan työkyvyttömyyseläkkeeseen ei sisällynyt kertakorotusta, kertakorotus lisätään perhe-eläkkeen perusteeksi laskettavaan edunjättäjän työkyvyttömyyseläkkeeseen, kun työkyvyttömyyseläke ja perhe-eläke yhdessä ovat jatkuneet viisi kalenterivuotta. Tilanteessa, jossa edunjättäjä ei kuollessaan saanut eläkettä, perhe-eläkkeen perusteena käytetään laskennallista eläkettä eli eläkettä, jota edunjättäjä olisi saanut, jos hän olisi tullut täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavassa määrin työkyvyttömäksi kuolinpäivänään. Asiasta säädetään erikseen pykälän 2 momentissa. Tällöin kertakorotus lisätään laskennalliseen työkyvyttömyyseläkkeeseen sen kalenterivuoden alusta, johon mennessä perhe-eläke on jatkunut viisi vuotta. Toimeenpanon selkeyttämiseksi ehdotetaan, että kertakorotus liitettäisiin suoraan maksussa olevaan perhe-eläkkeeseen.

90 §. *Leskeneläkkeen vähennyksen peruste ja määrä.* Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi. Leskeneläkkeen vähentämi-

sessä sovellettaisiin voimassa olevan lain mukaisten useiden eri ansaintarajojen sijasta vain yhtä vähennyksen perustetta (rajamäärää). Eläkkeen vähennyksen peruste olisi 500,00 euroa kuukaudessa (vuoden 2004 indeksitasossa). Vuonna 2009 indeksitasossa rajamäärä olisi 596,00 euroa kuukaudessa. Rajamäärään eivät vaikuttaisi edunjättäjän eläkkeet kuten nykyisin, vaan se olisi kiinteä. Muutos selkeyttäisi lainsäädäntöä ja yksinkertaistaisi sen soveltamista ja perhe-eläkkeen laskemista.

Pykälän 2 momenttia ehdotetaan kumottavaksi tarpeettomana, sillä rajan ollessa kiinteä ja riippumaton edunjättäjän eläkkeestä, ei rajaa varten tarvitse selvittää edunjättäjän ulko-maan eläkkeitä.

Pykälän 4 momentti ehdotetaan kumottavaksi, koska esityksen mukaan leskeneläkettä vähennettäessä sitä ei muunnettaisi enää 82 §:n mukaisella elinaikakerroimella, kuten momentissa säädetään.

175 §. *Eläkelaitoksen vastuu työkyvyttömyyseläkkeestä.* Pykälän sanamuotoa ehdotetaan täsmennettäväksi vastaamaan sisällöltään työntekijäin eläkelaisissa (395/1961) vuoden 2005 alusta vuoden 2006 loppuun voimassa ollutta vastaavaa säännöstä. Määrättäessä eläkelaitoksen vastuuta työkyvyttömyyseläkkeestä aiheutuvista kustannuksista eläkelaitoksessa vakuutetut työansiot eläketapahtumaa edeltävän kahden viimeisen kalenterivuoden ajalta suhteutetaan mainittuna aikana kaikkien eläkeläisten mukaan vakuutettujen työansioden sekä eläkettä kartuttavien palkattomilta ajoilta maksettujen sosiaalivakuutusetuksien perusteena olevien ansioiden yhteismäärään. Säännöksen sanamuotoa täydennettäisiin niin, että edellä tarkoitettua eläkelaitoksen vastuunjakosuhdetta laskettaessa jakajassa otetaan huomioon työansioden lisäksi päättyneen työkyvyttömyyseläkkeen tulevan ajan ansio sekä 74 §:ssä tarkoitettujen palkattoman ajan etuudet 76 §:n 2 momentissa säädetyn suuruisina. Lisäksi huomioon otettaisiin 76 §:n 4 ja 5 momentissa tarkoitettujen etuudet. Ehdotetuilla täsmennyksillä pykälä vastaisi vuodesta 2005 voimassa ollutta työntekijäin eläkelain säännöstä. Lisäksi momenttiin lisättäisiin viittaus ehdotettuun 76 §:n 6 momenttiin, jossa säädetään opiskelu- ja lapsenhoitoaikojen huo-

mioon ottamisesta tulevan ajan eläkkeen perusteena olevaa ansiota määrättäessä.

1.2. Työntekijän eläkelain voima-panolaki

30 §. Pykälän 2 momenttia muutettaisiin. Esityksessä ehdotetaan, että TyEL:n 82 §:ää muutetaan siten, että elinaikakerrointa sovellettaisiin työkyvyttömyyseläkkeen alkaessa eläkkeen ansaittuun osaan. Tämä olisi ristiriidassa työntekijän voima-panolain 30 §:n 2 momentin viimeisen virkkeen kanssa, jossa säädetään elinaikakerroimen soveltamisesta työkyvyttömyyseläkkeen muuttuessa vanhuuseläkkeeksi. Momentin viimeinen virke ehdotetaan poistettavaksi, koska elinaikakerrointa ehdotetaan sovellettavaksi jo työkyvyttömyys-eläkkeen alkaessa eikä enää työkyvyttömyyseläkkeen muuttuessa vanhuuseläkkeeksi.

1.3. Merimieseläkelaki

2 § Keskeiset määritelmät. Pykälän 1 momentin 7 kohdassa mainittua ansaitun eläkkeen määritelmää tarkennettaisiin. Ansaitulla eläkkeellä tarkoitettaisiin lisäksi työntekijälle hänen päättäneeltä työkyvyttömyyseläkeajaltaan tai osa-aikaeläkeajaltaan karttunutta uutta eläkettä. Samansisältöinen muutos tehtäisiin myös TyEL:n 2 §:ään.

11 §. Vanhuuseläkkeen määrä. Pykälän 3 momentin sanamuotoa ehdotetaan täsmennettäväksi. Vastaavaa muutosta ehdotetaan TyEL:n 12 §:n 3 momenttiin.

16 §. Oikeus osa-aikaeläkkeeseen. Pykälän 1 momentin johdantokappaleessa oleva osa-aikaeläkkeen saamisen ikäraja ehdotetaan muutettavaksi nykyisen 58 vuoden sijasta 60 vuodeksi. Ikärajamuutos koskisi työntekijöitä, jotka ovat syntyneet vuonna 1953 tai sen jälkeen. Vastaavaa muutosta ehdotetaan TyEL:n 16 §:ään. Lisäksi ennen vuotta 1947 syntyneen työntekijän osa-aikaeläkkeeseen ja sen jälkeen myönnettävään vanhuuseläkkeeseen sovelletaan, mitä merimieseläkelain voima-panolain (1291/2006) 21 §:ssä säädetään.

64 §. Eläkkeen karttumisen perusteet. Lain 70 ja 76 §:ään ehdotetaan muutosta, jonka

mukaan osa-aikaeläkkeen ansion alenemasta ei karttuisi uutta eläkettä. Tämän vuoksi pykälän 1 momentin 3 kohdasta ehdotetaan poistettavaksi viittaus eläkkeen karttumiseen osa-aikaeläkkeen ajalta. Vastaavaa muutosta ehdotetaan TyEL:n 63 §:ään.

67 §. Eläkkeen määräytyminen tulevalta ajalta erityisin karttumisprosenttein. Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että kaikilla henkilöillä tulevan ajan eläkkeen perusteena olevasta ansiosta karttuisi tulevan ajan eläkettä 1,6 prosenttia vuotta kohden työntekijän 63 vuoden täyttämiskauden loppuun saakka.

69 §. Eläkkeen karttuminen päättäneeltä työkyvyttömyyseläkeajalta erityisin karttumisprosenttein. Pykälän 2 momentin sisältöä ehdotetaan muutettavaksi 67 §:ää vastaavalla tavalla. Momentin mukaan työkyvyttömyyseläkeajalta karttuisi eläkettä tulevan ajan eläkkeen perusteena olevista ansioista 1,6 prosenttia.

70 §. Eläkkeen karttuminen osa-aikatyöstä ja osa-aikaeläkkeen ajalta erityisin karttumisprosenttein. Eläkkeen karttuminen osa-aikaeläkkeen ansion alenemasta vanhuuseläkeajalta ehdotetaan poistettavaksi, joten pykälän 2 momentti tulisi kumota tarpeettomana.

Myös pykälän 3 momentti kumottaisiin tarpeettomana, sillä ansion alenemasta ei karttuisi uutta eläkettä myöskään työkyvyttömyyseläkettä laskettaessa. Vastaavaa muutosta ehdotetaan TyEL:n 69 §:ään.

73 §. Eläkkeen määräytyminen tulevalta ajalta yleisin karttumisprosenttein. Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että tulevan ajan eläkkeen perusteena olevasta ansiosta karttuisi tulevan ajan eläkettä 1,5 prosenttia vuotta kohden työntekijän 63 vuoden täyttämiskauden loppuun saakka. Tämä parantaisi työkyvyttömyyseläkkeitten tasoa. Vastaavaa muutosta ehdotetaan TyEL:n 66 §:n 2 momenttiin.

75 §. Eläkkeen karttuminen päättäneeltä työkyvyttömyyseläkeajalta yleisin karttumisprosenttein. Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että tulevan ajan eläkkeen perusteena olevasta ansiosta karttuisi tulevan ajan eläkettä 1,5 prosenttia vuotta kohden työntekijän 63 vuoden täyttämiskauden loppuun saakka. Vastaavaa muutosta

ehdotetaan TyEL:n 68 §:n 2 momenttiin.

76 §. *Eläkkeen karttuminen osa-aikatyöstä ja osa-aikaeläkkeen ajalta yleisin karttumisprosenttein.* Eläkkeen karttuminen osa-aikaeläkkeen ansion alenemasta vanhuuseläkeajalta ehdotetaan poistettavaksi, joten pykälän 2 momentti tulisi kumota tarpeettomana.

Myös pykälän 3 momentti kumottaisiin tarpeettomana, sillä ansion alenemasta ei karttuisi uutta eläkettä myöskään työkyvyttömyyseläkettä laskettaessa. Vastaavaa muutosta ehdotetaan TyEL:n 69 §:ään.

80 §. *Eläkkeeseen oikeuttavat palkattomat ajat.* Pykälän 3 momentin 2 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi niin, että vuorotteluvaapaalain mukaisen vuorottelukorvauksen perusteena olevasta ansiosta työeläkettä kartuttaisi 55 prosenttia aikaisemman 75 prosentin sijasta. Vastaavaa muutosta ehdotetaan TyEL:n 74 §:ään.

82 §. *Tulevan ajan eläkkeen perusteena olevat ansiot.* Pykälän 1 momentissa on säännös siitä, miten tulevan ajan ansio lasketaan kuukautta kohden. Tässä yhteydessä viitataan vain 4 momentin mukaisiin palkattoman ajan etuuksiin. Laskettaessa tulevan ajan ansiota kuukautta kohden tulee kuitenkin ottaa huomioon myös pykälän 5 momentissa tarkoitettu sairausvakuutuslain mukainen päiväraha ja pykälän 6 momentissa tarkoitettu VEKL:n mukaiset etuusajat. Tämän vuoksi pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi viittaus myös pykälän 5 ja 6 momenttiin.

Edellä 70 ja 76 §:iin ehdotetaan muutosta, jonka mukaan osa-aikaeläkkeen ansion alenemasta ei kartu uutta eläkettä, joka tulisi ottaa huomioon vanhuuseläkettä tai työkyvyttömyyseläkettä osa-aikaeläkkeen jälkeen määrättäessä. Vastaavasti ansion alenemaa ei otettaisi huomioon myöskään työkyvyttömyyseläkkeen tulevan ajan ansioon. Tämän vuoksi pykälän 1 momentista ehdotetaan poistettavaksi viittaukset ansion alenemaan.

Pykälän 6 momenttiin ehdotetaan lisättävän säännökset siitä, että tulevan ajan ansioita määrättäessä otettaisiin huomioon myös VEKL:n mukaiset etuusajat.

Voimassa olevan pykälän 6 momentti muuttuisi uudeksi 7 momentiksi. Pykälän 7 momentissa tarkoitetuilla palkattoman ajan

etuuksilla tarkoitetaan myös pykälän 5 momentissa tarkoitettua sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa ja 6 momentissa tarkoitettuja VEKL:n mukaisia etuusaikoja. Tämän vuoksi 7 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi viittaus myös pykälän 5 ja 6 momenttiin.

Vastaavat muutokset ehdotetaan tehtäväksi TyEL:n 76 §:ään.

87 §. *Työkyvyttömyyseläkkeen kertakorotus.* Pykälän 2 momentissa säädettyä kertakorotusprosenttia korotettaisiin. Korotusprosentti olisi 25 prosenttia, jos työntekijä olisi korotusvuoden alussa 24–31-vuotias. Korotus alenisi yhden prosenttiyksikön vuosittain jokaista ikävuotta kohden, joten henkilö voisi olla, kertakorotuksen saadakseen, korkeintaan 50-vuotias työkyvyttömyyseläkkeen alkaessa. Kertakorotus lakkaisi siten samassa iässä kuin nykyisinkin. Lisäksi momentin sanamuotoa täsmennettäisiin niin, että kertakorotus laskettaisiin työntekijän maksussa olevien eläkkeiden yhteismäärästä. Voimassa olevan lain mukaan kertakorotus lasketaan työntekijälle myönnettyjen eläkkeiden yhteismäärästä. Muutoksen jälkeen sanamuoto olisi yhteneväinen eläkkeiden indeksitarkistusta koskevan 90 §:n sanamuodon kanssa. Vastaavat muutokset ehdotetaan tehtäväksi TyEL:n 81 §:ään.

88 §. *Eläketurvan sopeuttaminen yleiseen eliniän muutokseen.* Pykälässä säädetään elinaikakertoimen vaikutuksesta eläkkeeseen. Pykälän 1 momentissa olisi yleissäännös siitä, että vanhuuseläkkeen tai työkyvyttömyyden alkamiseen mennessä ansaittu eläke sopeutetaan eliniän odotteen muutokseen elinaikakertoimen avulla. Pykälän 2 momentissa säädettäisiin elinaikakertoimen vaikutuksesta vanhuuseläkkeeseen ja 3 momentissa elinaikakertoimen vaikutuksesta työkyvyttömyyseläkkeeseen.

Pykälän 2 momentin mukaan vanhuuseläkkeen alkamiseen mennessä ansaittu vanhuuseläke tarkistettaisiin kokonaisuudessaan 62 vuoden iän täyttämivuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella, jos työntekijä olisi 62 vuotta täyttänyt tai vanhempi. Mikäli vanhuuseläke alkaisi ennen työntekijän 62 vuoden iän täyttämistä, vanhuuseläke tarkistettaisiin vanhuuseläkkeen alkamisvuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella.

Pykälän 3 momentin mukaan työntekijälle

työkyvyttömyyden alkamiseen mennessä karttunut eläkkeen osa tarkistettaisiin työkyvyttömyyden alkamisvuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella. Siten, jos henkilö on työkyvyttömyyden alkaessa 62 vuotta täyttänyt tai vanhempi hänen eläkkeensä tarkistetaan 62 vuoden iän täyttämivuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella. Jos työntekijän työkyvyttömyys alkaisi ennen kuin henkilö on täyttänyt 62 vuotta, työkyvyttömyyseläke tarkistettaisiin työkyvyttömyyden alkamisvuoden elinaikakertoimella. Elinaikakerrointa ei sovellettaisi työkyvyttömyyseläkkeeseen kokonaisuudessaan, ainoastaan sen ansaittuun osaan. Työkyvyttömyyseläke jatkuisi siten samansuuruisena vanhuuseläkkeenä henkilön täyttäessä vanhuuseläkeiän. Tämä todettaisiin selvyiden vuoksi 3 momentin viimeisessä virkkeessä. Momentissa säädettävällä ansaitulla eläkkeellä tarkoitettaisiin 2 §:n 1 momentin 7 kohdassa määriteltyä ansaittua eläkettä. Sen mukaan ansaitulla eläkkeellä tarkoitetaan tämän lain mukaisten työansioiden, palkattomien aikojen sekä VEKL:n perusteella karttunutta eläkettä.

Voimassa olevan lain 3 momentti muuttuisi uudeksi 4 momentiksi.

Vastaavat muutokset ehdotetaan tehtäväksi TyEL:n 82 §:ään.

89 §. Perhe-eläkkeen peruste. Pykälän 1 momenttia muutettaisiin siten, että perhe-eläkkeen perusteena olevasta vanhuuseläkkeestä ei poistettaisi elinaikakertoimen vaikutusta, vaan perhe-eläke laskettaisiin suoraan edunjättäjän maksussa olleesta elinkertaimella vähennyksestä vanhuuseläkkeestä tai työkyvyttömyyseläkkeestä.

Pykälän 3 momenttia muutettaisiin perhe-eläkkeen kertakorotukseen liittyvän toimeenpanon selkeyttämiseksi ja yksinkertaistamiseksi. Esityksen mukaan kertakorotus liitettäisiin suoraan maksussa olevaan perhe-eläkkeeseen. Tämä koskisi tilannetta, jolloin edunjättäjä oli kuollessaan ollut työkyvyttömyyseläkkeellä alle viisi vuotta sekä tilannetta, jossa edunjättäjä ei kuolinhetkellä ollut vielä eläkkeellä.

Vastaavat muutokset ehdotetaan tehtäväksi TyEL:n 84 §:ään.

95 §. Leskeneläkkeen vähentämisen peruste ja määrä. Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi. Leskeneläkkeen vähentämi-

sessä sovellettaisiin voimassa olevan lain mukaisten useiden eri ansaintarajojen sijasta vain yhtä vähennyksen perustetta (rajamäärää). Eläkkeen vähennyksen peruste olisi 500,00 euroa kuukaudessa (vuoden 2004 indeksitasossa). Vuonna 2009 indeksitasossa rajamäärä olisi 596,00 euroa kuukaudessa. Rajamäärään eivät vaikuttaisi edunjättäjän eläkkeet kuten nykyisin, vaan se olisi kiinteä. Muutos selkeyttäisi lainsäädäntöä ja yksinkertaistaisi sen soveltamista ja perhe-eläkkeen laskemista.

Pykälän 2 momenttia ehdotetaan kumottavaksi tarpeettomana, sillä rajan ollessa kiinteä ja riippumaton edunjättäjän eläkkeestä, ei rajaa varten tarvitse selvittää edunjättäjän ulkomaan eläkkeitä.

Pykälän 4 momentti ehdotetaan kumottavaksi, koska esityksen mukaan leskeneläkettä vähennettäessä sitä ei muunneltaisi enää 88 §:n mukaisella elinaikakertoimella, kuten momentissa säädetään.

Vastaavat muutokset ehdotetaan tehtäväksi TyEL:n 90 §:ään.

156 §. Eläkekassan vastuu työkyvyttömyyseläkkeestä. Pykälän sanamuotoa ehdotetaan täsmennettäväksi vastaamaan sisällöltään vuoden 2005 alusta vuoden 2006 loppuun voimassa ollutta vastaavaa säännöstä. Määrittäessä eläkekassan vastuuta työkyvyttömyyseläkkeestä aiheutuvista kustannuksista eläkekassassa vakuutetut työansiot eläketauhtumaa edeltävän kahden viimeisen kalenterivuoden ajalta suhteutetaan mainittuna aikana kaikkien eläkelakien mukaan vakuutettujen työansioiden sekä eläkettä kartuttavien palkattomilta ajoilta maksettujen sosiaalivakuutusetuksien perusteena olevien ansioiden yhteismäärään. Säännöksen sanamuotoa täydennettäisiin niin, että tarkoitettua vastuunjakosuhdetta laskettaessa jakajassa otetaan huomioon työansioiden lisäksi päättyneen työkyvyttömyyseläkkeen tulevan ajan ansio sekä 80 §:ssä tarkoitettujen palkattoman ajan etuudet 82 §:n 2 momentissa säädetyn suuruisina. Lisäksi huomioon otettaisiin 82 §:n 4 ja 5 momentissa tarkoitettujen etuudet. Ehdotetuilla täsmennyksillä pykälä vastaisi vuodesta 2005 voimassa ollutta merimieseläkelain säännöstä. Lisäksi momenttiin lisättäisiin viittaus ehdotettuun 82 §:n 6 momenttiin, jossa säädetään opiskelu- ja lapsenhoitoaiko-

jen huomioon ottamisesta tulevan ajan eläkkeen perusteena olevaa ansiota määrättäessä. Muutos vastaa myös edellä TYEL:n 175 §:ään ehdotettua muutosta.

1.4. Yrittäjän eläkelaki

2 §. Keskeiset määritelmät. Pykälän 1 momentin 10 kohdassa mainittua ansaitun eläkkeen määritelmää tarkennettaisiin. Ansaitulla eläkkeellä tarkoitettaisiin lisäksi yrittäjälle hänen päättäneeltä työkyvyttömyyseläkejaltaan tai osa-aikaeläkkeen ajalta karttunutta uutta eläkettä. Samansisältöinen muutos tehtiisiin myös TyEL:n 2 §:ään.

13 §. Oikeus osa-aikaeläkkeeseen. Pykälän 1 momentin johdantokappaleessa olevaa ikärajaa ehdotetaan muutettavaksi. Ehdotuksen mukaan osa-aikaeläkkeen ikärajaksi tulisi nykyisen 58 vuoden iän sijaan 60 vuotta. Muutos koskisi yrittäjiä, jotka ovat syntyneet vuonna 1953 tai sen jälkeen. Ennen vuotta 1947 syntyneen yrittäjän osa-aikaeläkkeeseen ja sen jälkeen myönnettävään vanhuuseläkkeeseen sovelletaan kuitenkin, mitä yrittäjän eläkelain voimaantulon (1273/2006) 27 §:ssä säädetään.

Vastaava muutos ehdotetaan tehtäväksi TyEL:n 16 §:ään.

60 §. Eläkkeen karttuman perusteet. Lain 1 momentin 3 kohtaa, ehdotetaan muutettavaksi 66 §:ään tehtävien muutosten johdosta. Koska 66 §:ssä ei enää säädettäisi eläkkeen karttumisesta osa-aikaeläkejaltalta, myös tästä momentin kohdasta tulisi poistaa osa-aikaeläkettä koskeva osa. Vastaava muutos ehdotetaan tehtäväksi TyEL:n 63 §:ään.

63 §. Eläkkeen määräytyminen tulevalta ajalta. Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että tulevan ajan eläkkeen perusteena olevasta ansiosta karttuisi tulevan ajan eläkettä 1,5 prosenttia vuotta kohden yrittäjän 63 vuoden täyttämiskuukauden loppuun saakka. Pykälä vastaisi TyEL:n 66 §:n 2 momenttiin ehdotettavaa muutosta.

65 §. Eläkkeen karttuminen päättyneeltä työkyvyttömyyseläkejaltalta. Pykälän 2 momentin sisältöä ehdotetaan muutettavaksi 63 §:ää vastaavalla tavalla. Momentin mukaan työkyvyttömyyseläkejaltalta karttuisi eläkettä tulevan ajan eläkkeen perusteena olevista ansioista 1,5 prosenttia. Vastaava

muutos ehdotetaan tehtäväksi TyEL:n 68 §:ään.

66 §. Eläkkeen karttuminen osa-aikaeläkkeen aikana. Pykälän otsikkoa ehdotetaan tarkistettavaksi pykälän sisällön muuttamisen johdosta. Voimassa olevan 2 momentin mukaan yrittäjän vakiintuneen ansion ja osa-aikatyön välisestä erotuksesta eli ansion alenemasta karttuu vanhuuseläkettä 0,75 prosenttia vuodessa. Esityksen mukaan eläkkeen karttuminen ansion alenemasta poistuisi, joten pykälän 2 momentti ehdotetaan kumottavaksi tarpeettomana.

Myös pykälän 3 momentti kumottaisiin tarpeettomana, sillä ansion alenemasta ei karttuisi uutta eläkettä myöskään työkyvyttömyyseläkettä laskettaessa.

Vastaavat muutokset ehdotetaan tehtäväksi TyEL:n 69 §:ään.

70 §. Tulevan ajan eläkkeen perusteena olevat ansiot. Pykälän 1 momentissa on säännös siitä, miten tulevan ajan ansio laskeetaan kuukautta kohden. Tässä yhteydessä viitataan vain 5 momentin mukaisiin palkattoman ajan etuuksiin. Laskettaessa tulevan ajan ansiota kuukautta kohden tulee kuitenkin ottaa huomioon myös pykälän 6 momentissa tarkoitettu sairausvakuutuslain mukainen päiväraha ja 7 momentissa tarkoitettut VEKL:n mukaiset etuusajat. Tämän vuoksi pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi viittaus myös pykälän 6 ja 7 momenttiin.

Edellä 66 §:ään ehdotetaan muutosta, jonka mukaan osa-aikaeläkkeen ansion alenemasta ei kartu uutta eläkettä, joka tulisi ottaa huomioon vanhuuseläkettä tai työkyvyttömyyseläkettä osa-aikaeläkkeen jälkeen määrättäessä. Vastaavasti ansion alenemaa ei otettaisi myöskään työkyvyttömyyseläkkeen tulevan ajan ansioon. Tämän vuoksi pykälän 1 momentista ehdotetaan poistettavaksi viittaukset ansion alenemaan.

Pykälän 7 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi säännökset siitä, että tulevan ajan ansioita määrättäessä otettaisiin huomioon myös VEKL:n mukaiset etuusajat.

Nykyinen 7 momentti muuttuisi uudeksi 8 momentiksi. Pykälän 8 momentissa tarkoitetuilla palkattoman ajan etuuksilla tarkoitetaan myös pykälän 6 momentissa tarkoitettua sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa ja 7 momentissa mainittua VEKL:n mukaista

etuusaikaa. Tämän vuoksi 8 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi viittaus myös pykälän 6 ja 7 momenttiin.

Vastaavat muutokset ehdotetaan tehtäväksi TyEL:n 76 §:ään.

75 §. *Työkyvyttömyyseläkkeen kertakorotus.* Pykälän 2 momentissa säädettyä kertakorotusprosenttia nostettaisiin. Ehdotettavan momentin mukaan korotusprosentti olisi 25 prosenttia, jos työntekijä olisi korotusvuoden alussa 24–31 -vuotias. Korotus alenisi yhden prosenttiyksikön vuosittain jokaista ikävuotta kohden, joten henkilö voisi olla, kertakorotuksen saadakseen, korkeintaan 50-vuotias työkyvyttömyyseläkkeen alkaessa. Muutos vastaa TyEL:n 81 §:ään ehdotettua muutosta.

76 §. *Eläketurvan sopeuttaminen yleiseen eliniän muutokseen.* Pykälässä säädetään elinaikakertoimen vaikutuksesta eläkkeeseen. Pykälän 1 momentissa olisi yleissäännös siitä, että vanhuuseläkkeen tai työkyvyttömyyden alkamiseen mennessä ansaittu eläke sopeutetaan eliniän odotteen muutokseen elinaikakertoimen avulla. Pykälän 2 momentissa säädettäisiin elinaikakertoimen vaikutuksesta vanhuuseläkkeeseen ja 3 momentissa elinaikakertoimen vaikutuksesta työkyvyttömyyseläkkeeseen.

Pykälän 2 momentin mukaan vanhuuseläkkeen alkamiseen mennessä ansaittu vanhuuseläke tarkistettaisiin kokonaisuudessaan 62 vuoden iän täyttämivuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella, jos yrittäjä olisi 62 vuotta täyttänyt tai vanhempi. Mikäli vanhuuseläke alkaisi ennen yrittäjän 62 vuoden iän täyttämistä, vanhuuseläke tarkistettaisiin vanhuuseläkkeen alkamisvuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella.

Pykälän 3 momentin mukaan yrittäjälle työkyvyttömyyden alkamiseen mennessä karttunut eläkkeen osa tarkistettaisiin työkyvyttömyyden alkamisvuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella. Eläke tarkistettaisiin 62 vuoden iän täyttämivuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella, jos yrittäjä on työkyvyttömyyden alkaessa 62 vuotta täyttänyt tai vanhempi. Jos yrittäjän lain mukainen työkyvyttömyys alkaisi ennen kuin henkilö on täyttänyt 62 vuotta, työkyvyttömyyseläke tarkistettaisiin työkyvyttömyyden alkamisvuoden elinaikakertoimella. Elinaikakerrointa ei sovellettaisi työkyvyttömyyseläkkeeseen

kokonaisuudessaan, ainoastaan sen ansaittuun osaan. Työkyvyttömyyseläke jatkuisi siten samansuuruisena vanhuuseläkkeenä henkilön täyttäessä vanhuuseläkeiän. Tämä todettaisiin selvyuden vuoksi 3 momentin viimeisessä virkkeessä. Momentissa säädettyllä ansaitulla eläkkeellä tarkoitettaisiin lain 2 §:n 1 momentin 10 kohdassa määriteltyä ansaittua eläkettä.

Voimassa olevan lain 3 momentti muuttuisi uudeksi 4 momentiksi.

Pykälä vastaisi sisällöllisesti TyEL:n 82 §:ään ehdotettuja muutoksia.

77 §. *Perhe-eläkkeen peruste.* Pykälän 1 momenttia muutettaisiin siten, että jatkossa perhe-eläkkeen perusteena olevasta vanhuuseläkkeestä ei poistettaisi elinaikakertoimen vaikutusta, vaan perhe-eläke laskettaisiin suoraan edunjättäjän maksussa olleesta vanhuuseläkkeestä tai työkyvyttömyyseläkkeestä.

Pykälän 3 momenttia muutettaisiin perhe-eläkkeen kertakorotukseen liittyvän toimeenpanon selkeyttämiseksi ja yksinkertaistamiseksi. Esityksen mukaan kertakorotus liitettäisiin suoraan maksussa olevaan perhe-eläkkeeseen. Tämä koskisi tilannetta, jolloin edunjättäjä oli kuollessaan ollut työkyvyttömyyseläkkeellä alle viisi vuotta sekä tilannetta, jossa edunjättäjä ei kuolinhetkellä ollut vielä eläkkeellä. Pykälä vastaisi TyEL:n 84 §:ään ehdotettua muutosta.

83 §. *Leskeneläkkeen vähennyksen peruste ja määrä.* Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi. Leskeneläkkeen vähentämisessä sovellettaisiin voimassa olevan lain mukaisten useiden eri ansaintarajojen sijasta vain yhtä vähennyksen perustetta (rajamäärää). Eläkkeen vähennyksen peruste olisi 500,00 euroa kuukaudessa (vuoden 2004 indeksitasossa). Vuonna 2009 tasossa rajamäärä olisi 596,00 euroa kuukaudessa.

Pykälän 2 momenttia ehdotetaan kumottavaksi tarpeettomana, sillä vähennyksen perusteena olevan rajan ollessa kiinteä ja riippumaton edunjättäjän eläkkeestä, ei rajaa varten tarvitse selvittää edunjättäjän ulkomaan eläkkeitä.

Pykälän 4 momentti ehdotetaan kumottavaksi, koska esityksen mukaan leskeneläkettä vähennettäessä sitä ei muunnettaisi enää 76 §:n mukaisella elinaikakertoimella, kuten

momentissa säädetään. Ehdotettu muutos vastaisi TyEL:n 90 §:ään ehdotettua muutosta.

1.5. Laki yrittäjän eläkelain voimaannosta

14 §. Pykälän 2 momenttia muutettaisiin. Esityksessä ehdotetaan, että YEL:n 76 §:ää muutetaan siten, että elinaikakerrointa sovellettaisiin työkyvyttömyyseläkkeen alkaessa eläkkeen ansaittuun osaan. Tämä olisi ristiriidassa yrittäjän eläkelain voimaannosta annetun lain 14 §:n 2 momentin viimeisen virkkeen kanssa, jossa säädetään elinaikakerroin soveltamisesta työkyvyttömyyseläkkeen muuttuessa vanhuuseläkkeeksi. Momentin viimeinen virke ehdotetaan poistettavaksi, koska elinaikakerrointa ehdotetaan sovellettavaksi jo työkyvyttömyyseläkkeen alkaessa eikä enää työkyvyttömyyseläkkeen muuttuessa vanhuuseläkkeeksi. Samanlainen muutos ehdotetaan tehtäväksi työntekijän eläkelain voimaannolain 30 §:ään.

1.6. Maatalousyrittäjän eläkelaki

2 §. *Keskeiset määritelmät.* Pykälän 1 momentin 9 kohdassa mainittua ansaitun eläkkeen määritelmää tarkennettaisiin. Ansaitulla eläkkeellä tarkoitettaisiin lisäksi maatalousyrittäjälle hänen päätyneeltä työkyvyttömyyseläkejäljältä tai osa-aikaeläkkeen ajalta karttunutta uutta eläkettä. Samansisältöinen muutos tehtäisiin myös TyEL:n 2 §:ään.

36 §. *Oikeus osa-aikaeläkkeeseen.* Pykälän 1 momentin johdantokappaleessa olevaa ikärajaa ehdotetaan muutettavaksi. Ehdotuksen mukaan osa-aikaeläkkeen ikärajaksi tulisi nykyisen 58 vuoden iän sijaan 60 vuotta. Muutos koskisi maatalousyrittäjiä, jotka ovat syntyneet vuonna 1953 tai sen jälkeen. Ennen vuotta 1947 syntyneen maatalousyrittäjän osa-aikaeläkkeeseen ja sen jälkeen myönnettävään vanhuuseläkkeeseen sovelletaan, mitä maatalousyrittäjän eläkelain voimaannolain (1281/2006) 26 §:ssä säädetään. Ehdotettu muutos vastaa TyEL:n 16 §:ään ehdotettua muutosta.

67 §. *Eläkkeen karttuman perusteet.* Lain 1 momentin 3 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi 72 §:ään ehdotettujen muutosten joh-

dosta. Koska 72 §:ssä ei enää säädettäisi eläkkeen karttumisesta osa-aikaeläkkeen ajalta, tulisi myös tästä 67 §:n 1 momentin 3 kohdasta poistaa osa-aikaeläkettä koskeva osa. Vastaava muutos ehdotetaan TyEL:n 63 §:ään.

70 §. *Eläkkeen karttuminen palkattomilta ajoilta ja eläkkeen määräytyminen tulevalta ajalta.* Pykälän 3 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että tulevan ajan eläkkeen perusteena olevasta ansiosta karttuisi tulevan ajan eläkettä 1,5 prosenttia vuotta kohden työntekijän 63 vuoden täyttämiskauden loppuun saakka. Vastaava muutos ehdotetaan TyEL:n 66 §:ään.

71 §. Eläkkeen karttuminen päätyneeltä työkyvyttömyyseläkejäljältä. Pykälän 2 momentin sisältöä ehdotetaan muutettavaksi 70 §:ään ehdotettua muutosta vastaavalla tavalla. Pykälän 2 momentin mukaan työkyvyttömyyseläkejäljältä karttuisi eläkettä tulevan ajan eläkkeen perusteena olevista ansioista 1,5 prosenttia. Vastaava muutos ehdotetaan TyEL:n 68 §:ään.

72 §. *Eläkkeen karttuminen osa-aikaeläkkeen aikana.* Pykälän otsikkoa ehdotetaan tarkistettavaksi pykälän sisällön muuttamisen johdosta. Voimassa olevan 2 momentin mukaan maatalousyrittäjän vakiintuneen ansion ja osa-aikatyön välisestä erotuksesta eli ansion alenemasta karttuu vanhuuseläkettä 0,75 prosenttia vuodessa. Esityksen mukaan eläkkeen karttuminen ansion alenemasta vanhuuseläkejäljältä poistuisi, joten pykälän 2 momentti ehdotetaan kumottavaksi tarpeettomana.

Myös pykälän 3 momentti kumottaisiin tarpeettomana, sillä ansion alenemasta ei karttuisi uutta eläkettä myöskään työkyvyttömyyseläkettä laskettaessa. Ansion alenemaa ei otettaisi mukaan myöskään työkyvyttömyyseläkkeen tulevan ajan ansioon.

Vastaavat muutokset ehdotetaan tehtäväksi TyEL:n 69 §:ään.

78 §. *Eläketurvan sopeuttaminen yleiseen eliniän muutokseen.* Pykälän 1 ja 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi. Ehdotetut muutokset vastaavat TyEL:n 82 §:ään ehdotettuja muutoksia.

79 §. *Perhe-eläkkeen peruste.* Pykälän 1 momenttia muutettaisiin siten, että jatkossa perhe-eläkkeen perusteena olevasta vanhuus-

eläkkeestä ei poistettaisi elinaikakertoimen vaikutusta, vaan perhe-eläke laskettaisiin suoraan edunjättäjän maksussa olleesta vanhuuseläkkeestä tai työkyvyttömyyseläkkeestä. Momentti vastaisi TyEL:n 84 §:n 1 momenttiin ehdotettua muutosta.

Pykälän 3 momenttia muutettaisiin siten, että kertakorotus liitettäisiin suoraan maksussa olevaan perhe-eläkkeeseen. Tämä koskisi tilannetta, jolloin edunjättäjä oli kuollessaan ollut työkyvyttömyyseläkkeellä alle viisi vuotta sekä tilannetta, jossa edunjättäjä ei kuolinhetkellä ollut vielä eläkkeellä. Momentti vastaisi TyEL:n 84 §:n 3 momenttiin ehdotettua muutosta.

1.7. Laki maatalousyrittäjän eläkelain voimaannosta

13 §. Pykälän 2 momenttia muutettaisiin. Esityksessä ehdotetaan, että MyEL 78 §:ää muutetaan siten, että elinaikakerrointa sovellettaisiin työkyvyttömyyseläkkeen alkaessa eläkkeen ansaittuun osaan. Tämä olisi ristiriidassa maatalousyrittäjän eläkelain voimaannosta annetun lain 13 §:n 2 momentin viimeisen virkkeen kanssa, jossa säädetään elinaikakertoimen soveltamisesta työkyvyttömyyseläkkeen muuttuessa vanhuuseläkkeeksi. Momentin viimeinen virke ehdotetaan poistettavaksi, koska elinaikakerrointa ehdotetaan sovellettavaksi jo työkyvyttömyyseläkkeen alkaessa eikä enää työkyvyttömyyseläkkeen muuttuessa vanhuuseläkkeeksi. Samansisältöinen muutos ehdotetaan tehtäväksi myös työntekijän eläkelain voimaannolain 30 §:ään.

2. Voimaantulo

Tämän esityksen elinaikakerrointa, työkyvyttömyyseläkkeitä, perhe-eläkkeitä ja vuorotteluvapaata koskevat lainmuutokset ehdotetaan tuleviksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2010.

Esityksen elinaikakerrointa, tulevan ajan karttumisprosenttia ja tulevan ajan perusteen olevia ansioita koskeviin säännöksiin ehdotettuja muutoksia sovellettaisiin vanhuuseläkkeisiin, jotka alkavat 1 päivänä tammikuuta 2010 tai sen jälkeen ja työkyvyttömyyseläkkeisiin, joissa eläketapahtuma on

1 päivänä tammikuuta 2010 tai sen jälkeen.

Esityksessä leskeneläkkeen vähentämistä koskeviin säännöksiin esitettyjä muutoksia sovellettaisiin perhe-eläkkeisiin, joissa leskeneläkkeen vähentäminen tulee tehtäväksi ensimmäisen kerran lain voimaantulon jälkeen. Jos perhe-eläkkeen eläketapahtuma on tapahtunut ennen lainvoimaantuloa, mutta vähentäminen tulee ensimmäisen kerran tehtäväksi lain voimaantulon jälkeen, sovelletaan tämän lain säännöksiä. Lakia ei siten sovellettaisi perhe-eläkkeisiin, joissa perhe-eläketapahtuma ja leskeneläkkeen vähennys ovat tapahtuneet ennen tämän lain voimaantuloa, vaan näitä koskisivat lain voimaantullessa voimassa olleet säännökset.

Esitykseen sisältyvät osa-aikaeläkkeitä koskevat muutokset ehdotetaan tuleviksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2011. Ehdotetut muutokset koskisivat vuoden 1952 jälkeen syntyneitä henkilöitä. Eli ennen vuotta 1953 syntyneen henkilön osa-aikaeläkeoikeuteen, eläkkeen karttumiseen osa-aikaeläkkeen ajalta sekä osa-aikaeläkkeen ansion aleneman huomioon ottamiseen tulevan ajan ansioissa sovellettaisiin kuitenkin, mitä tämän lain voimaantullessa voimassa olevassa laissa säädetään. Ennen vuotta 1953 syntyneen henkilön osa-aikaeläkkeen jälkeen myönnettävään työkyvyttömyyseläkkeeseen sovelletaan normaalisti lain voimaantulon jälkeen esityksessä ehdotettuja elinaikakerrointa koskevia säännöksiä.

3. Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

Esityksessä ei ehdoteta voimassa olevaan lainsäädäntöön nähden sellaisia muutoksia, joilla olisi merkitystä arvioitaessa esitystä perustuslain kannalta. Kyseessä on pääsääntöisesti työkyvyttömyyseläkeläisten aseman parantamista koskevia muutoksia, joilla pyritään turvaamaan erityisesti nuorten työkyvyttömyyseläkeläisten asema ja toimeentulo.

Perustusvaliokunta on katsonut mietinnössään (PeVL 13/1995 vp, s. 2/I), että ”Tavallisella lailla järjestettäviin, jollei jostakin erityisestä syystä muuta johdu, ovat kuuluneet muun muassa säännökset eläkeiästä, eläkkeen kertymisestä ja eläkkeiden tavoitetasos-

ta. Tarkoitettunlaisen erityisen syyn on katsottu voivan muodostua lähinnä siitä, että eläkejärjestelyn muutokset toteutetaan tavalla, joka joiltain osin saisi aikaan ansaittuina pidettävien eläke-etujen kohtuuttoman heikennyksen." Perustuslakivaliokunta on eri yhteyksissä pitänyt henkilön itselleen ansaitsemaa eläke-etua perustuslaissa turvatun omaisuus- ja eläke-etujen piiriin kuuluvana.

Esityksessä ehdotetaan osa-aikaeläkkeen saamisen ikärajan nostamista 58 vuodesta 60 vuoteen. Muutos ei kuitenkaan koskisi vuonna 1952 ja sitä aiemmin syntyneitä työntekijöitä. Heillä ikäraja olisi edelleen 58 vuotta. Osa-aikaeläkettä koskevat muutokset tulisivat voimaan 1 päivänä tammikuuta 2011. Muutoksilla ei puututa ansaittuihin eläke-etuihin. Osa-aikaeläke ei perustu ansaittuun eläkkeeseen, vaan osa-aikaeläke lasketaan kokoaikatyön vakiintuneen ansion ja osa-aikatyön ansion erotuksesta. Jos 1953 tai sen jälkeen syntynyt henkilö ei pystyisi enää jatkamaan kokoaikaisessa työssään ennen 60 vuoden iän täyttämistä, hänen perustoimeentulonsa olisi edelleen turvattu muilla sosiaaliturvaetuksilla vastaavasti kuin muilla alle 60-vuotiailla työntekijöillä. Ehdotuksen osalta ei ole nähtävissä mitään perustuslakivaliokunnan mainitsemaa erityistä syytä, joka heikentäisi eläke-etuja kohtuuttomasti. Vuorotteluvapaalta kertyvän eläkkeen pienentyminen merkitsee vain vähäistä vaikutusta eläkkeen määrään eikä muutoksella puututa ansaittuun etuuteen.

Perustuslakivaliokunta on ottanut kantaa elinaikakertoimen perustuslain mukaisuuteen työeläkeuudistuksen yhteydessä. Perustuslakivaliokunnan lausunnossa (PeVL 60/2002 vp) todetaan, että "Oleellisinta valtiosääntö-

oikeudellisesti valiokunnan mielestä on, että kertoimen käyttöönotto ei kohdistu esimerkiksi vain johonkin eläkeläisryhmään vaan se on yleinen ja pysyväisluonteiseksi tarkoitettu koko eläkejärjestelmän muutos. Elinaikakertoimen käyttöönotto ei näin ollen ole valtiosääntöoikeudellisesti ongelmallista perustuslain omaisuus- ja eläke-etujen kannalta." Esityksellä lievennetään elinaikakertoimen vaikutusta työkyvyttömyyseläkkeiden jälkeeseen myönnettäviin vanhuuseläkkeisiin ja leskeneläkkeisiin voimassa olevaan lainsäädäntöön nähden. Lisäksi voimaantulosäännöksillä suojataan niiden työntekijöiden työkyvyttömyyseläkkeet, joissa eläketapahtuma on sattunut ennen lain voimaantuloa.

Vakiintuneen tulkinnan mukaan eläkeoikeuksien perustuslainsuojassa on katsottu olleen kysymys nimenomaan ansaituksi katsotun konkreettisen taloudellisen edun suojaamisesta, jonka perusteella perhe-eläkkeiden ei ole katsottu nauttivan perustuslain suojaa. Esityksessä perhe-eläkkeisiin ehdotettavat muutokset ovat lähinnä lainsäädäntöä selkeyttäviä ja yksinkertaistavia. Elinaikakertoimella vähennetyn eläkkeen ottaminen perhe-eläkkeen perusteeksi pääsääntöisesti parantaa perhe-eläkettä saavien henkilöiden eläkkeiden tasoa.

Ehdotuksilla ei siten heikennetä henkilöiden perustuslain 19 §:n 2 momentin mukaista perustoimeentuloturva. Ehdotetut lait voidaan käsitellä tavallisena lakina perustuslain 72 §:n mukaisessa järjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**työntekijän eläkelain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 19 päivänä toukokuuta 2006 annetun työntekijän eläkelain (395/2006) 90 §:n 2 ja 4 momentti,
muutetaan 2 §:n 1 momentin 5 kohta, 12 §:n 3 momentin suomenkielinen sanamuoto, 16 §:n 1 momentin johdantokappale, 63 §:n 1 momentin 3 kohta, 66 §:n 2 momentti, 68 §:n 2 momentti, 69 §, 74 §:n 3 momentin 2 kohta, 76 §:n 1 ja 6 momentti, 81 §:n 2 momentti, 82 §, 84 §:n 1 ja 3 momentti, 90 §:n 1 momentti ja 175 §,
 sellaisina kuin niistä ovat 76 §:n 1 momentti laissa 1164/2007 ja 175 § osaksi laissa 1292/2006, sekä
lisätään 76 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi mainitussa laissa 1164/2007, uusi 6 momentti, jolloin muutettu 6 momentti siirtyy 7 momentiksi, seuraavasti:

2 §

Keskeiset määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

5) *ansaitulla eläkkeellä* tämän lain alaisten työansoiden, päättyneen eläkkeelläoloajan, 4 kohdassa tarkoitettujen palkattomien aikojen ja valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta annetun lain (644/2003) perusteella karttunutta eläkettä;

12 §

Vanhuuseläkkeen määrä

Varhennusvähennystä ei tehdä, jos työttömyyspäivärahaa työttömyysturvalain 6 luvun 9 §:n 2 momentissa tarkoitettua lisäpäiväoikeuden perusteella saava työntekijä jää vanhuuseläkkeelle 62 vuoden iässä.

16 §

Oikeus osa-aikaeläkkeeseen

Osa-aikatyöhön siirtyneellä 60—67-vuotiaalla työntekijällä on oikeus osa-aikaeläkkeeseen, jos:

63 §

Eläkkeen karttuman perusteet

Eläkettä karttuu:

3) tämän lain mukaisen työkyvyttömyyseläkkeen ajalta.

66 §

Eläkkeen määräytyminen tulevalta ajalta

Tulevan ajan eläke on 76 §:ssä tarkoitettua tulevan ajan eläkkeen perusteena olevasta ansiosta 1,5 prosenttia vuotta kohden sen

kuukauden loppuun, jonka aikana eläkkeensaaja täyttää 63 vuotta.

68 §

Eläkkeen karttuminen päättyneeltä työkyvyttömyyseläkejäljältä

Edellä 1 momentin perusteella eläkettä karttuu työkyvyttömyyden alkamisvuoden alusta työkyvyttömyyseläkkeen päättymiskuukauden loppuun työkyvyttömyyseläkkeen tulevan ajan eläkkeen perusteena olevasta ansiosta 1,5 prosenttia vuotta kohden.

69 §

Eläkkeen karttuminen osa-aikaeläkkeen aikana

Osa-aikaeläkkeen rinnalla tehdyn osa-aikatyön ansioista sekä osa-aikatyön aikaisilta palkattomilta ajoilta saatujen 74 §:ssä tarkoitettujen etuuksien perusteena olevista tuloista karttuu eläkettä 64 ja 65 §:n mukaisesti.

74 §

Eläkkeeseen oikeuttavat palkattomat ajat

Palkattoman ajan etuuksien perusteena olevat tulot katsotaan sen kalenterivuoden ansioksi, johon etuusaika kohdentuu. Etuuksien perusteena olevat tulot oikeuttavat eläkkeeseen seuraavasti:

2) 55 prosenttia vuorotteluvapaalain mukaisen vuorottelukorvauksen perusteena olevasta ansiosta;

76 §

Tulevan ajan eläkkeen perusteena olevat ansiot

Tulevan ajan eläkkeen perusteena olevat ansiot (*tulevan ajan ansio*) määrätään niiden

työeläkelakien mukaisten työansioden ja 74 §:ssä tarkoitettujen palkattomilta ajoilta saatujen etuuksien perusteena olevien tulojen perusteella, jotka työntekijällä on ollut työkyvyttömyyden alkamisvuotta edeltäneiden viiden kalenterivuoden aikana (*tarkasteluai-ka*). Tulevan ajan ansioihin luetaan myös tarkasteluajana maksetun työkyvyttömyyseläkkeen tulevan ajan ansio. Tulevan ajan ansio on kuukaudelta kohden näiden tarkasteluajana saatujen työansioden, palkattoman ajan etuuksien perusteena olevien tulojen työkyvyttömyyseläkkeen tulevan ajan ansion tulojen ja 4—6 momentissa tarkoitettujen tulojen summa jaettuna kuudellakymmenellä.

Tulevan ajan ansiota määrättäessä otetaan tulona huomioon 1 047,22 euroa jokaiselta täydeltä kuukaudelta, jolta työntekijälle on tarkasteluajana karttunut valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta annetun lain mukaista etuutta.

Jos työntekijällä ei ole tarkasteluajana eläkkeeseen oikeuttavia työansioita, tulevan ajan eläkkeenosaa ei lueta eläkkeeseen myöskään 74 §:ssä tarkoitettujen palkattomilta ajoilta saatujen etuuksien perusteena olevien tulojen tai 4—6 momentissa tarkoitettujen tulojen perusteella.

81 §

Työkyvyttömyyseläkkeen kertakorotus

Kertakorotus lasketaan työntekijän maksussa olevien yksityisten alojen työeläkelakien mukaisten eläkkeiden yhteismäärän perusteella. Korotus määrätään sen mukaan, minkä ikäinen työntekijä on korotusvuoden alussa. Korotusprosentti on 25, jos työntekijä on korotusvuoden alussa 24—31-vuotias. Korotusprosentti pienenee kutakin ikävuotta kohden 1,0 prosenttiyksiköllä.

82 §

Eläketurvan sopeuttaminen yleiseen eliniän muutokseen

Vanhuuseläkkeen ja työkyvyttömyyden al-

kamiseen mennessä ansaittu eläke sopeutetaan eliniän odotteen muutokseen elinaikakertoimella.

Vanhuuseläkkeen alkaessa eläke muunnetaan sille vuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella, jonka aikana työntekijä täyttää 62 vuotta. Jos vanhuuseläke alkaa ennen tuota vuotta, vanhuuseläke muunnetaan eläkkeen alkamisvuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella.

Työkyvyttömyyseläkkeen alkaessa työkyvyttömyyden alkamiseen mennessä ansaittu eläke muunnetaan työkyvyttömyyden alkamisvuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella. Työkyvyttömyyseläkkeen muuttuessa vanhuuseläkkeeksi eläkettä ei muunneta elinaikakertoimella.

84 §

Perhe-eläkkeen peruste

Perhe-eläke määrätään edunjäntäjän kuollessaan saaman tämän lain mukaisen vanhuuseläkkeen tai täyden työkyvyttömyyseläkkeen perusteella. Perhe-eläkkeen perusteeksi laskettavaan edunjäntäjän eläkkeeseen lisätään edunjäntäjän eläkkeellä ollessaan ansaitsema eläke.

Jos edunjäntäjä oli kuollessaan työkyvyttömyyseläkkeellä, johon ei sisällynyt 81 §:ssä tarkoitettua kertakorotusta, maksussa olevaan perhe-eläkkeeseen lisätään kertakorotus sen kalenterivuoden alusta, johon mennessä edunjäntäjän työkyvyttömyyseläke ja sen perusteella myönnetty perhe-eläke yhdessä ovat jatkuneet viisi kalenterivuotta. Jos edunjäntäjä ei ollut kuollessaan eläkkeellä, kertakorotus lisätään maksussa olevaan perhe-eläkkeeseen sen kalenterivuoden alusta, johon mennessä perhe-eläke on jatkunut viisi kalenterivuotta. Kertakorotusprosentti määrätään 81 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla sen mukaan, mikä edunjäntäjän ikä olisi korotushetkellä.

90 §

Leskeneläkkeen vähennyksen peruste ja määrä

Leskeneläkettä vähennetään, jos lesken

88 §:ssä tarkoitettut työeläkkeet ylittävät eläkkeen vähennyksen perusteen. Eläkkeen vähennys on 50 prosenttia lesken 88 §:ssä tarkoitettujen työeläkkeiden ja eläkkeen vähennyksen perusteen erotuksesta. Eläkkeen vähennyksen peruste on 500,00 euroa kuukaudessa.

175 §

Eläkelaitoksen vastuu työkyvyttömyyseläkkeestä

Sellaisesta työkyvyttömyyseläkkeestä aiheutuvista kustannuksista, jossa vakuutetun tämän lain ja merimieseläkelain mukaisten työansioden yhteismäärä 76 §:n mukaisen tarkasteluajan kahden viimeisen kalenterivuoden aikana on vähintään 12 566,70 euroa, vastaa kukin eläkelaitos, jonka toimintapiiriin vakuutettu kuului mainittujen kalenterivuosien aikana. Eläkelaitos vastaa kustannuksista samassa suhteessa kuin mikä on kyseisessä eläkelaitoksessa vakuutettujen tämän lain alaisten työansioden osuus vastaavien 3 §:ssä mainittujen eläkelakien mukaisten työansioden, päättyneen työkyvyttömyyseläkkeen tulevan ajan ansion sekä 74 §:ssä tarkoitettujen 76 §:n 2 momentin mukaisten työ- tai ansiotulojen ja 76 §:n 4—6 momentissa tarkoitettujen työ- tai ansiotulojen yhteismäärästä mainittuina kalenterivuosina.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2010. Lain 16 §:n 1 momentin johdantokappale, 63 §:n 1 momentin 3 kohta ja 69 § tulevat voimaan kuitenkin 1 päivänä tammikuuta 2011. Osa-aikaeläkkeen ansion alenema luetaan kuitenkin tulevan ajan ansioihin lain voimaan tullessa voimassa olleen 76 §:n 1 momentin mukaisesti 31 päivään joulukuuta 2010 saakka.

Lain 66 §:n 2 momenttia, 68 §:n 2 momenttia, 76 §:n 6 momenttia ja 82 §:ää sovelletaan vanhuuseläkkeisiin, jotka alkavat 1 päivänä tammikuuta 2010 tai sen jälkeen, ja työkyvyttömyyseläkkeisiin, joissa eläketapahtuma on 1 päivänä tammikuuta 2010 tai sen jäl-

keen. Lain 90 §:n 1 momenttia sovelletaan perhe-eläkkeisiin, joissa leskeneläkkeen vähennys tehdään ensimmäisen kerran lain voimaantulon jälkeen.

Ennen vuotta 1953 syntyneen työntekijän osa-aikaeläkeoikeuteen, eläkkeen karttumiseen osa-aikaeläkkeen ajalta sekä tulevan

ajan ansioon sovelletaan mitä tämän lain voimaan tullessa voimassa olleessa laissa säädetään.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

2.

Laki**työntekijän eläkelain voimaanpanolain 30 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työntekijän eläkelain voimaanpanosta 19 päivänä toukokuuta 2006 annetun lain (396/2006) 30 §:n 2 momentti seuraavasti:

30 §

Vanhuuseläke muunnetaan vanhuuseläkkeen alkamisvuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella, jos vanhuuseläke alkaa ennen vuotta, jona työntekijä täyttää 62 vuotta.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 2010.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

3.

Laki**merimieseläkelain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti,
kumotaan 22 päivänä joulukuuta 2006 annetun merimieseläkelain (1290/2006) 95 §:n 2 ja 4 momentti,
muutetaan 2 §:n 1 momentin 7 kohta, 11 §:n 3 momentin suomenkielinen sanamuoto, 16 §:n 1 momentin johdantokappale, 64 §:n 1 momentin 3 kohta, 67 §:n 2 momentti, 69 §:n 2 momentti, 70 §, 73 §:n 2 momentti, 75 §:n 2 momentti, 76 §, 80 §:n 3 momentin 2 kohta, 82 §:n 1 ja 6 momentti, 87 §:n 2 momentti, 88 §, 89 §:n 1 ja 3 momentti, 95 §:n 1 momentti ja 156 §:n 1 momentti, sellaisena kuin niistä on 82 §:n 1 momentti laissa 1168/2007 sekä
lisätään 82 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi mainitussa laissa 1168/2007, uusi 6 momentti, jolloin muutettu 6 momentti siirtyy 7 momentiksi, seuraavasti:

2 §

Keskeiset määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

7) *ansaitulla eläkkeellä* tämän lain alaisten työansioiden, päättyneen eläkkeelläoloajan, sekä 6 kohdassa tarkoitettujen palkattomien aikojen ja valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta annetun lain (644/2003) perusteella karttunutta eläkettä;

11 §

Vanhuuseläkkeen määrä

Varhennusvähennystä ei tehdä, jos työttömyyspäivärahaa työttömyysturvalain 6 luvun

9 §:n 2 momentissa tarkoitetun lisäpäiväoikeuden perusteella saava työntekijä jää vanhuuseläkkeelle 62 vuoden iässä.

16 §

Oikeus osa-aikaeläkkeeseen

Osa-aikatyöhön siirtyneellä 60—67-vuotiaalla työntekijällä on oikeus osa-aikaeläkkeeseen, jos:

64 §

Eläkkeen karttumisen perusteet

Eläkettä karttuu:

3) tämän lain mukaisen työkyvyttömyyseläkkeen ajalta.

67 §

Eläkkeen määräytyminen tulevalta ajalta erityisin karttumisprosenttein

Tulevan ajan eläke on 82 §:ssä tarkoitetusta tulevan ajan eläkkeen perusteena olevasta ansiosta 1,6 prosenttia vuotta kohden sen kuukauden loppuun, jonka aikana eläkkeensaaja täyttää 63 vuotta.

69 §

Eläkkeen karttuminen päättyneeltä työkyvyttömyyseläkeajalta erityisin karttumisprosenttein

Edellä 1 momentin perusteella eläkettä karttuu työkyvyttömyyden alkamisvuoden alusta työkyvyttömyyseläkkeen päättymiskuukauden loppuun työkyvyttömyyseläkkeen tulevan ajan eläkkeen perusteena olevasta ansiosta 1,6 prosenttia vuotta kohden.

70 §

Eläkkeen karttuminen osa-aikatyöstä ja osa-aikaeläkkeen ajalta erityisin karttumisprosenttein

Osa-aikaeläkkeen rinnalla tehdyn osa-aikatyön ansioista sekä osa-aikatyön aikaisilta palkattomilta ajoilta saatujen 80 §:ssä tarkoitettujen etuuksien perusteena olevista tuloista eläkettä karttuu 66 ja 77 §:n mukaisesti.

73 §

Eläkkeen määräytyminen tulevalta ajalta yleisin karttumisprosenttein

Tulevan ajan eläke on 82 §:ssä tarkoitetusta

tulevan ajan eläkkeen perusteena olevasta ansiosta 1,5 prosenttia vuotta kohden 63 vuoden iän täyttämiskuukauden loppuun.

75 §

Eläkkeen karttuminen päättyneeltä työkyvyttömyyseläkeajalta yleisin karttumisprosenttein

Edellä 1 momentin perusteella eläkettä karttuu työkyvyttömyyden alkamisvuoden alusta työkyvyttömyyseläkkeen päättymiskuukauden loppuun työkyvyttömyyseläkkeen tulevan ajan eläkkeen perusteena olevasta ansiosta 1,5 prosenttia vuotta kohden.

76 §

Eläkkeen karttuminen osa-aikatyöstä ja osa-aikaeläkkeen ajalta yleisin karttumisprosenttein

Osa-aikaeläkkeen rinnalla tehdyn osa-aikatyön ansioista sekä osa-aikatyön aikaisilta palkattomilta ajoilta saatujen 80 §:ssä tarkoitettujen etuuksien perusteena olevista tuloista eläkettä karttuu 72 ja 77 §:n mukaisesti.

80 §

Eläkkeeseen oikeuttavat palkattomat ajat

Palkattoman ajan etuuksien perusteena olevat tulot katsotaan sen kalenterivuoden ansioksi, johon etuusaika kohdentuu. Etuuksien perusteena olevat tulot oikeuttavat eläkkeeseen seuraavasti:

2) 55 prosenttia vuorotteluvapaalain mukaisen vuorottelukorvauksen perusteena olevasta ansiosta;

82 §

Tulevan ajan eläkkeen perusteena olevat ansiot

Tulevan ajan eläkkeen perusteena olevat ansiot (*tulevan ajan ansio*) määrätään niiden työeläkelakien mukaisten työansioiden ja 80 §:ssä tarkoitettujen palkattomilta ajoilta saatujen etuuksien perusteena olevien tulojen perusteella, jotka työntekijällä on ollut työkyvyttömyyden alkamisvuotta edeltäneiden viiden kalenterivuoden aikana (*tarkasteluai-ka*). Tulevan ajan ansioihin luetaan myös tarkasteluai-kaan maksetun työkyvyttömyyseläkkeen tulevan ajan ansio. Tulevan ajan ansio on kuukautta kohden näiden tarkastelu-ai-kaan saatujen työansioiden, palkattoman ajan etuuksien perusteena olevien tulojen, työkyvyttömyyseläkkeen tulevan ajan ansion tulojen ja 4—6 momentissa tarkoitettujen tulojen summa jaettuna kuudellakymmenellä.

Tulevan ajan ansiota määrättäessä otetaan tulona huomioon 1 047,22 euroa jokaiselta täydeltä kuukaudelta, jolta työntekijälle on tarkasteluai-kaan kertynyt valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta annetun lain mukaista etuutta.

Jos työntekijällä ei ole tarkasteluai-kaan eläkkeeseen oikeuttavia työansioita, tulevan ajan eläkkeenosaa ei lueta eläkkeeseen myöskään 80 §:ssä tarkoitettujen palkattomilta ajoilta saatujen etuuksien perusteena olevien tulojen tai 4—6 momentissa tarkoitettujen tulojen perusteella.

87 §

Työkyvyttömyyseläkkeen kertakorotus

Kertakorotus lasketaan työntekijän maksussa olevien yksityisten alojen työeläkelakien mukaisten eläkkeiden yhteismäärän perusteella. Korotus määrätään sen mukaan, minkä ikäinen työntekijä on korotusvuoden alussa. Korotusprosentti on 25, jos työntekijä on korotusvuoden alussa 24—31-vuotias. Korotusprosentti pienenee kutakin ikävuotta kohden 1,0 prosenttiyksiköllä.

88 §

Eläketurvan sopeuttaminen yleiseen eliniän muutokseen

Vanhuuseläkkeen ja työkyvyttömyyden alkamiseen mennessä ansaittu eläke sopeutetaan eliniän odotteen muutokseen elinaikakertoimella.

Vanhuuseläkkeen alkaessa eläke muunnetaan sille vuodelle vahvistetulla elinaikaker- toimella, jonka aikana työntekijä täyttää 62 vuotta. Jos vanhuuseläke alkaa ennen tuota vuotta, vanhuuseläke muunnetaan eläkkeen alkamisvuodelle vahvistetulla elinaika- kertoimella.

Työkyvyttömyyseläkkeen alkaessa työkyvyttömyyden alkamiseen mennessä ansaittu eläke muunnetaan työkyvyttömyyden alkamisvuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella. Työkyvyttömyyseläkkeen muuttuessa vanhuuseläkkeeksi eläkettä ei muunneta elinaikakertoimella.

Elinaikakerroin annetaan Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön asetuksella siten kuin työntekijän eläkelain 83 §:ssä säädetään.

89 §

Perhe-eläkkeen peruste

Perhe-eläke määrätään edunjäntäjän kuollessaan saaman tämän lain mukaisen vanhuuseläkkeen tai täyden työkyvyttömyyseläkkeen perusteella. Perhe-eläkkeen perusteeksi laskettavaan edunjäntäjän eläkkeeseen lisätään edunjäntäjän eläkkeellä ollessaan ansaitsema eläke.

Jos edunjäntäjä oli kuollessaan työkyvyttömyyseläkkeellä, johon ei sisällynyt 87 §:ssä tarkoitettua kertakorotusta, maksussa olevaan perhe-eläkkeeseen lisätään kertakorotus sen kalenterivuoden alusta, johon mennessä edunjäntäjän työkyvyttömyyseläke ja sen perusteella myönnetty perhe-eläke yhdessä ovat jatkuneet viisi kalenterivuotta. Jos edunjäntäjä ei ollut kuollessaan eläkkeellä, kertakorotus lisätään maksussa olevaan perhe-eläkkeeseen sen kalenterivuoden alusta, johon mennessä perhe-eläke on jatkunut viisi kalenterivuotta. Kertakorotusprosentti määrätään

tään 87 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla sen mukaan, mikä edunjättäjän ikä olisi korotushetkellä.

95 §

Leskeneläkkeen vähentämisen peruste ja määrä

Leskeneläkettä vähennetään, jos lesken 93 §:ssä tarkoitetut työeläkkeet ylittävät eläkkeen vähennyksen perusteen. Eläkkeen vähennys on 50 prosenttia lesken 93 §:ssä tarkoitettujen työeläkkeiden ja eläkkeen vähennyksen perusteen erotuksesta. Eläkkeen vähennyksen peruste on 500,00 euroa kuukaudessa.

156 §

Eläkekassan vastuu työkyvyttömyyseläkkeestä

Eläkekassa on vastuussa sellaisesta työkyvyttömyyseläkkeestä aiheutuvista kustannuksista, jossa vakuutetun tämän lain ja työntekijän eläkelain mukaisten työansioiden yhteismäärä 82 §:n mukaisen tarkasteluajan kahden viimeisen kalenterivuoden aikana on vähintään 12 566,70 euroa. Eläkekassa vastaa kustannuksista samassa suhteessa kuin mikä on eläkekassassa vakuutettujen tämän lain alaisen työansioiden osuus vastaavien 3 §:ssä mainittujen eläkelakien mukaisten työansioiden, päättyneen työkyvyttömyyseläkkeen tu-

levan ajan ansion sekä 80 §:ssä tarkoitettujen 82 §:n 2 momentin mukaisten työ- tai ansiotulojen ja 82 §:n 4—6 momentissa tarkoitettujen työ- tai ansiotulojen yhteismäärästä mainittuina kalenterivuosina.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2010. Lain 16 §:n 1 momentin johdantokappale, 64 §:n 1 momentin 3 kohta, 70 ja 76 § tulevat kuitenkin voimaan 1 päivänä tammikuuta 2011. Osa-aikaeläkkeen ansion alenema luetaan tulevan ajan ansioihin lain voimaan tullessa voimassa olleen 82 §:n 1 momentin mukaisesti 31 päivää joulukuuta 2010 saakka.

Lain 67 §:n 2 momenttia, 69 §:n 2 momenttia, 73 §:n 2 momenttia, 75 §:n 2 momenttia, 82 §:n 6 momenttia ja 88 §:ää sovelletaan vanhuuseläkkeisiin, jotka alkavat 1 päivänä tammikuuta 2010 tai sen jälkeen, ja työkyvyttömyyseläkkeisiin, joissa eläketahtuma on 1 päivänä tammikuuta 2010 tai sen jälkeen. Lain 95 §:n 1 momenttia sovelletaan perhe-eläkkeisiin, joissa leskeneläkkeen vähennys tehdään ensimmäisen kerran lain voimaantulon jälkeen.

Ennen vuotta 1953 syntyneen työntekijän osa-aikaeläkeoikeuteen, eläkkeen karttumiseen osa-aikaeläkkeen ajalta sekä tulevan ajan ansioon sovelletaan, mitä tämän lain voimaan tullessa voimassa olleessa laissa säädetään.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

4.

Laki**yrittäjän eläkelain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 22 päivänä joulukuuta 2006 annetun yrittäjän eläkelain (1272/2006), 83 §:n 2 ja 4 momentti,
muutetaan 2 §:n 1 momentin 10 kohta, 13 §:n 1 momentin johdantokappale, 60 §:n 1 momentin 3 kohta, 63 §:n 2 momentti, 65 §:n 2 momentti, 66 §, 70 §:n 1 ja 7 momentti, 75 §:n 2 momentti, 76 §, 77 §:n 1 ja 3 momentti sekä 83 §:n 1 momentti, sellaisena kuin niistä on 70 §:n 1 momentti laissa 1166/2007, sekä
lisätään 70 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi mainitussa laissa 1166/2007, uusi 7 momentti, jolloin muutettu 7 momentti siirtyy 8 momentiksi, seuraavasti:

2 §

Keskeiset määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

10) *ansaitulla eläkkeellä* tässä laissa tarkoitettua kokonaistyötulon, päättyneen eläkkeelläoloajan ja 9 kohdassa tarkoitettujen palkattomien aikojen perusteella karttunutta eläkettä sekä valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta annetun lain (644/2003) perusteella karttunutta etuutta;

13 §

Oikeus osa-aikaeläkkeeseen

Osa-aikatyöhön siirtyneellä 60—67-vuotiaalla yrittäjällä on oikeus osa-aikaeläkkeeseen, jos:

60 §

Eläkkeen karttuman perusteet

Eläkettä karttuu:

3) tämän lain mukaisen työkyvyttömyyseläkkeen ajalta.

63 §

Eläkkeen määräytyminen tulevalta ajalta

Tulevan ajan eläke on 70 §:ssä tarkoitettua tulevan ajan perusteena olevasta ansiosta 1,5 prosenttia vuotta kohden sen kuukauden loppuun, jonka aikana eläkkeensaaja täyttää 63 vuotta.

65 §

Eläkkeen karttumisen päättäneeltä työkyvyttömyyseläkejäljältä

Edellä 1 momentin perusteella eläkettä karttuu työkyvyttömyyden alkamisvuoden alusta työkyvyttömyyseläkkeen päättämiskuukauden loppuun työkyvyttömyyseläkkeen tulevan ajan eläkkeen perusteena olevasta ansiosta 1,5 prosenttia vuotta kohden.

66 §

Eläkkeen karttumisen osa-aikaeläkkeen aikana

Osa-aikaeläkkeen rinnalla tehdyn osa-aikatyön ansioista sekä osa-aikatyön aikaisilta palkattomilta ajoilta saatujen 68 §:ssä tarkoitettujen etuuksien perusteena olevista tuloista karttuu eläkettä 61 ja 62 §:n mukaisesti.

70 §

Tulevan ajan eläkkeen perusteena olevat ansiot

Tulevan ajan eläkkeen perusteena olevat ansiot (*tulevan ajan ansio*) määrätään niiden työansioiden sekä palkattomilta ajoilta saatujen etuuksien perusteena olevien tulojen perusteella, jotka yrittäjällä on ollut työkyvyttömyyden alkamisvuotta edeltäneiden viiden kalenterivuoden aikana (*tarkastelu-aika*). Tulevan ajan ansioihin luetaan myös tarkastelu-aikana maksetun työkyvyttömyyseläkkeen tulevan ajan ansio. Tulevan ajan ansio on kuukautta kohden näiden tarkastelu-aikana saatujen työansioiden, palkattoman ajan etuuksien perusteena olevien tulojen, työkyvyttömyyseläkkeen tulevan ajan ansion tulojen ja 5—7 momentissa tarkoitettujen tulojen summa jaettuna kuudellakymmenellä.

Tulevan ajan ansiota määrättäessä otetaan tulona huomioon 1 047,22 euroa jokaiselta täydeltä kuukaudelta, jolta yrittäjälle on tarkastelu-aikana karttunut valtion varoista suo-

ritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta annetun lain mukaista etuutta.

Jos yrittäjällä ei ole tarkastelu-aikana eläkkeeseen oikeuttavia työansioita, tulevan ajan eläkkeenosaa ei lueta eläkkeeseen myöskään 68 §:ssä tarkoitettujen palkattomilta ajoilta saatujen etuuksien perusteena olevien tulojen tai 5—7 momentissa tarkoitettujen tulojen perusteella.

75 §

Työkyvyttömyyseläkkeen kertakorotus

Kertakorotus lasketaan yrittäjän maksussa olevien yksityisten alojen työeläkelakien mukaisten eläkkeiden yhteismäärän perusteella. Korotus määrätään sen mukaan, minkä ikäinen yrittäjä on korotusvuoden alussa. Korotusprosentti on 25, jos yrittäjä on korotusvuoden alussa 24—31-vuotias. Korotusprosentti pienenee kutakin ikävuotta kohden 1,0 prosenttiyksiköllä.

76 §

Eläketurvan sopeuttaminen yleiseen eliniän muutokseen

Vanhuuseläkkeen ja työkyvyttömyyden alkamiseen mennessä ansaittu eläke sopeutetaan eliniän odotteen muutokseen elinaikakertoimella.

Vanhuuseläkkeen alkaessa eläke muunnetaan sille vuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella, jonka aikana yrittäjä täyttää 62 vuotta. Jos vanhuuseläke alkaa ennen tuota vuotta, vanhuuseläke muunnetaan eläkkeen alkamisvuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella.

Työkyvyttömyyseläkkeen alkaessa työkyvyttömyyden alkamiseen mennessä ansaittu eläke muunnetaan työkyvyttömyyden alkamisvuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella. Työkyvyttömyyseläkkeen muuttuessa vanhuuseläkkeeksi eläkettä ei muunneta elinaikakertoimella.

Elinaikakerroin annetaan Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella siten kuin työntekijän eläkelain 83 §:ssä säädetään.

77 §

Perhe-eläkkeen peruste

Perhe-eläke määrätään edunjäätäjän kuollessaan saaman tämän lain mukaisen vanhuuseläkkeen tai täyden työkyvyttömyyseläkkeen perusteella. Perhe-eläkkeen perusteeksi laskettavaan edunjäätäjän eläkkeeseen lisätään edunjäätäjän eläkkeellä ollessaan ansaitsema eläke.

Jos edunjäätjä oli kuollessaan työkyvyttömyyseläkkeellä, johon ei sisällynyt 75 §:ssä tarkoitettua kertakorotusta, maksussa olevaan perhe-eläkkeeseen lisätään kertakorotus sen kalenterivuoden alusta, johon mennessä edunjäätäjän työkyvyttömyyseläke ja sen perusteella myönnetty perhe-eläke yhdessä ovat jatkuneet viisi kalenterivuotta. Jos edunjäätjä ei ollut kuollessaan eläkkeellä, kertakorotus lisätään maksussa olevaan perhe-eläkkeeseen sen kalenterivuoden alusta, johon mennessä perhe-eläke on jatkunut viisi kalenterivuotta. Kertakorotusprosentti määrätään 75 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla sen mukaan, mikä edunjäätäjän ikä olisi korotushetkellä.

83 §

Leskeneläkkeen vähennyksen peruste ja määrä

Leskeneläkettä vähennetään, jos lesken 81 §:ssä tarkoitettut työeläkkeet ylittävät eläk-

keen vähennyksen perusteen. Eläkkeen vähennys on 50 prosenttia lesken 81 §:ssä tarkoitettujen työeläkkeiden ja eläkkeen vähennyksen perusteen erotuksesta. Eläkkeen vähennyksen peruste on 500,00 euroa kuukaudessa.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2010. Lain 13 §:n 1 momentin johdantokappale, 60 §:n 1 momentin 3 kohta ja 66 § tulevat kuitenkin voimaan 1 päivänä tammikuuta 2011. Osa-aikaeläkkeen ansion alenema luetaan tulevan ajan ansioihin lain voimaan tullessa voimassa olleen 70 §:n 1 momentin mukaisesti 31 päivää joulukuuta 2010 saakka.

Lain 63 §:n 2 momenttia, 65 §:n 2 momenttia, 70 §:n 7 momenttia ja 76 §:ää, sovelletaan vanhuuseläkkeisiin, jotka alkavat 1 päivänä tammikuuta 2010 tai sen jälkeen, ja työkyvyttömyyseläkkeisiin, joissa eläketahtuma on 1 päivänä tammikuuta 2010 tai sen jälkeen. Lain 83 §:n 1 momenttia sovelletaan perhe-eläkkeisiin, joissa leskeneläkkeen vähennys tehdään ensimmäisen kerran lain voimaantulon jälkeen.

Ennen vuotta 1953 syntyneen yrittäjän osa-aikaeläkeoikeuteen, eläkkeen karttumiseen osa-aikaeläkkeen ajalta sekä tulevan ajan ansioon sovelletaan, mitä tämän lain voimaan tullessa voimassa olleessa laissa säädetään.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

5.

Laki**yrittäjän eläkelain voimaanpanosta annetun lain 14 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan yrittäjän eläkelain voimaanpanosta 22 päivänä joulukuuta 2006 annetun lain (1273/2006) 14 §:n 2 momentti seuraavasti:

14 §

Vanhuuseläke muunnetaan vanhuuseläkkeen alkamisvuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella, jos vanhuuseläke alkaa ennen vuotta, jona yrittäjä täyttää 62 vuotta.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 2010.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

6.

Laki**maatalousyrittäjän eläkelain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 22 päivänä joulukuuta 2006 annetun maatalousyrittäjän eläkelain (1280/2006) 2 §:n 1 momentin 9 kohta, 36 §:n 1 momentin johdantokappale, 67 §:n 1 momentin 3 kohta, 70 §:n 3 momentti, 71 §:n 2 momentti, 72 ja 78 § sekä 79 §:n 1 ja 3 momentti seuraavasti:

2 §

Keskeiset määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

9) *ansaitulla eläkkeellä* tässä laissa tarkoitettua kokonaistyötulon, päättyneen eläkkeelläoloajan ja 8 kohdassa tarkoitettujen palkattomien aikojen perusteella karttunutta eläkettä sekä valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta annetun lain (644/2003) perusteella karttunutta etuutta;

36 §

Oikeus osa-aikaeläkkeeseen

Osa-aikatyöhön siirtyneellä 60—67-vuotiaalla maatalousyrittäjällä on oikeus osa-aikaeläkkeeseen, jos:

67 §

Eläkkeen karttuman perusteet

Eläkettä karttuu:

3) tämän lain mukaisen työkyvyttömyyseläkkeen ajalta.

70 §

Eläkkeen karttuminen palkattomilta ajoilta ja eläkkeen määräytyminen tulevalta ajalta

Tulevan ajan eläke on 76 §:n 1 momentissa tarkoitettua tulevan ajan perusteena olevasta ansiosta 1,5 prosenttia vuotta kohden sen kuukauden loppuun, jonka aikana eläkkeensaaja täyttää 63 vuotta.

71 §

Eläkkeen karttuminen päättyneeltä työkyvyttömyyseläkeajalta

Edellä 1 momentin perusteella eläkettä karttuu työkyvyttömyyden alkamisvuoden alusta työkyvyttömyyseläkkeen päättymiskuukauden loppuun työkyvyttömyyseläkkeen tulevan ajan eläkkeen perusteena olevasta ansiosta 1,5 prosenttia vuotta kohden.

72 §

Eläkkeen karttuminen osa-aikaeläkkeen aikana

Osa-aikaeläkkeen rinnalla tehdyn osa-aikatyön ansioista sekä osa-aikatyön aikaisilta palkattomilta ajoilta saatujen työntekijän

eläkelain 74 §:ssä tarkoitettujen etuuksien perusteena olevista tuloista karttuu eläkettä 68 §:n ja 70 §:n 1 momentin mukaisesti.

78 §

Eläketurvan sopeuttaminen yleiseen eliniän muutokseen

Vanhuuseläkkeen ja työkyvyttömyyden alkamiseen mennessä ansaittu eläke sopeutetaan eliniän odotteen muutokseen elinaikakertoimella.

Vanhuuseläkkeen alkaessa eläke muunnetaan sille vuodelle vahvistetulla elinaikaker-toimella, jonka aikana maatalousyrittäjä täyt-tää 62 vuotta. Jos vanhuuseläke alkaa ennen tuota vuotta, vanhuuseläke muunnetaan eläk-keen alkamisvuodelle vahvistetulla elinaika-kertoimella.

Työkyvyttömyyseläkkeen alkaessa työky-vyttömyyden alkamiseen mennessä ansaittu eläke muunnetaan työkyvyttömyyden alkamisvuodelle vahvistetulla elinaikakertoimel-la. Työkyvyttömyyseläkkeen muuttuessa vanhuuseläkkeeksi eläkettä ei muunneta elin-aikakertoimella.

Elinaikakerroin annetaan Sosiaali- ja terve-yksministeriön asetuksella siten kuin työnteki-jän eläkelain 83 §:ssä säädetään.

79 §

Perhe-eläkkeen peruste

Perhe-eläke määrätään edunjättäjän kuollessaan saaman tämän lain mukaisen vanhuuseläkkeen tai täyden työkyvyttömyys-eläkkeen perusteella. Perhe-eläkkeen perus-teeksi laskettavaan edunjättäjän eläkkeeseen

lisätään edunjättäjän eläkkeellä ollessaan an-saitsema eläke.

Jos edunjättäjä oli kuollessaan työkyvyttö-myyseläkkeellä, johon ei sisältynyt työnteki-jän eläkelain 81 §:ssä tarkoitettua kertakorotusta, maksussa olevaan perhe-eläkkeeseen lisätään kertakorotus sen kalenterivuoden alusta, johon mennessä edunjättäjän työky-vyttömyyseläke ja sen perusteella myönnetty perhe-eläke yhdessä ovat jatkuneet viisi ka-lenterivuotta. Jos edunjättäjä ei ollut kuolles-saan eläkkeellä, kertakorotus lisätään mak-sussa olevaan perhe-eläkkeeseen sen kalente-rivuoden alusta, johon mennessä perhe-eläke on jatkunut viisi kalenterivuotta. Kertakorotusprosentti määrätään työntekijän eläkelain 81 §:ssä tarkoitettulla tavalla sen mukaan, mikä edunjättäjän ikä olisi korotushetkellä.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 2010. Lain 36 §:n 1 momentin johdan-tokappale, 67 §:n 1 momentin 3 kohta ja 72 § tulevat kuitenkin voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 2011.

Lain 70 §:n 3 momenttia, 71 §:n 2 mo-menttia ja 78 §:ää sovelletaan vanhuuseläk-keisiin, jotka alkavat 1 päivänä tammikuuta 2010 tai sen jälkeen, ja työkyvyttömyyseläk-keisiin, joissa eläketapahtuma on 1 päivänä tammikuuta 2010 tai sen jälkeen.

Ennen vuotta 1953 syntyneen maatalous-yrittäjän osa-aikaeläkeoikeuteen, eläkkeen karttumiseen osa-aikaeläkkeen ajalta sekä tu-levan ajan ansioon sovelletaan, mitä tämän lain voimaan tullessa voimassa olleessa lais-sa säädetään.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpi-teisiin.

7.

Laki**maatalousyrittäjän eläkelain voimaanpanosta annetun lain 13 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maatalousyrittäjän eläkelain voimaanpanosta 22 päivänä joulukuuta 2006 annetun lain (1281/2006) 13 §:n 2 momentti seuraavasti:

13 §

Vanhuuseläke muunnetaan vanhuuseläkkeen alkamisvuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella, jos vanhuuseläke alkaa ennen vuotta, jona maatalousyrittäjä täyttää 62 vuotta.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2010.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 8 päivänä toukokuuta 2009

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Sosiaali- ja terveysministeri *Liisa Hyssälä*

*Liite
Rinnakkaistekstit*

1.

Laki

työntekijän eläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 19 päivänä toukokuuta 2006 annetun työntekijän eläkelain (395/2006) 90 §:n 2 ja 4 momentti,
muutetaan 2 §:n 1 momentin 5 kohta, 12 §:n 3 momentin suomenkielinen sanamuoto, 16 §:n 1 momentin johdantokappale, 63 §:n 1 momentin 3 kohta, 66 §:n 2 momentti, 68 §:n 2 momentti, 69 §, 74 §:n 3 momentin 2 kohta, 76 §:n 1 ja 6 momentti, 81 §:n 2 momentti, 82 §, 84 §:n 1 ja 3 momentti, 90 §:n 1 momentti ja 175 §,
 sellaisina kuin niistä ovat 76 §:n 1 momentti laissa 1164/2007 ja 175 § osaksi laissa 1292/2006, sekä
lisätään 76 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi mainitussa laissa 1164/2007, uusi 6 momentti, jolloin muutettu 6 momentti siirtyy 7 momentiksi, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 §

2 §

Keskeiset määritelmät

Keskeiset määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

Tässä laissa tarkoitetaan:

5) ansaitulla eläkkeellä tämän lain alaisten työansioiden, 4 kohdassa tarkoitettujen palkattomien aikojen ja valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta annetun lain (644/2003) perusteella karttunutta eläkettä;

5) ansaitulla eläkkeellä tämän lain alaisten työansioiden, *päätyneen eläkkeellöoloajan*, 4 kohdassa tarkoitettujen palkattomien aikojen ja valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta annetun lain (644/2003) perusteella karttunutta eläkettä;

12 §

12 §

Vanhuuseläkkeen määrä

Vanhuuseläkkeen määrä

Varhennusvähennystä ei tehdä, jos työttömyyspäivärahaa työttömyysturvain

Varhennusvähennystä ei tehdä, jos työttömyyspäivärahaa työttömyysturvain

6 luvun 9 §:n 2 momentin lisäpäiväoikeuden perusteella saanut työntekijä jää vanhuuseläkkeelle 62 vuoden iässä.

6 luvun 9 §:n 2 momentissa tarkoitetun lisäpäiväoikeuden perusteella *saava* työntekijä jää vanhuuseläkkeelle 62 vuoden iässä.

16 §

Oikeus osa-aikaeläkkeeseen

Osa-aikatyöhön siirtyneellä 58—67-vuotiaalla työntekijällä on oikeus osa-aikaeläkkeeseen, jos:

16 §

Oikeus osa-aikaeläkkeeseen

Osa-aikatyöhön siirtyneellä 60—67-vuotiaalla työntekijällä on oikeus osa-aikaeläkkeeseen, jos:

63 §

Eläkkeen karttuman perusteet

Eläkettä karttuu:

3) tämän lain mukaisen työkyvyttömyyseläkkeen ja osa-aikaeläkkeen ajalta.

63 §

Eläkkeen karttuman perusteet

Eläkettä karttuu:

3) tämän lain mukaisen työkyvyttömyyseläkkeen ajalta.

66 §

Eläkkeen määräytyminen tulevalta ajalta

Tulevan ajan eläke on 76 §:ssä tarkoitusta tulevan ajan eläkkeen perusteena olevasta ansiosta:

1) 1,5 prosenttia vuotta kohden siltä osin kuin eläkkeeseen luetaan tuleva aika 50 vuoden iän täyttämiskuukauden loppuun;

2) 1,3 prosenttia vuotta kohden siltä osin kuin tuleva aika luetaan 50 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alun ja 63 vuoden iän täyttämiskuukauden lopun väliseltä ajalta.

66 §

Eläkkeen määräytyminen tulevalta ajalta

Tulevan ajan eläke on 76 §:ssä tarkoitusta tulevan ajan eläkkeen perusteena olevasta ansiosta 1,5 prosenttia vuotta kohden *sen kuukauden loppuun, jonka aikana eläkkeensaaja täyttää 63 vuotta.*

68 §

Eläkkeen karttuminen päättyneeltä työkyvyttömyyseläkeajalta

Edellä 1 momentin perusteella karttuu

68 §

Eläkkeen karttuminen päättyneeltä työkyvyttömyyseläkeajalta

Edellä 1 momentin perusteella eläkettä

Voimassa oleva laki

Ehdotus

eläkettä työkyvyttömyyden alkamisvuoden alusta työkyvyttömyyseläkkeen päättämiskuukauden loppuun työkyvyttömyyseläkkeen tulevan ajan eläkkeen perusteena olevasta ansiosta:

1) 1,5 prosenttia vuodessa siltä osin kuin eläkkeeseen luetaan aika 50 vuoden iän täyttämiskuukauden loppuun;

2) 1,3 prosenttia vuodessa siltä osin kuin eläkkeeseen luetaan 50 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alun ja 63 vuoden iän täyttämiskuukauden lopun välinen aika.

karttuu työkyvyttömyyden alkamisvuoden alusta työkyvyttömyyseläkkeen päättämiskuukauden loppuun työkyvyttömyyseläkkeen tulevan ajan eläkkeen perusteena olevasta ansiosta 1,5 prosenttia *vuotta kohden*.

69 §

Eläkkeen karttuminen osa-aikatyöstä ja osa-aikaeläkkeen ajalta

Osa-aikaeläkeajalta karttuu vanhuuseläkettä 0,75 prosenttia vuodessa siitä 17 §:n I momentissa tarkoitettua ansion alenemasta, jonka perusteella työntekijän osa-aikaeläke on ensimmäisen kerran laskettu.

Kun työkyvyttömyyseläke lasketaan osa-aikaeläkkeen aikana alkaneen työkyvyttömyyden perusteella, osa-aikaeläkeajalta karttuu eläkettä 1,5 prosenttia ansion alenemasta. Jos työkyvyttömyyseläkettä määrättäessä osa-aikaeläkkeen rinnalla tehdystä osa-aikatyöstä karttuvaan eläkkeeseen luetaan mukaan myös tulevan ajan eläke, eläke lasketaan tulevalta ajalta 66 §:ssä säädettyjen karttumisprosenttien mukaan myös ansion alenemasta.

74 §

Eläkkeeseen oikeuttavat palkattomat ajat

Palkattoman ajan etuuksien perusteena olevat tulot katsotaan sen kalenterivuoden ansioiksi, johon etuusaika kohdentuu. Etuuksien perusteena olevat tulot oikeuttavat eläkkeeseen seuraavasti:

69 §

Eläkkeen karttuminen osa-aikaeläkkeen aikana

Osa-aikaeläkkeen rinnalla tehdyn osa-aikatyön ansioista sekä osa-aikatyön aikaisilta palkattomilta ajoilta saatujen 74 §:ssä tarkoitettujen etuuksien perusteena olevista tuloista karttuu eläkettä 64 ja 65 §:n mukaisesti.

74 §

Eläkkeeseen oikeuttavat palkattomat ajat

Palkattoman ajan etuuksien perusteena olevat tulot katsotaan sen kalenterivuoden ansioiksi, johon etuusaika kohdentuu. Etuuksien perusteena olevat tulot oikeuttavat eläkkeeseen seuraavasti:

2) 75 prosenttia vuorotteluvapaalain mukaisen vuorottelukorvauksen perusteena olevasta ansiosta;

2) 55 prosenttia vuorotteluvapaalain mukaisen vuorottelukorvauksen perusteena olevasta ansiosta;

76 §

Tulevan ajan eläkkeen perusteena olevat ansiot

Tulevan ajan eläkkeen perusteena olevat ansiot (tulevan ajan ansio) määrätään niiden työeläkelakien mukaisten työansioiden ja 74 §:ssä tarkoitettujen palkattomilta ajoilta saatujen etuuksien perusteena olevien tulojen perusteella, jotka työntekijällä on ollut työkyvyttömyyden alkamisvuotta edeltäneiden viiden kalenterivuoden aikana (tarkasteluaika). Tulevan ajan ansioihin luetaan myös tarkasteluaikana maksetun työkyvyttömyyseläkkeen tulevan ajan ansio ja osa-aikaeläkkeen ansionalenema. Tulevan ajan ansio on kuukautta kohden näiden tarkasteluaikana saatujen työansioiden, palkattoman ajan etuuksien perusteena olevien tulojen, työkyvyttömyyseläkkeen tulevan ajan ansion, osa-aikaeläkkeen ansionaleneman ja 4 momentissa tarkoitettujen tulojen summa jaettuna kuudellakymmenellä.

Jos työntekijällä ei ole tarkasteluaikana eläkkeeseen oikeuttavia työansioita, tulevan ajan eläkkeenosaa ei lueta eläkkeeseen myöskään 74 §:ssä tarkoitettujen palkattomilta ajoilta saatujen etuuksien perusteena olevien tulojen tai 4 momentissa tarkoitettujen tulojen perusteella.

76 §

Tulevan ajan eläkkeen perusteena olevat ansiot

Tulevan ajan eläkkeen perusteena olevat ansiot (tulevan ajan ansio) määrätään niiden työeläkelakien mukaisten työansioiden ja 74 §:ssä tarkoitettujen palkattomilta ajoilta saatujen etuuksien perusteena olevien tulojen perusteella, jotka työntekijällä on ollut työkyvyttömyyden alkamisvuotta edeltäneiden viiden kalenterivuoden aikana (tarkasteluaika). Tulevan ajan ansioihin luetaan myös tarkasteluaikana maksetun työkyvyttömyyseläkkeen tulevan ajan ansio. Tulevan ajan ansio on kuukautta kohden näiden tarkasteluaikana saatujen työansioiden, palkattoman ajan etuuksien perusteena olevien tulojen työkyvyttömyyseläkkeen tulevan ajan ansion tulojen ja 4–6 momentissa tarkoitettujen tulojen summa jaettuna kuudellakymmenellä.

Tulevan ajan ansiota määrättäessä otetaan tulona huomioon 1 047,22 euroa jokaiselta täydeltä kuukaudelta, jolta työntekijälle on tarkasteluaikana karttunut valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta annetun lain mukaista etuutta.

Jos työntekijällä ei ole tarkasteluaikana eläkkeeseen oikeuttavia työansioita, tulevan ajan eläkkeenosaa ei lueta eläkkeeseen myöskään 74 §:ssä tarkoitettujen palkattomilta ajoilta saatujen etuuksien perusteena olevien tulojen tai 4–6 momentissa tarkoitettujen tulojen perusteella.

81 §

Työkyvyttömyyseläkkeen kertakorotus

Kertakorotus lasketaan työntekijälle myönnetyn yksityisten alojen työeläkelakien mukaisten eläkkeiden yhteismäärän perusteella. Korotus määrätään työntekijän iän mukaan korotusvuoden alussa. Korotusprosentti on 21, jos työntekijä on korotusvuoden alussa 24—26-vuotias. Korotusprosentti pienenee kutakin ikävuotta kohden 0,7 prosenttiyksiköllä.

81 §

Työkyvyttömyyseläkkeen kertakorotus

Kertakorotus lasketaan työntekijän maksussa olevien yksityisten alojen työeläkelakien mukaisten eläkkeiden yhteismäärän perusteella. Korotus määrätään sen mukaan, minkä ikäinen työntekijä on korotusvuoden alussa. Korotusprosentti on 25, jos työntekijä on korotusvuoden alussa 24—31-vuotias. Korotusprosentti pienenee kutakin ikävuotta kohden 1,0 prosenttiyksiköllä.

82 §

Eläketurvan sopeuttaminen yleiseen eliniän muutokseen

Eläketurva sopeutetaan eliniän odotteen muutokseen siten, että eläke muunnetaan työntekijän 62 vuoden iän täyttämivuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella vanhuuseläkkeen alkaessa.

Kun työkyvyttömyyseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi 63 vuoden iässä, eläke tarkistetaan työntekijän 62 vuoden iän täyttämivuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella.

82 §

Eläketurvan sopeuttaminen yleiseen eliniän muutokseen

Vanhuuseläkkeen ja työkyvyttömyyden alkamiseen mennessä ansaittu eläke sopeutetaan eliniän odotteen muutokseen elinaikakertoimella.

Vanhuuseläkkeen alkaessa eläke muunnetaan sille vuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella, jonka aikana työntekijä täyttää 62 vuotta. Jos vanhuuseläke alkaa ennen tuota vuotta, vanhuuseläke muunnetaan eläkkeen alkamisvuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella.

Työkyvyttömyyseläkkeen alkaessa työkyvyttömyyden alkamiseen mennessä ansaittu eläke muunnetaan työkyvyttömyyden alkamisvuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella. Työkyvyttömyyseläkkeen muuttuessa vanhuuseläkkeeksi eläkettä ei muunneta elinaikakertoimella.

84 §

Perhe-eläkkeen peruste

Perhe-eläke määrätään edunjättäjän kuollessaan saaman tämän lain mukaisen vanhuuseläkkeen tai täyden työkyvyttömyyseläkkeen perusteella. Kun perhe-eläkkeen

84 §

Perhe-eläkkeen peruste

Perhe-eläke määrätään edunjättäjän kuollessaan saaman tämän lain mukaisen vanhuuseläkkeen tai täyden työkyvyttömyyseläkkeen perusteella. Perhe-eläkkeen perus-

perusteena on vanhuuseläke, se otetaan huomioon 82 §:n mukaisella elinaikaker-toimella muuntamattomana. Perhe-eläkkeen perusteeksi laskettavaan edunjättäjän eläkkeeseen lisätään edunjättäjän eläkkeellä ollessaan ansaitsema eläke.

Jos edunjättäjä oli kuollessaan työkyvyttömyyseläkkeellä, johon ei sisällynyt 81 §:ssä tarkoitettua kertakorotusta, perhe-eläkkeen perusteeksi laskettavaan edunjättäjän työkyvyttömyyseläkkeeseen lisätään kertakorotus sen kalenterivuoden alusta, johon mennessä edunjättäjän työkyvyttömyyseläke ja sen perusteella myönnetty perhe-eläke yhdessä ovat jatkuneet viisi kalenterivuotta. Jos edunjättäjä ei ollut kuollessaan eläkkeellä, kertakorotus lisätään perhe-eläkkeen perusteeksi laskettavaan edunjättäjän työkyvyttömyyseläkkeeseen sen kalenterivuoden alusta, johon mennessä perhe-eläke on jatkunut viisi kalenterivuotta. Kertakorotusprosentti määrätään 81 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla sen mukaan, mikä edunjättäjän ikä olisi korotus-hetkellä.

90 §

Leskeneläkkeen vähennyksen peruste ja määrä

Leskeneläkettä vähennetään, jos lesken 88 §:ssä tarkoitettut työeläkkeet ylittävät eläkkeen vähennyksen perusteen. Eläkkeen vähennys on 50 prosenttia lesken 88 §:ssä tarkoitettujen työeläkkeiden ja eläkkeen vähennyksen perusteen erotuksesta. Eläkkeen vähennyksen peruste on:

1) 649,69 euroa kuukaudessa, jos edunjättäjän 84 §:n perusteella laskettu eläke ja muut työeläkkeet yhteensä ylittävät sanotun rahamäärän;

2) edunjättäjän 84 §:n perusteella lasketun eläkkeen ja muiden työeläkkeiden yhteismäärän suuruinen, jos näiden työeläkkeiden yhteismäärä ylittää 324,77 euroa ja on enintään 649,69 euroa;

teeksi laskettavaan edunjättäjän eläkkeeseen lisätään edunjättäjän eläkkeellä ollessaan ansaitsema eläke.

Jos edunjättäjä oli kuollessaan työkyvyttömyyseläkkeellä, johon ei sisällynyt 81 §:ssä tarkoitettua kertakorotusta, maksussa olevaan perhe-eläkkeeseen lisätään kertakorotus sen kalenterivuoden alusta, johon mennessä edunjättäjän työkyvyttömyyseläke ja sen perusteella myönnetty perhe-eläke yhdessä ovat jatkuneet viisi kalenterivuotta. Jos edunjättäjä ei ollut kuollessaan eläkkeellä, kertakorotus lisätään maksussa olevaan perhe-eläkkeeseen sen kalenterivuoden alusta, johon mennessä perhe-eläke on jatkunut viisi kalenterivuotta. Kertakorotusprosentti määrätään 81 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla sen mukaan, mikä edunjättäjän ikä olisi korotus-hetkellä.

90 §

Leskeneläkkeen vähennyksen peruste ja määrä

Leskeneläkettä vähennetään, jos lesken 88 §:ssä tarkoitettut työeläkkeet ylittävät eläkkeen vähennyksen perusteen. Eläkkeen vähennys on 50 prosenttia lesken 88 §:ssä tarkoitettujen työeläkkeiden ja eläkkeen vähennyksen perusteen erotuksesta. Eläkkeen vähennyksen peruste on 500,00 euroa kuukaudessa.

(2 mom. kumotaan)

Voimassa oleva laki

Ehdotus

3) 324,77 euroa, jos 1 kohdassa mainitut työeläkkeet yhteensä ovat enintään 324,77 euroa.

Leskeneläkettä vähennettäessä leskeneläke muunnetaan 82 §:n mukaisella elinaikakertoimella, joka on vahvistettu sille vuodelle, jona leskeneläkettä vähennetään.

175 §

Eläkelaitoksen vastuu työkyvyttömyyseläkkeestä

Sellaisesta työkyvyttömyyseläkkeestä aiheutuvista kustannuksista, jossa vakuutetun tämän lain ja merimieseläkelain mukaisten työansioden yhteismäärä 76 §:n mukaisen tarkasteluajan kahden viimeisen kalenterivuoden aikana on vähintään 12 566,70 euroa, vastaa kukin eläkelaitos, jonka toimintapiiriin vakuutettu kuului mainittujen kalenterivuosien aikana, samassa suhteessa kuin mikä on kyseisessä eläkelaitoksessa vakuutettujen tämän lain alaisten työansioden osuus vastaavien 3 §:ssä mainittujen eläkelakien mukaisten työansioden sekä 74 §:ssä ja 76 §:n 2 momentissa tarkoitettujen työ- tai ansiotulojen yhteismäärästä mainittuina kalenterivuosina.

(4 mom. kumotaan)

175 §

Eläkelaitoksen vastuu työkyvyttömyyseläkkeestä

Sellaisesta työkyvyttömyyseläkkeestä aiheutuvista kustannuksista, jossa vakuutetun tämän lain ja merimieseläkelain mukaisten työansioden yhteismäärä 76 §:n mukaisen tarkastelu-ajan kahden viimeisen kalenterivuoden aikana on vähintään 12 566,70 euroa, vastaa kukin eläkelaitos, jonka toimintapiiriin vakuutettu kuului mainittujen kalenterivuosien aikana. Eläkelaitos vastaa kustannuksista samassa suhteessa kuin mikä on kyseisessä eläkelaitoksessa vakuutettujen tämän lain alaisten työansioden osuus vastaavien 3 §:ssä mainittujen eläkelakien mukaisten työansioden, päättyneen työkyvyttömyyseläkkeen tulevan ajan ansion sekä 74 §:ssä tarkoitettujen 76 §:n 2 momentin mukaisten työ- tai ansiotulojen ja 76 §:n 4–6 momentissa tarkoitettujen työ- tai ansiotulojen yhteismäärästä mainittuina kalenterivuosina.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2010. Lain 16 §:n 1 momentin johdantokappale, 63 §:n 1 momentin 3 kohta ja 69 § tulevat voimaan kuitenkin 1 päivänä tammikuuta 2011. Osa-aikaeläkkeen ansion alenema luetaan kuitenkin tulevan ajan ansioihin lain voimaan tullessa voimassa olleen 76 §:n 1 momentin mukaisesti 31 päivään joulukuuta 2010 saakka.

Lain 66 §:n 2 momenttia, 68 §:n 2 momenttia, 76 §:n 6 momenttia ja 82 §:ää sovelletaan vanhuuseläkkeisiin, jotka alkavat

1 päivänä tammikuuta 2010 tai sen jälkeen, ja työkyvyttömyyseläkkeisiin, joissa eläketapahtuma on 1 päivänä tammikuuta 2010 tai sen jälkeen. Lain 90 §:n 1 momenttia sovelletaan perhe-eläkkeisiin, joissa leskeneläkkeen vähennys tehdään ensimmäisen kerran lain voimaantulon jälkeen.

Ennen vuotta 1953 syntyneen työntekijän osa-aikaeläkeoikeuteen, eläkkeen karttumiseen osa-aikaeläkkeen ajalta sekä tulevan ajan ansioon sovelletaan mitä tämän lain voimaan tullessa voimassa olleessa laissa säädetään.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

2.

Laki**työntekijän eläkelain voimaanpanolain 30 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työntekijän eläkelain voimaanpanosta 19 päivänä toukokuuta 2006 annetun lain (396/2006) 30 §:n 2 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

30 §

Vanhuuseläke muunnetaan vanhuuseläkkeen alkamisvuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella, jos vanhuuseläke alkaa ennen sitä vuotta, jona työntekijä täyttää 62 vuotta. *Vastaavasti, jos työkyvyttömyyseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi ennen sitä vuotta, jona työntekijä täyttää 62 vuotta, eläke tarkistetaan sille vuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella, jolloin työntekijän eläke muuttui vanhuuseläkkeeksi.*

Ehdotus

30 §

Vanhuuseläke muunnetaan vanhuuseläkkeen alkamisvuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella, jos vanhuuseläke alkaa ennen vuotta, jona työntekijä täyttää 62 vuotta.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammiukuuta 2010.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

3.

Laki**merimieseläkelain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti,
kumotaan 22 päivänä joulukuuta 2006 annetun merimieseläkelain (1290/2006) 95 §:n 2 ja 4 momentti,

muutetaan 2 §:n 1 momentin 7 kohta, 11 §:n 3 momentin suomenkielinen sanamuoto, 16 §:n 1 momentin johdantokappale, 64 §:n 1 momentin 3 kohta, 67 §:n 2 momentti, 69 §:n 2 momentti, 70 §, 73 §:n 2 momentti, 75 §:n 2 momentti, 76 §, 80 §:n 3 momentin 2 kohta, 82 §:n 1 ja 6 momentti, 87 §:n 2 momentti, 88 §, 89 §:n 1 ja 3 momentti, 95 §:n 1 momentti ja 156 §:n 1 momentti, sellaisena kuin niistä on 82 §:n 1 momentti laissa 1168/2007 sekä

lisätään 82 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi mainitussa laissa 1168/2007, uusi 6 momentti, jolloin muutettu 6 momentti siirtyy 7 momentiksi, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

2 §

Keskeiset määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

7) ansaitulla eläkkeellä tämän lain alaisten työansioiden, 6 kohdassa tarkoitettujen palkattomien aikojen ja valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta annetun lain (644/2003) perusteella karttunutta eläkettä;

11 §

Vanhuuseläkkeen määrä

Varhennusvähennystä ei tehdä, jos työttömyyspäivärahaa työttömyysturvalain 6 luvun 9 §:n 2 momentin lisäpäiväoikeuden perusteella saanut työntekijä jää vanhuuseläkkeelle 62 vuoden iässä.

Ehdotus

2 §

Keskeiset määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

7) *ansaitulla eläkkeellä* tämän lain alaisten työansioiden, *päättyneen eläkkeellöoloajan sekä* 6 kohdassa tarkoitettujen palkattomien aikojen ja valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta annetun lain (644/2003) perusteella karttunutta eläkettä;

11 §

Vanhuuseläkkeen määrä

Varhennusvähennystä ei tehdä, jos työttömyyspäivärahaa työttömyysturvalain 6 luvun 9 §:n 2 *momentissa tarkoitettun* lisäpäiväoikeuden perusteella saava työntekijä jää vanhuuseläkkeelle 62 vuoden iässä.

16 §

Oikeus osa-aikaeläkkeeseen

Osa-aikatyöhön siirtyneellä 58—67-vuotiaalla työntekijällä on oikeus osa-aikaeläkkeeseen, jos:

---

64 §

Eläkkeen karttumisen perusteet

Eläkettä karttuu:

---

3) tämän lain mukaisen työkyvyttömyyseläkkeen ja osa-aikaeläkkeen ajalta.

---

67 §

Eläkkeen määräytyminen tulevalta ajalta erityisin karttumisprosenttein

---

Tulevan ajan eläke on 82 §:ssä tarkoitettua tulevan ajan eläkkeen perusteena olevasta ansiosta:

1) 1,6 prosenttia vuodessa siltä osin kuin eläkkeeseen luetaan tuleva aika 50 vuoden iän täyttämiskuukauden loppuun; ja

2) 1,4 prosenttia vuodessa siltä osin kuin tuleva aika luetaan 50 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alun ja 63 vuoden iän täyttämiskuukauden lopun väliseltä ajalta.

69 §

Eläkkeen karttuminen päättyneeltä työkyvyttömyyseläkeajalta erityisin karttumisprosenttein

---

Edellä 1 momentin perusteella eläkettä karttuu työkyvyttömyyden alkamisvuoden alusta työkyvyttömyyseläkkeen päättämiskuukauden loppuun työkyvyttömyyselä-

16 §

Oikeus osa-aikaeläkkeeseen

Osa-aikatyöhön siirtyneellä 60—67-vuotiaalla työntekijällä on oikeus osa-aikaeläkkeeseen, jos:

---

64 §

Eläkkeen karttumisen perusteet

Eläkettä karttuu:

---

3) tämän lain mukaisen työkyvyttömyyseläkkeen ajalta.

---

67 §

Eläkkeen määräytyminen tulevalta ajalta erityisin karttumisprosenttein

---

Tulevan ajan eläke on 82 §:ssä tarkoitettua tulevan ajan eläkkeen perusteena olevasta ansiosta 1,6 prosenttia vuotta kohden sen kuukauden loppuun, jonka aikana eläkkeensaaja täyttää 63 vuotta.

69 §

Eläkkeen karttuminen päättyneeltä työkyvyttömyyseläkeajalta erityisin karttumisprosenttein

---

Edellä 1 momentin perusteella eläkettä karttuu työkyvyttömyyden alkamisvuoden alusta työkyvyttömyyseläkkeen päättämiskuukauden loppuun työkyvyttömyyselä-

keen tulevan ajan eläkkeen perusteena olevasta ansiosta:

1) 1,6 prosenttia vuodessa siltä osin kuin eläkkeeseen luetaan aika 50 vuoden iän täyttämiskuukauden loppuun; ja

2) 1,4 prosenttia vuodessa siltä osin kuin eläkkeeseen luetaan 50 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alun ja 63 vuoden iän täyttämiskuukauden lopun välinen aika.

keen tulevan ajan eläkkeen perusteena olevasta ansiosta 1,6 prosenttia vuotta kohden.

70 §

Eläkkeen karttuminen osa-aikatyöstä ja osa-aikaeläkkeen ajalta erityisin karttumisprosenttein

Osa-aikaeläkeajalta vanhuuseläkettä karttuu 0,75 prosenttia vuodessa siitä 17 §:n 1 momentissa tarkoitettusta ansion alenemasta, jonka perusteella työntekijän osa-aikaeläke on ensimmäisen kerran laskettu.

Kun työkyvyttömyyseläke lasketaan osa-aikaeläkkeen aikana alkaneen työkyvyttömyyden perusteella, osa-aikaeläkeajalta eläkettä karttuu 1,6 prosenttia ansion alenemasta. Jos työkyvyttömyyseläkettä määrättäessä osa-aikaeläkkeen rinnalla tehdystä osa-aikatyöstä karttuvaan eläkkeeseen luetaan mukaan myös tulevan ajan eläke, eläke lasketaan tulevalta ajalta 67 §:ssä säädettyjen karttumisprosenttien mukaan myös ansion alenemasta.

73 §

Eläkkeen määräytyminen tulevalta ajalta yleisin karttumisprosenttein

Tulevan ajan eläke on 82 §:ssä tarkoitettua tulevan ajan eläkkeen perusteena olevasta ansiosta:

1) 1,5 prosenttia vuodessa siltä osin kuin eläkkeeseen luetaan tuleva aika 50 vuoden iän täyttämiskuukauden loppuun; ja

70 §

Eläkkeen karttuminen osa-aikatyöstä ja osa-aikaeläkkeen ajalta erityisin karttumisprosenttein

Osa-aikaeläkkeen rinnalla tehdyn osa-aikatyön ansioista sekä osa-aikatyön aikaisilta palkattomilta ajoilta saatujen 80 §:ssä tarkoitettujen etuuksien perusteena olevista tuloista eläkettä karttuu 66 ja 77 §:n mukaisesti.

73 §

Eläkkeen määräytyminen tulevalta ajalta yleisin karttumisprosenttein

Tulevan ajan eläke on 82 §:ssä tarkoitettua tulevan ajan eläkkeen perusteena olevasta ansiosta 1,5 prosenttia vuotta kohden 63 vuoden iän täyttämiskuukauden loppuun.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2) 1,3 prosenttia vuodessa siltä osin kuin tuleva aika luetaan 50 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alun ja 63 vuoden iän täyttämiskuukauden lopun väliseltä ajalta.

75 §

Eläkkeen karttuminen päättyneeltä työkyvyttömyyseläkeajalta yleisin karttumisprosenttein

Edellä 1 momentin perusteella eläkettä karttuu työkyvyttömyyden alkamisvuoden alusta työkyvyttömyyseläkkeen päättämiskuukauden loppuun työkyvyttömyyseläkkeen tulevan ajan eläkkeen perusteena olevasta ansiosta:

1) 1,5 prosenttia vuodessa siltä osin kuin eläkkeeseen luetaan aika 50 vuoden iän täyttämiskuukauden loppuun; ja

2) 1,3 prosenttia vuodessa siltä osin kuin eläkkeeseen luetaan 50 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alun ja 63 vuoden iän täyttämiskuukauden lopun välinen aika.

76 §

Eläkkeen karttuminen osa-aikatyöstä ja osa-aikaeläkkeen ajalta yleisin karttumisprosenttein

Osa-aikaeläkeajalta vanhuuseläkettä karttuu 0,75 prosenttia vuodessa siitä 17 §:n 1 momentissa tarkoitettua ansion alenemasta, jonka perusteella työntekijän osa-aikaeläke on ensimmäisen kerran laskettu.

Kun työkyvyttömyyseläke lasketaan osa-aikaeläkkeen aikana alkaneen työkyvyttömyyden perusteella, osa-aikaeläkeajalta eläkettä karttuu 1,5 prosenttia ansion alenemasta. Jos työkyvyttömyyseläkettä määrättäessä osa-aikaeläkkeen rinnalla tehdystä osa-aikatyöstä karttuvaan eläkkeeseen luetaan mukaan myös tulevan ajan eläke,

75 §

Eläkkeen karttuminen päättyneeltä työkyvyttömyyseläkeajalta yleisin karttumisprosenttein

Edellä 1 momentin perusteella eläkettä karttuu työkyvyttömyyden alkamisvuoden alusta työkyvyttömyyseläkkeen päättämiskuukauden loppuun työkyvyttömyyseläkkeen tulevan ajan eläkkeen perusteena olevasta ansiosta 1,5 prosenttia vuotta kohden.

76 §

Eläkkeen karttuminen osa-aikatyöstä ja osa-aikaeläkkeen ajalta yleisin karttumisprosenttein

Osa-aikaeläkkeen rinnalla tehdyn osa-aikatyön ansioista sekä osa-aikatyön aikaisilta palkattomilta ajoilta saatujen 80 §:ssä tarkoitettujen etuuksien perusteena olevista tuloista eläkettä karttuu 72 ja 77 §:n mukaisesti.

eläke lasketaan tulevalta ajalta 73 §:ssä säädettyjen karttumisprosenttien mukaan myös ansion alenemasta.

80 §

Eläkkeeseen oikeuttavat palkattomat ajat

Palkattoman ajan etuuksien perusteena olevat tulot katsotaan sen kalenterivuoden ansioiksi, johon etuusaika kohdentuu. Etuuksien perusteena olevat tulot oikeuttavat eläkkeeseen seuraavasti:

2) 75 prosenttia vuorotteluvapaalain mukaisen vuorottelukorvauksen perusteena olevasta ansiosta;

82 §

Tulevan ajan eläkkeen perusteena olevat ansiot

Tulevan ajan eläkkeen perusteena olevat ansiot (tulevan ajan ansio) määrätään niiden työeläkelakien mukaisten työansioiden ja 80 §:ssä tarkoitettujen palkattomilta ajoilta saatujen etuuksien perusteena olevien tulojen perusteella, jotka työntekijällä on ollut työkyvyttömyyden alkamisvuotta edeltäneiden viiden kalenterivuoden aikana (tarkasteluaika). Tulevan ajan ansioihin luetaan myös tarkasteluaikana maksetun työkyvyttömyyseläkkeen tulevan ajan ansio ja osa-aikaeläkkeen ansionalenema. Tulevan ajan ansio on kuukautta kohden näiden tarkasteluaikana saatujen työansioiden, palkattoman ajan etuuksien perusteena olevien tulojen, työkyvyttömyyseläkkeen tulevan ajan ansion, osa-aikaeläkkeen ansionaleneman ja 4 momentissa tarkoitettujen tulojen summa jaettuna kuudellakymmenellä.

Jos työntekijällä ei ole tarkasteluaikana eläkkeeseen oikeuttavia työansioita, tulevan ajan eläkkeenosaa ei lueta eläkkeeseen myöskään 80 §:ssä tarkoitettujen palkatto-

80 §

Eläkkeeseen oikeuttavat palkattomat ajat

Palkattoman ajan etuuksien perusteena olevat tulot katsotaan sen kalenterivuoden ansioiksi, johon etuusaika kohdentuu. Etuuksien perusteena olevat tulot oikeuttavat eläkkeeseen seuraavasti:

2) 55 prosenttia vuorotteluvapaalain mukaisen vuorottelukorvauksen perusteena olevasta ansiosta;

82 §

Tulevan ajan eläkkeen perusteena olevat ansiot

Tulevan ajan eläkkeen perusteena olevat ansiot (tulevan ajan ansio) määrätään niiden työeläkelakien mukaisten työansioiden ja 80 §:ssä tarkoitettujen palkattomilta ajoilta saatujen etuuksien perusteena olevien tulojen perusteella, jotka työntekijällä on ollut työkyvyttömyyden alkamisvuotta edeltäneiden viiden kalenterivuoden aikana (tarkasteluaika). Tulevan ajan ansioihin luetaan myös tarkasteluaikana maksetun työkyvyttömyyseläkkeen tulevan ajan ansio. Tulevan ajan ansio on kuukautta kohden näiden tarkasteluaikana saatujen työansioiden, palkattoman ajan etuuksien perusteena olevien tulojen, työkyvyttömyyseläkkeen tulevan ajan ansion tulojen ja 4—6 momentissa tarkoitettujen tulojen summa jaettuna kuudellakymmenellä.

Tulevan ajan ansiota määrättäessä otetaan tulona huomioon 1 047,22 euroa jokaiselta täydeltä kuukaudelta, jolta työntekijälle on tarkasteluaikana karttunut valtion

Voimassa oleva laki

Ehdotus

milta ajoilta saatujen etuuskien perusteena olevien tulojen tai 4 momentissa tarkoitettujen tulojen perusteella.

varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta annetun lain mukaista etuutta.

Jos työntekijällä ei ole tarkasteluajana eläkkeeseen oikeuttavia työansioita, tulevan ajan eläkkeenosaa ei lueta eläkkeeseen myöskään 80 §:ssä tarkoitettujen palkattomilta ajoilta saatujen etuuskien perusteena olevien tulojen tai 4—6 momentissa tarkoitettujen tulojen perusteella.

87 §

87 §

*Työkyvyttömyyseläkkeen kertakorotus**Työkyvyttömyyseläkkeen kertakorotus*

Kertakorotus lasketaan työntekijälle myönnetyn yksityisten alojen työeläkelakien mukaisten eläkkeiden yhteismäärän perusteella. Korotus määrätään työntekijän iän mukaan korotusvuoden alussa. Korotusprosentti on 21, jos työntekijä on korotusvuoden alussa 24—26-vuotias. Korotusprosentti pienenee kutakin ikävuotta kohden 0,7 prosenttiyksiköllä.

Kertakorotus lasketaan työntekijän makussa olevien yksityisten alojen työeläkelakien mukaisten eläkkeiden yhteismäärän perusteella. Korotus määrätään sen mukaan, *minkä ikäinen työntekijä on* korotusvuoden alussa. Korotusprosentti on 25, jos työntekijä on korotusvuoden alussa 24—31-vuotias. Korotusprosentti pienenee kutakin ikävuotta kohden 1,0 prosenttiyksiköllä.

88 §

88 §

*Eläketurvan sopeuttaminen yleiseen eliniän muutokseen**Eläketurvan sopeuttaminen yleiseen eliniän muutokseen*

Eläketurva sopeutetaan eliniän odotteen muutokseen siten, että eläke muunnetaan työntekijän 62 vuoden iän täyttämivuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella vanhuuseläkkeen alkaessa. Jos vanhuuseläke kuitenkin alkaa ennen 62 vuoden iän täyttämivuotta, vanhuuseläke muunnetaan eläkkeen alkamisvuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella.

Kun työkyvyttömyyseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi 63 vuoden iässä, eläke tarkistetaan työntekijän 62 vuoden iän täyttämivuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella.

Vanhuuseläkkeen ja työkyvyttömyyden alkamiseen mennessä ansaittu eläke sopeutetaan eliniän odotteen muutokseen elinaikakertoimella.

Vanhuuseläkkeen alkaessa eläke muunnetaan sille vuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella, jonka aikana työntekijä täyttää 62 vuotta. Jos vanhuuseläke alkaa ennen tuota vuotta, vanhuuseläke muunnetaan eläkkeen alkamisvuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella.

Työkyvyttömyyseläkkeen alkaessa työkyvyttömyyden alkamiseen mennessä ansaittu eläke muunnetaan työkyvyttömyyden alkamisvuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella. Työkyvyttömyyseläkkeen muuttuessa

Sosiaali- ja terveysministeriö antaa asetuksella elinaikakertoimen siten kuin työntekijän eläkelain 83 §:ssä säädetään.

vanhuuseläkkeeksi eläkettä ei muunneta elinaikakertoimella.

Elinaikakerroin annetaan Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella siten kuin työntekijän eläkelain 83 §:ssä säädetään.

89 §

Perhe-eläkkeen peruste

Perhe-eläke määrätään edunjäntäjän kuollessaan saaman tämän lain mukaisen vanhuuseläkkeen tai täyden työkyvyttömyyseläkkeen perusteella. *Kun perhe-eläkkeen perusteena on vanhuuseläke, se otetaan huomioon 88 §:n mukaisella elinaikakertoimella muuntamattomana.* Perhe-eläkkeen perusteeksi laskettavaan edunjäntäjän eläkkeeseen lisätään edunjäntäjän eläkkeellä ollessaan ansaitsema eläke.

Jos edunjäntäjä oli kuollessaan työkyvyttömyyseläkkeellä, johon ei sisällynyt 87 §:ssä tarkoitettua kertakorotusta, perhe-eläkkeen perusteeksi laskettavaan edunjäntäjän työkyvyttömyyseläkkeeseen lisätään kertakorotus sen kalenterivuoden alusta, johon mennessä edunjäntäjän työkyvyttömyyseläke ja sen perusteella myönnetty perhe-eläke yhdessä ovat jatkuneet viisi kalenterivuotta. Jos edunjäntäjä ei ollut kuollessaan eläkkeellä, kertakorotus lisätään perhe-eläkkeen perusteeksi laskettavaan edunjäntäjän työkyvyttömyyseläkkeeseen sen kalenterivuoden alusta, johon mennessä perhe-eläke on jatkunut viisi kalenterivuotta. Kertakorotusprosentti määrätään 87 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla sen mukaan, mikä edunjäntäjän ikä olisi korotus-
hetkellä.

95 §

Leskeneläkkeen vähentämisen peruste ja määrä

Leskeneläkettä vähennetään, jos lesken 93 §:ssä tarkoitettut työeläkkeet ylittävät

89 §

Perhe-eläkkeen peruste

Perhe-eläke määrätään edunjäntäjän kuollessaan saaman tämän lain mukaisen vanhuuseläkkeen tai täyden työkyvyttömyyseläkkeen perusteella. Perhe-eläkkeen perusteeksi laskettavaan edunjäntäjän eläkkeeseen lisätään edunjäntäjän eläkkeellä ollessaan ansaitsema eläke.

Jos edunjäntäjä oli kuollessaan työkyvyttömyyseläkkeellä, johon ei sisällynyt 87 §:ssä tarkoitettua kertakorotusta, *maksussa olevaan perhe-eläkkeeseen* lisätään kertakorotus sen kalenterivuoden alusta, johon mennessä edunjäntäjän työkyvyttömyyseläke ja sen perusteella myönnetty perhe-eläke yhdessä ovat jatkuneet viisi kalenterivuotta. Jos edunjäntäjä ei ollut kuollessaan eläkkeellä, kertakorotus lisätään maksussa olevaan perhe-eläkkeeseen sen kalenterivuoden alusta, johon mennessä perhe-eläke on jatkunut viisi kalenterivuotta. Kertakorotusprosentti määrätään 87 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla sen mukaan, mikä edunjäntäjän ikä olisi korotus-
hetkellä.

95 §

Leskeneläkkeen vähentämisen peruste ja määrä

Leskeneläkettä vähennetään, jos lesken 93 §:ssä tarkoitettut työeläkkeet ylittävät

Voimassa oleva laki

Ehdotus

eläkkeen vähennyksen perusteen. Eläkkeen vähennys on 50 prosenttia lesken 93 §:ssä tarkoitettujen työeläkkeiden ja eläkkeen vähennyksen perusteen erotuksesta. Eläkkeen vähennyksen peruste on:

1) 649,69 euroa kuukaudessa, jos edunjäntäjän 89 §:n perusteella laskettu eläke ja muut työeläkkeet yhteensä ylittävät sanotun rahamäärän;

2) edunjäntäjän 89 §:n perusteella lasketun eläkkeen ja muiden työeläkkeiden yhteismäärän suuruinen, jos näiden työeläkkeiden yhteismäärä ylittää 324,77 euroa ja on enintään 649,69 euroa;

3) 324,77 euroa, jos 1 kohdassa mainitut työeläkkeet yhteensä ovat enintään 324,77 euroa.

Eläkkeen vähentämisen perustetta määrättäessä otetaan huomioon 1 momentin 1 ja 2 kohdassa mainittuja työeläkkeitä vastaava ulkomailta tai Euroopan yhteisöjen toimielimen tai kansainvälisen järjestön palveluksen perusteella maksettava etuus siten kuin 93 §:n 1 ja 2 momentissa säädetään.

Leskeneläkettä vähennettäessä leskeneläke muunnetaan 88 §:n mukaisella elinaikakertoimella, joka on vahvistettu sille vuodelle, jona leskeneläkettä vähennetään.

156 §

Eläkekassan vastuu työkyvyttömyyseläkkeestä

Eläkekassa on vastuussa sellaisesta työkyvyttömyyseläkkeestä aiheutuvista kustannuksista, jossa vakuutetun tämän lain ja työntekijän eläkelain mukaisten työansioiden yhteismäärä 82 §:n mukaisen tarkasteluajan kahden viimeisen kalenterivuoden aikana on vähintään 12 566,70 euroa, samassa suhteessa kuin mikä on eläkekassassa vakuutettujen tämän lain alaisten työansioiden osuus vastaavien 3 §:ssä mainittujen eläkelakien mukaisten työansioiden sekä 80 §:ssä ja 82 §:n 2 momentissa tarkoitettujen työ- tai ansiotulojen yhteismäärästä mainittuina kalenterivuosina.

eläkkeen vähennyksen perusteen. Eläkkeen vähennys on 50 prosenttia lesken 93 §:ssä tarkoitettujen työeläkkeiden ja eläkkeen vähennyksen perusteen erotuksesta. Eläkkeen vähennyksen peruste on 500,00 euroa kuukaudessa.

(2 mom. kumotaan)

(4 mom. kumotaan)

156 §

Eläkekassan vastuu työkyvyttömyyseläkkeestä

Eläkekassa on vastuussa sellaisesta työkyvyttömyyseläkkeestä aiheutuvista kustannuksista, jossa vakuutetun tämän lain ja työntekijän eläkelain mukaisten työansioiden yhteismäärä 82 §:n mukaisen tarkasteluajan kahden viimeisen kalenterivuoden aikana on vähintään 12 566,70 euroa. *Eläkekassa vastaa kustannuksista samassa suhteessa kuin mikä on eläkekassassa vakuutettujen tämän lain alaisten työansioiden osuus vastaavien 3 §:ssä mainittujen eläkelakien mukaisten työansioiden, päättyneen työkyvyttömyyseläkkeen tulevan ajan ansion sekä 80 §:ssä tarkoitettujen 82 §:n 2 momentin*

mukaisten työ- tai ansiotulojen ja 82 §:n 4–6 momentissa tarkoitettujen työ- tai ansiotulojen yhteismäärästä mainittuina kalenterivuosina.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2010. Lain 16 §:n 1 momentin johdantokappale, 64 §:n 1 momentin 3 kohta, 70 ja 76 § tulevat kuitenkin voimaan 1 päivänä tammikuuta 2011. Osa-aikaeläkkeen ansion alenema luetaan tulevan ajan ansioihin lain voimaan tullessa voimassa olleen 82 §:n 1 momentin mukaisesti 31 päivää joulukuuta 2010 saakka.

Lain 67 §:n 2 momenttia, 69 §:n 2 momenttia, 73 §:n 2 momenttia, 75 §:n 2 momenttia, 82 §:n 6 momenttia ja 88 §:ää sovelletaan vanhuuseläkkeisiin, jotka alkavat 1 päivänä tammikuuta 2010 tai sen jälkeen, ja työkyvyttömyyseläkkeisiin, joissa eläketapahtuma on 1 päivänä tammikuuta 2010 tai sen jälkeen. Lain 95 §:n 1 momenttia sovelletaan perhe-eläkkeisiin, joissa leskeneläkkeen vähennys tehdään ensimmäisen kerran lain voimaantulon jälkeen.

Ennen vuotta 1953 syntyneen työntekijän osa-aikaeläkeoikeuteen, eläkkeen karttumiseen osa-aikaeläkkeen ajalta sekä tulevan ajan ansioon sovelletaan, mitä tämän lain voimaan tullessa voimassa olleessa laissa säädetään.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

4.

Laki**yrittäjän eläkelain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 22 päivänä joulukuuta 2006 annetun yrittäjän eläkelain (1272/2006), 83 §:n 2 ja 4 momentti,

muutetaan 2 §:n 1 momentin 10 kohta, 13 §:n 1 momentin johdantokappale, 60 §:n 1 momentin 3 kohta, 63 §:n 2 momentti, 65 §:n 2 momentti, 66 §, 70 §:n 1 ja 7 momentti, 75 §:n 2 momentti, 76 §, 77 §:n 1 ja 3 momentti sekä 83 §:n 1 momentti, sellaisena kuin niistä on 70 §:n 1 momentti laissa 1166/2007, sekä

lisätään 70 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi mainitussa laissa 1166/2007, uusi 7 momentti, jolloin muutettu 7 momentti siirtyy 8 momentiksi, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 §

2 §

Keskeiset määritelmät

Keskeiset määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

Tässä laissa tarkoitetaan:

10) ansaitulla eläkkeellä tässä laissa tarkoitettun kokonaistyötulon ja 9 kohdassa tarkoitettujen palkattomien aikojen perusteella karttunutta eläkettä sekä valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta annetun lain (644/2003) perusteella karttunutta etuutta;

10) *ansaitulla eläkkeellä* tässä laissa tarkoitettun kokonaistyötulon, *päätyneen eläkkeelläoloajan* ja 9 kohdassa tarkoitettujen palkattomien aikojen perusteella karttunutta eläkettä sekä valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta annetun lain (644/2003) perusteella karttunutta etuutta;

13 §

13 §

Oikeus osa-aikaeläkkeeseen

Oikeus osa-aikaeläkkeeseen

Osa-aikatyöhön siirtyneellä 58—67-vuotiaalla yrittäjällä on oikeus osa-aikaeläkkeeseen, jos:

Osa-aikatyöhön siirtyneellä 60—67-vuotiaalla yrittäjällä on oikeus osa-aikaeläkkeeseen, jos:

60 §

Eläkkeen karttuman perusteet

Eläkettä karttuu:

3) tämän lain mukaisen työkyvyttömyyseläkkeen ja osa-aikaeläkkeen ajalta.

60 §

Eläkkeen karttuman perusteet

Eläkettä karttuu:

3) tämän lain mukaisen työkyvyttömyyseläkkeen ajalta.

63 §

Eläkkeen määräytyminen tulevalta ajalta

Tulevan ajan eläke on 70 §:ssä tarkoitettua tulevan ajan perusteena olevasta ansiosta:

1) 1,5 prosenttia vuodessa siltä osin kuin eläkkeeseen luetaan tuleva aika 50 vuoden iän täyttämiskuukauden loppuun;

2) 1,3 prosenttia vuodessa siltä osin kuin tuleva aika luetaan 50 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alun ja 63 vuoden iän täyttämiskuukauden lopun väliseltä ajalta.

63 §

Eläkkeen määräytyminen tulevalta ajalta

Tulevan ajan eläke on 70 §:ssä tarkoitettua tulevan ajan perusteena olevasta ansiosta 1,5 prosenttia vuotta kohden sen kuukauden loppuun, jonka aikana eläkkeensaaaja täyttää 63 vuotta.

65 §

Eläkkeen karttuminen päättyneeltä työkyvyttömyyseläkeajalta

Edellä 1 momentin perusteella eläkettä karttuu työkyvyttömyyden alkamisvuoden alusta työkyvyttömyyseläkkeen päättämiskuukauden loppuun työkyvyttömyyseläkkeen tulevan ajan eläkkeen perusteena olevasta ansiosta:

1) 1,5 prosenttia vuodessa siltä osin kuin eläkkeeseen luetaan aika 50 vuoden iän täyttämiskuukauden loppuun;

2) 1,3 prosenttia vuodessa siltä osin kuin eläkkeeseen luetaan 50 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alun ja 63 vuoden iän täyttämiskuukauden lopun välinen aika.

65 §

Eläkkeen karttuminen päättyneeltä työkyvyttömyyseläkeajalta

Edellä 1 momentin perusteella eläkettä karttuu työkyvyttömyyden alkamisvuoden alusta työkyvyttömyyseläkkeen päättämiskuukauden loppuun työkyvyttömyyseläkkeen tulevan ajan eläkkeen perusteena olevasta ansiosta 1,5 prosenttia vuotta kohden.

66 §

Eläkkeen karttuminen osa-aikatyöstä ja osa-aikaeläkkeen ajalta

Osa-aikaeläkeajalta karttuu vanhuuseläkettä 0,75 prosenttia vuodessa siitä 14 §:n 1 momentissa tarkoitettusta ansion alenemasta, jonka perusteella yrittäjän osa-aikaeläke on ensimmäisen kerran laskettu.

Kun työkyvyttömyyseläke lasketaan osa-aikaeläkkeen aikana alkaneen työkyvyttömyyden perusteella, osa-aikaeläkeajalta karttuu eläkettä 1,5 prosenttia vuodessa ansion alenemasta. Jos työkyvyttömyyseläkettä määrättäessä osa-aikaeläkkeen rinnalla tehdystä osa-aikatyöstä karttuvaan eläkkeeseen luetaan mukaan myös tulevan ajan eläke, eläke lasketaan tulevalta ajalta 63 §:ssä tarkoitettujen karttumisprosenttien mukaan myös ansion alenemasta.

70 §

Tulevan ajan eläkkeen perusteena olevat ansiot

Tulevan ajan eläkkeen perusteena olevat ansiot (tulevan ajan ansio) määrätään niiden työansioiden sekä palkattomilta ajoilta saatujen etuuksien perusteena olevien tulojen perusteella, jotka yrittäjällä on ollut työkyvyttömyyden alkamisvuotta edeltäneiden viiden kalenterivuoden aikana (tarkasteluaika). Tulevan ajan ansioihin luetaan myös tarkasteluaikana maksetun työkyvyttömyyseläkkeen tulevan ajan ansio ja osa-aikaeläkkeen ansionalenema. Tulevan ajan ansio on kuukautta kohden näiden tarkasteluaikana saatujen työansioiden, palkattoman ajan etuuksien perusteena olevien tulojen, työkyvyttömyyseläkkeen tulevan ajan ansion, osa-aikaeläkkeen ansionaleneman ja 5 momentissa tarkoitettujen tulojen summa jaettuna kuudellakymmenellä.

Jos yrittäjällä ei ole tarkasteluaikana eläkkeeseen oikeuttavia työansioita, tulevan

66 §

Eläkkeen karttuminen osa-aikaeläkkeen aikana

Osa-aikaeläkkeen rinnalla tehdyn osa-aikatyön ansioista sekä osa-aikatyön ajoilta palkattomilta ajoilta saatujen 68 §:ssä tarkoitettujen etuuksien perusteena olevista tuloista karttuu eläkettä 61 ja 62 §:n mukaisesti.

70 §

Tulevan ajan eläkkeen perusteena olevat ansiot

Tulevan ajan eläkkeen perusteena olevat ansiot (tulevan ajan ansio) määrätään niiden työansioiden sekä palkattomilta ajoilta saatujen etuuksien perusteena olevien tulojen perusteella, jotka yrittäjällä on ollut työkyvyttömyyden alkamisvuotta edeltäneiden viiden kalenterivuoden aikana (tarkasteluaika). Tulevan ajan ansioihin luetaan myös tarkasteluaikana maksetun työkyvyttömyyseläkkeen tulevan ajan ansio. Tulevan ajan ansio on kuukautta kohden näiden tarkasteluaikana saatujen työansioiden, palkattoman ajan etuuksien perusteena olevien tulojen, työkyvyttömyyseläkkeen tulevan ajan ansion tulojen ja 5—7 momentissa tarkoitettujen tulojen summa jaettuna kuudellakymmenellä.

Tulevan ajan ansiota määrättäessä otetaan tulona huomioon 1 047,22 euroa jo-

ajan eläkkeenosaa ei lueta eläkkeeseen myöskään 68 §:ssä tarkoitettujen palkattomilta ajoilta saatujen etuuksien perusteena olevien tulojen tai 5 momentissa tarkoitettujen tulojen perusteella.

75 §

Työkyvyttömyyseläkkeen kertakorotus

Kertakorotus lasketaan yrittäjälle myönnetyn yksityisten alojen työeläkelakien mukaisten eläkkeiden yhteismäärän perusteella. Korotus määrätään yrittäjän iän mukaan korotusvuoden alussa. Korotusprosentti on 21, jos yrittäjä on korotusvuoden alussa 24—26-vuotias. Korotusprosentti pienenee kutakin ikävuotta kohden 0,7 prosenttiyksiköllä.

76 §

Eläketurvan sopeuttaminen yleiseen eliniän muutokseen

Eläketurva sopeutetaan eliniän odotteen muutokseen siten, että eläke muunnetaan yrittäjän 62 vuoden iän täyttämivuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella vanhuuseläkkeen alkaessa.

Kun työkyvyttömyyseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi 63 vuoden iässä, eläke tarkistetaan yrittäjän 62 vuoden iän täyttämivuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella.

kaiselta täydeltä kuukaudelta, jolta yrittäjälle on tarkasteluaikana karttunut valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta annetun lain mukaista etuutta.

Jos yrittäjällä ei ole tarkasteluaikana eläkkeeseen oikeuttavia työansioita, tulevan ajan eläkkeenosaa ei lueta eläkkeeseen myöskään 68 §:ssä tarkoitettujen palkattomilta ajoilta saatujen etuuksien perusteena olevien tulojen tai 5—7 momentissa tarkoitettujen tulojen perusteella.

75 §

Työkyvyttömyyseläkkeen kertakorotus

Kertakorotus lasketaan yrittäjän maksussa olevien yksityisten alojen työeläkelakien mukaisten eläkkeiden yhteismäärän perusteella. Korotus määrätään *sen mukaan, minikä ikäinen yrittäjä on* korotusvuoden alussa. Korotusprosentti on 25, jos yrittäjä on korotusvuoden alussa 24—31-vuotias. Korotusprosentti pienenee kutakin ikävuotta kohden 1,0 prosenttiyksiköllä.

76 §

Eläketurvan sopeuttaminen yleiseen eliniän muutokseen

Vanhuuseläkkeen ja työkyvyttömyyden alkamiseen mennessä ansaittu eläke sopeutetaan eliniän odotteen muutokseen elinaikakertoimella.

Vanhuuseläkkeen alkaessa eläke muunnetaan sille vuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella, jonka aikana yrittäjä täyttää 62 vuotta. Jos vanhuuseläke alkaa ennen tuota vuotta, vanhuuseläke muunnetaan eläkkeen alkamisvuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella.

Työkyvyttömyyseläkkeen alkaessa työkyvyttömyyden alkamiseen mennessä ansaittu eläke muunnetaan työkyvyttömyyden alkamisvuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Sosiaali- ja terveysministeriö antaa asetuksella elinaikakertoimen siten kuin työntekijän eläkelain 83 §:ssä säädetään.

la. Työkyvyttömyyseläkkeen muuttuessa vanhuuseläkkeeksi eläkettä ei muunneta elinaikakertoimella.

Elinaikakerroin annetaan Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella siten kuin työntekijän eläkelain 83 §:ssä säädetään.

77 §

Perhe-eläkkeen peruste

Perhe-eläke määrätään edunjättäjän kuollessaan saaman tämän lain mukaisen vanhuuseläkkeen tai täyden työkyvyttömyyseläkkeen perusteella. *Kun perhe-eläkkeen perusteena on vanhuuseläke, se otetaan huomioon 76 §:ssä tarkoitetulla elinaikakertoimella muuntamattomana.* Perhe-eläkkeen perusteeksi laskettavaan edunjättäjän eläkkeeseen lisätään edunjättäjän eläkkeellä ollessaan ansaitsema eläke.

Jos edunjättäjä oli kuollessaan työkyvyttömyyseläkkeellä, johon ei sisältynyt 75 §:ssä tarkoitettua kertakorotusta, perhe-eläkkeen perusteeksi laskettavaan edunjättäjän työkyvyttömyyseläkkeeseen lisätään kertakorotus sen kalenterivuoden alusta, johon mennessä edunjättäjän työkyvyttömyyseläke ja sen perusteella myönnetty perhe-eläke yhdessä ovat jatkuneet viisi kalenterivuotta. Jos edunjättäjä ei ollut kuollessaan eläkkeellä, kertakorotus lisätään perhe-eläkkeen perusteeksi laskettavaan edunjättäjän työkyvyttömyyseläkkeeseen sen kalenterivuoden alusta, johon mennessä perhe-eläke on jatkunut viisi kalenterivuotta. Kertakorotusprosentti määrätään 75 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla sen mukaan, mikä edunjättäjän ikä olisi korotus-hetkellä.

83 §

Leskeneläkkeen vähennyksen peruste ja määrä

Leskeneläkettä vähennetään, jos lesken 81 §:ssä tarkoitetut työeläkkeet ylittävät

77 §

Perhe-eläkkeen peruste

Perhe-eläke määrätään edunjättäjän kuollessaan saaman tämän lain mukaisen vanhuuseläkkeen tai täyden työkyvyttömyyseläkkeen perusteella. Perhe-eläkkeen perusteeksi laskettavaan edunjättäjän eläkkeeseen lisätään edunjättäjän eläkkeellä ollessaan ansaitsema eläke.

Jos edunjättäjä oli kuollessaan työkyvyttömyyseläkkeellä, johon ei sisältynyt 75 §:ssä tarkoitettua kertakorotusta, *maksussa olevaan perhe-eläkkeeseen* lisätään kertakorotus sen kalenterivuoden alusta, johon mennessä edunjättäjän työkyvyttömyyseläke ja sen perusteella myönnetty perhe-eläke yhdessä ovat jatkuneet viisi kalenterivuotta. Jos edunjättäjä ei ollut kuollessaan eläkkeellä, kertakorotus lisätään maksussa olevaan perhe-eläkkeeseen sen kalenterivuoden alusta, johon mennessä perhe-eläke on jatkunut viisi kalenterivuotta. Kertakorotusprosentti määrätään 75 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla sen mukaan, mikä edunjättäjän ikä olisi korotus-hetkellä.

83 §

Leskeneläkkeen vähennyksen peruste ja määrä

Leskeneläkettä vähennetään, jos lesken 81 §:ssä tarkoitetut työeläkkeet ylittävät

eläkkeen vähennyksen perusteen. Eläkkeen vähennys on 50 prosenttia lesken 81 §:ssä tarkoitettujen työeläkkeiden ja eläkkeen vähennyksen perusteen erotuksesta. Eläkkeen vähennyksen peruste on:

1) 649,69 euroa kuukaudessa, jos edunjäätäjän 77 §:n mukaisesti laskettu eläke ja muut työeläkkeet yhteensä ylittävät sanotun rahamäärän;

2) edunjäätäjän 77 §:n mukaisesti lasketun eläkkeen ja muiden työeläkkeiden yhteismäärän suuruinen, jos näiden työeläkkeiden yhteismäärä ylittää 324,77 euroa ja on enintään 649,69 euroa;

3) 324,77 euroa, jos 1 kohdassa tarkoitettut työeläkkeet yhteensä ovat enintään 324,77 euroa.

Eläkkeen vähentämisen perustetta määrättäessä otetaan huomioon 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettuja työeläkkeitä vastaava ulkomailta tai Euroopan yhteisöjen toimielimen tai kansainvälisen järjestön palveluksen perusteella maksettava etuus siten kuin 81 §:n 1 ja 2 momentissa säädetään.

Leskeneläkettä vähennettäessä leskeneläke muunnetaan 76 §:ssä tarkoitettulla elin-aikakertoimella, joka on vahvistettu sille vuodelle, jona lesken eläkettä vähennetään.

eläkkeen vähennyksen perusteen. Eläkkeen vähennys on 50 prosenttia lesken 81 §:ssä tarkoitettujen työeläkkeiden ja eläkkeen vähennyksen perusteen erotuksesta. Eläkkeen vähennyksen peruste on 500,00 euroa kuukaudessa.

(2 mom. kumotaan)

(4 mom. kumotaan)

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2010. Lain 13 §:n 1 momentin johdantokappale, 60 §:n 1 momentin 3 kohta ja 66 § tulevat kuitenkin voimaan 1 päivänä tammikuuta 2011. Osa-aikaeläkkeen ansion alenema luetaan tulevan ajan ansioihin lain voimaan tullessa voimassa olleen 70 §:n 1 momentin mukaisesti 31 päivää joulukuuta 2010 saakka.

Lain 63 §:n 2 momenttia, 65 §:n 2 momenttia, 70 §:n 7 momenttia ja 76 §:ää, sovelletaan vanhuuseläkkeisiin, jotka alkavat 1 päivänä tammikuuta 2010 tai sen jälkeen, ja työkyvyttömyyseläkkeisiin, joissa eläketapahtuma on 1 päivänä tammikuuta 2010 tai sen jälkeen. Lain 83 §:n 1 momenttia sovelletaan perhe-eläkkeisiin, joissa leskeneläkkeen vähennys tehdään ensimmäisen kerran lain voimaantulon jälkeen.

Ennen vuotta 1953 syntyneen yrittäjän osa-aikaeläkeoikeuteen, eläkkeen karttumiseen osa-aikaeläkkeen ajalta sekä tulevan ajan ansioon sovelletaan, mitä tämän lain voimaan tullessa voimassa olleessa laissa säädetään.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

5.

Laki**yrittäjän eläkelain voimaanpanosta annetun lain 14 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan yrittäjän eläkelain voimaanpanosta 22 päivänä joulukuuta 2006 annetun lain (1273/2006) 14 §:n 2 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

14 §

Vanhuuseläke muunnetaan vanhuuseläkkeen alkamisvuodelle vahvistetulla elinaiakertoimella, jos vanhuuseläke alkaa ennen sitä vuotta, jona yrittäjä täyttää 62 vuotta. *Vastaavasti, jos työkyvyttömyyseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi ennen sitä vuotta, jona yrittäjä täyttää 62 vuotta, eläke tarkistetaan sille vuodelle vahvistetulla elinaiakertoimella, jona yrittäjän eläke muuttui vanhuuseläkkeeksi.*

Ehdotus

14 §

Vanhuuseläke muunnetaan vanhuuseläkkeen alkamisvuodelle vahvistetulla elinaiakertoimella, jos vanhuuseläke alkaa ennen vuotta, jona yrittäjä täyttää 62 vuotta.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2010.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

6.

Laki**maatalousyrittäjän eläkelain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 22 päivänä joulukuuta 2006 annetun maatalousyrittäjän eläkelain (1280/2006) 2 §:n 1 momentin 9 kohta, 36 §:n 1 momentin johdantokappale, 67 §:n 1 momentin 3 kohta, 70 §:n 3 momentti, 71 §:n 2 momentti, 72 ja 78 § sekä 79 §:n 1 ja 3 momentti seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

2 §

2 §

*Keskeiset määritelmät**Keskeiset määritelmät*

Tässä laissa tarkoitetaan:

Tässä laissa tarkoitetaan:

9) ansaitulla eläkkeellä tässä laissa tarkoitettun kokonaistyötulon ja 8 kohdassa tarkoitettujen palkattomien aikojen perusteella karttunutta eläkettä sekä valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta annetun lain (644/2003) perusteella karttunutta etuutta;

9) *ansaitulla eläkkeellä* tässä laissa tarkoitettun kokonaistyötulon, *päättyneen eläkkeelläoloajan* ja 8 kohdassa tarkoitettujen palkattomien aikojen perusteella karttunutta eläkettä sekä valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta annetun lain (644/2003) perusteella karttunutta etuutta;

36 §

36 §

*Oikeus osa-aikaeläkkeeseen**Oikeus osa-aikaeläkkeeseen*

Osa-aikatyöhön siirtyneellä 58—67 -vuotiaalla maatalousyrittäjällä on oikeus osa-aikaeläkkeeseen, jos:

Osa-aikatyöhön siirtyneellä 60—67 -vuotiaalla maatalousyrittäjällä on oikeus osa-aikaeläkkeeseen, jos:

67 §

67 §

*Eläkkeen karttuman perusteet**Eläkkeen karttuman perusteet*

Eläkettä karttuu:

Eläkettä karttuu:

3) tämän lain mukaisen työkyvyttömyyseläkkeen ja osa-aikaeläkkeen ajalta.

3) tämän lain mukaisen työkyvyttömyyseläkkeen ajalta.

70 §

Eläkkeen karttuminen palkattomilta ajoilta ja eläkkeen määräytyminen tulevalta ajalta

Tulevan ajan eläke on 76 §:n 1 momentissa tarkoitetusta tulevan ajan perusteena olevasta ansiosta:

1) 1,5 prosenttia vuodessa siltä osin kuin eläkkeeseen luetaan tuleva aika 50 vuoden iän täyttymiskuukauden loppuun;

2) 1,3 prosenttia vuodessa siltä osin kuin tuleva aika luetaan 50 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alun ja 63 vuoden iän täyttämiskuukauden lopun väliseltä ajalta.

71 §

Eläkkeen karttuminen päättäneeltä työkyvyttömyyseläkeajalta

Edellä 1 momentin perusteella eläkettä karttuu työkyvyttömyyden alkamisvuoden alusta työkyvyttömyyseläkkeen päättämiskuukauden loppuun työkyvyttömyyseläkkeen tulevan ajan eläkkeen perusteena olevasta ansiosta:

1) 1,5 prosenttia vuodessa siltä osin kuin eläkkeeseen luetaan aika 50 vuoden iän täyttämiskuukauden loppuun;

2) 1,3 prosenttia vuodessa siltä osin kuin eläkkeeseen luetaan 50 vuoden iän täyttämistä seuraavan kalenterikuukauden alun ja 63 vuoden iän täyttämiskuukauden lopun välinen aika.

72 §

Eläkkeen karttuminen osa-aikatyöstä ja osa-aikaeläkkeen ajalta

Osa-aikaeläkeajalta karttuu vanhuuseläkettä 0,75 prosenttia vuodessa siitä 37 §:n 1 momentissa tarkoitetusta ansion alenemasta, jonka perusteella maatalousryttäjän

70 §

Eläkkeen karttuminen palkattomilta ajoilta ja eläkkeen määräytyminen tulevalta ajalta

Tulevan ajan eläke on 76 §:n 1 momentissa tarkoitetusta tulevan ajan perusteena olevasta ansiosta 1,5 prosenttia vuotta kohden sen kuukauden loppuun, jonka aikana eläkkeensaaja täyttää 63 vuotta.

71 §

Eläkkeen karttuminen päättäneeltä työkyvyttömyyseläkeajalta

Edellä 1 momentin perusteella eläkettä karttuu työkyvyttömyyden alkamisvuoden alusta työkyvyttömyyseläkkeen päättämiskuukauden loppuun työkyvyttömyyseläkkeen tulevan ajan eläkkeen perusteena olevasta ansiosta 1,5 prosenttia vuotta kohden.

72 §

Eläkkeen karttuminen osa-aikaeläkkeen aikana

Osa-aikaeläkkeen rinnalla tehdyn osa-aikatyön ansiosta sekä osa-aikatyön aikaisilta palkattomilta ajoilta saatujen työntekijän eläkelain 74 §:ssä tarkoitettujen etuuk-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

osa-aikaeläke on ensimmäisen kerran laskettu.

Kun työkyvyttömyyseläke lasketaan osa-aikaeläkkeen aikana alkaneen työkyvyttömyyden perusteella, osa-aikaeläkejälta karttuu eläkettä 1,5 prosenttia ansion alenemasta. Jos työkyvyttömyyseläkettä määrättäessä osa-aikaeläkkeen rinnalla tehdystä osa-aikatyöstä karttuvaan eläkkeeseen luetaan mukaan myös tulevan ajan eläke, eläke lasketaan tulevalta ajalta 70 §:n 3 momentissa tarkoitettujen karttumisprosenttien mukaan myös ansion alenemasta.

sien perusteena olevista tuloista karttuu eläkettä 68 §:n ja 70 §:n 1 momentin mukaisesti.

78 §

Eläketurvan sopeuttaminen yleiseen eliniän muutokseen

Eläketurva sopeutetaan eliniän odotteen muutokseen siten, että eläke muunnetaan maatalousyrittäjän 62 vuoden iän täyttämivuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella vanhuuseläkkeen alkaessa.

Kun työkyvyttömyyseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi 63 vuoden iässä, eläke tarkistetaan maatalousyrittäjän 62 vuoden iän täyttämivuodelle vahvistetulla elinaikakerroimella.

Sosiaali- ja terveysministeriö antaa elinaikakertoimen asetuksella siten kuin työntekijän eläkelain 83 §:ssä säädetään.

79 §

Perhe-eläkkeen peruste

Perhe-eläke määrätään edunjättäjän kuollessaan saaman tämän lain mukaisen vanhuuseläkkeen tai täyden työkyvyttömyyseläkkeen perusteella. Kun perhe-eläkkeen

78 §

Eläketurvan sopeuttaminen yleiseen eliniän muutokseen

Vanhuuseläkkeen ja työkyvyttömyyden alkamiseen mennessä ansaittu eläke sopeutetaan eliniän odotteen muutokseen elinaikakertoimella.

Vanhuuseläkkeen alkaessa eläke muunnetaan sille vuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella, jonka aikana maatalousyrittäjä täyttää 62 vuotta. Jos vanhuuseläke alkaa ennen tuota vuotta, vanhuuseläke muunnetaan eläkkeen alkamisvuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella.

Työkyvyttömyyseläkkeen alkaessa työkyvyttömyyden alkamiseen mennessä ansaittu eläke muunnetaan työkyvyttömyyden alkamisvuodelle vahvistetulla elinaikakertoimella. Työkyvyttömyyseläkkeen muuttuessa vanhuuseläkkeeksi eläkettä ei muunneta elinaikakertoimella.

Elinaikakerroin annetaan Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella siten kuin työntekijän eläkelain 83 §:ssä säädetään.

79 §

Perhe-eläkkeen peruste

Perhe-eläke määrätään edunjättäjän kuollessaan saaman tämän lain mukaisen vanhuuseläkkeen tai täyden työkyvyttömyyseläkkeen perusteella. Perhe-eläkkeen perus-

perusteena on vanhuuseläke, se otetaan huomioon 78 §:ssä tarkoitetulla elinaikakertomella muuntamattomana. Perhe-eläkkeen perusteeksi laskettavaan edunjäntäjän eläkkeeseen lisätään edunjäntäjän eläkkeellä ollessaan ansaitsema eläke.

Jos edunjäntäjä oli kuollessaan työkyvyttömyyseläkkeellä, johon ei sisältynyt työntekijän eläkelain 81 §:ssä tarkoitettua kertakorotusta, perhe-eläkkeen perusteeksi laskettavaan edunjäntäjän työkyvyttömyyseläkkeeseen lisätään kertakorotus sen kalenterivuoden alusta, johon mennessä edunjäntäjän työkyvyttömyyseläke ja sen perusteella myönnetty perhe-eläke yhdessä ovat jatkuneet viisi kalenterivuotta. Jos edunjäntäjä ei ollut kuollessaan eläkkeellä, kertakorotus lisätään perhe-eläkkeen perusteeksi laskettavaan edunjäntäjän työkyvyttömyyseläkkeeseen sen kalenterivuoden alusta, johon mennessä perhe-eläke on jatkunut viisi kalenterivuotta. Kertakorotusprosentti määrätään työntekijän eläkelain 81 §:ssä tarkoitetulla tavalla sen mukaan, mikä edunjäntäjän ikä olisi korotushetkellä.

teeksi laskettavaan edunjäntäjän eläkkeeseen lisätään edunjäntäjän eläkkeellä ollessaan ansaitsema eläke.

Jos edunjäntäjä oli kuollessaan työkyvyttömyyseläkkeellä, johon ei sisältynyt työntekijän eläkelain 81 §:ssä tarkoitettua kertakorotusta, maksussa olevaan perhe-eläkkeeseen lisätään kertakorotus sen kalenterivuoden alusta, johon mennessä edunjäntäjän työkyvyttömyyseläke ja sen perusteella myönnetty perhe-eläke yhdessä ovat jatkuneet viisi kalenterivuotta. Jos edunjäntäjä ei ollut kuollessaan eläkkeellä, kertakorotus lisätään maksussa olevaan perhe-eläkkeeseen sen kalenterivuoden alusta, johon mennessä perhe-eläke on jatkunut viisi kalenterivuotta. Kertakorotusprosentti määrätään työntekijän eläkelain 81 §:ssä tarkoitetulla tavalla sen mukaan, mikä edunjäntäjän ikä olisi korotushetkellä.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2010. Lain 36 §:n 1 momentin johdantokappale, 67 §:n 1 momentin 3 kohta ja 72 § tulevat kuitenkin voimaan 1 päivänä tammikuuta 2011.

Lain 70 §:n 3 momenttia, 71 §:n 2 momenttia ja 78 §:ää sovelletaan vanhuuseläkkeisiin, jotka alkavat 1 päivänä tammikuuta 2010 tai sen jälkeen, ja työkyvyttömyyseläkkeisiin, joissa eläketapahtuma on 1 päivänä tammikuuta 2010 tai sen jälkeen.

Ennen vuotta 1953 syntyneen maatalousyrittäjän osa-aikaeläkeoikeuteen, eläkkeen karttumiseen osa-aikaeläkkeen ajalta sekä tulevan ajan ansioon sovelletaan, mitä tämän lain voimaan tullessa voimassa olleessa laissa säädetään.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

7.

Laki

maatalousyrittäjän eläkelain voimaanpanosta annetun lain 13 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maatalousyrittäjän eläkelain voimaanpanosta 22 päivänä joulukuuta 2006 annetun lain (1281/2006) 13 §:n 2 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

13 §

13 §

Vanhuuseläke muunnetaan vanhuuseläkkeen alkamisvuodelle vahvistetulla elinai-
kakertoimella, jos vanhuuseläke alkaa ennen sitä vuotta, jona maatalousyrittäjä täyttää 62 vuotta. *Vastaavasti, jos työkyvyttömyyseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi ennen sitä vuotta, jona maatalousyrittäjä täyttää 62 vuotta, eläke tarkistetaan sille vuodelle vahvistetulla elinai-
kakertoimella, jona maatalousyrittäjän eläke muuttui vanhuuseläkkeeksi.*

Vanhuuseläke muunnetaan vanhuuseläkkeen alkamisvuodelle vahvistetulla elinai-
kakertoimella, jos vanhuuseläke alkaa ennen vuotta, jona maatalousyrittäjä täyttää 62 vuotta.

*Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä
kuuta 2010.*

*Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä
lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimen-
piteisiin.*